

ภาษาไทย

เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. มท.0201.2.1.14/8 "ส่งบันทึกประชุมเรื่องเตรียมการปกครอง
ในดินแดนใหม่" พ.ศ. 2484.
- ____. มท.2.2.3/41 "ข้าหลวงฯ จังหวัดตาก ประชุมอบรมสั่งสอนราษฎร"
- ____. มท.2.2.9 "กรณีพิพาทอินโดจีน ฝรั่งเศส"
- ____. มท.2.2.10/5 "สุนทรพจน์ของท่านนายกรัฐมนตรีกล่าวแก่ประชาชนชาวไทย
ทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ 27 พ.ย. 2484"
- ____. มท. 2.2.11/4 "กรมเลขาธิการฯ ส่งบทสนทนาระหว่างนายมัน ชูชาติ กับนายคง
รักไทย มาให้ทราบเป็นแนวทางปฏิบัติ" พ.ศ. 2484.
- ____. มท.2.2.11/9 "กรมโฆษณาการขอความร่วมมือช่วยเผยแพร่แผ่นพจนานุกรมตัวสะกดแบบ
ใหม่" พ.ศ.2485.
- ____. มท.2.2.11/10 "กรมโฆษณาการขอให้ช่วยเผยแพร่หนังสือพิมพ์วัฒนธรรม" พ.ศ. 2485.
- ____. มท.2.2.11/14 "ให้ตกเดือนข้าราชการให้ปฏิบัติในเรื่องชื้อบุคคลโดยเคร่งครัด"
พ.ศ. 2485.
- ____. มท.2.2.11/16 "การพิมพ์แผ่นประกาศรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2485.
- ____. มท.2.2.11/20-22 "คำสั่งกระทรวงเรื่องให้อบรมข้าราชการเดือนละ 1 ครั้ง
เพื่อให้ทราบนโยบายส่วนรวมของรัฐบาล วินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
พลเรือน และมารยาท ศีลธรรมแห่งอารยชน" พ.ศ. 2485-2486.
- ____. มท.2.2.11/24 "อาชีพพิเศษของข้าราชการและครอบครัว" พ.ศ. 2486.
- ____. มท.2.2.11/27 "พละท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีคำสั่งให้หยุดราชการในม่าย
วันพุธ เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนได้เล่นกีฬา ตามหลักการของคณะกรรมการ
ส่งเสริมการส่งเสริมการกีฬาของชาติ" พ.ศ. 2486-2487.
- ____. มท.2.2.12/2 "กรมประชาสัมพันธ์ ส่งรายงานการประชุม เรื่องการสามหมวก
และเครื่องแต่งกายของข้าราชการ" พ.ศ. 2484.
- ____. มท.2.2.12/3 "แก้ไขชื่อจังหวัด ให้ถูกต้องตามมติคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม
ภาษาไทย".

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. มท.2.2.12/18 "ส่งหนังสือคำอธิบาย "วัฒนธรรมไทย"
มอบแก่ข้าหลวงประจำจังหวัด ปลัดจังหวัด และนายอำเภอ" พ.ศ. 2486.
- ____. มท.2.2.13/11 "เบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับงานฉลองรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2481.
- ____. มท.2.2.13/21 "จังหวัดต่าง ๆ รายงานการฉลองรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช
2483".
- ____. มท.2.2.13/25 "งานฉลองรัฐธรรมนูญปี 2486".
- ____. มท.2.2.14 "งานฉลองวันชาติ".
- ____. มท.5.3.8 "เครื่องรับวิทยุ".
- ____. มท.5.8/1-14 "การปกครองดินแดนอินโดจีน".
- ____. มท.5.8/4 "จัดการปกครองอำเภอศรีโสภณ จังหวัดพิบูลสงคราม" พ.ศ. 2484.
- ____. มท.5.9/13 "การส่งเสริมแผนนโยบายของรัฐบาล จังหวัดปราจีนบุรี" พ.ศ.
2483.
- ____. มท.5.9/18 "เทศนาอบรมสั่งสอนประชาชน จังหวัดปทุมธานี" พ.ศ. 2483.
- ____. มท.5.9/19 "การชักธงชาติ การเคารพ และความหมายของสีธงชาติ" พ.ศ.
2483.
- ____. มท.5.9/20 "การประกวดการแต่งกาย ผลของรัฐนิยมจังหวัดพระนครและธนบุรี"
พ.ศ. 2484.
- ____. มท.5.9/58 "การแต่งกายของสตรีไทยจังหวัดนครศรีธรรมราช" พ.ศ. 2484.
- ____. มท.5.9/96 "ประชุมชี้แจงแนะนำราษฎรเรื่องการแต่งกาย และรัฐนิยม จังหวัด
สมุทรปราการ" พ.ศ.2484.
- ____. มท.5.9/119 "กวดขันจับกุมผู้กระทำผิด พรบ.บำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ จังหวัดตาก"
พ.ศ. 2485.
- ____. มท.5.9/120 "การปรับปรุงตัวอักษรไทย จังหวัดพระนครและธนบุรี" พ.ศ. 2485.
- ____. มท.5.14/49 "การเผยแพร่ระเบียบการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ" พ.ศ.
2479-2485.
- ____. มท.5.14/52 "ราษฎรให้ความร่วมมือในการเรียกร่องดินแดนคืน" พ.ศ.
2482-2484.
- ____. ศธ.0701.23.1/4 "งานฉลองวันชาติ" พ.ศ. 2482.
- ____. ศธ.0701.23.1/5 "งานฉลองวันชาติ" พ.ศ. 2482.
- ____. ศธ.0701.23.1/7 "งานฉลองวันชาติ" พ.ศ. 2483.
- ____. ศธ.0701.23.2/3 "ฉลองรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2478-2482.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. ศธ.0701.23.2/5 "วันรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2479-2482.
- ____. ศธ.0701.23.2/9 "แสดงศิลปากรงานฉลองรัฐธรรมนูญ 2480 (ประกวดปาฐกถาและสุนทรพจน์)".
- ____. ศธ.0701.23.2/10 "แสดงศิลปากรงานฉลองรัฐธรรมนูญ (ประกวดบทเพลงและกวี)" พ.ศ. 2480.
- ____. ศธ.0701.23.3/17 "การประชุมเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จาก 1 เมษายน เป็นวันที่ 1 มกราคม" พ.ศ. 2482.
- ____. ศธ.0701.28/11 "แสดงความปลื้มปิติที่รัฐบาลขอคืนแดนคืนจากฝรั่งเศส" พ.ศ. 2483.
- ____. ศธ.0701.33/33 "การปกครองดินแดนซึ่งได้คืนจากอินโดจีน ฝรั่งเศส" พ.ศ. 2484-2487.
- ____. ศธ.0701.33/53 "การเรียกชื่อดินแดนใหม่ที่ได้คืนจากอินโดจีน ฝรั่งเศส" พ.ศ. 2486.
- ____. ศธ.0701.29/1-4 "นโยบายการสร้างชาติ"
- ____. ศธ.0701.29/2 "ระเบียบการชักธงติดธงชาติในสถานที่ทำการของราชการ" พ.ศ. 2480-2489.
- ____. ศธ.0701.29/4 "คำอธิบายรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2482.
- ____. ศธ.0701.29/8 "สำนักนายกรัฐมนตรี ป. พิบูลสงคราม ประกาศระเบียบเป็นรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2482-2493.
- ____. ศธ.0701.29/11 "การปฏิบัติรัฐธรรมนูญตามคำวิงวอนของท่านนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแต่งกาย" พ.ศ. 2484.
- ____. ศธ.0701.29/18 "ให้ข้าราชการสวมหมวก" พ.ศ. 2484-2485.
- ____. ศธ.0701.29/24 "พระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมทางศิลปกรรมเกี่ยวกับการแสดงละครคอน" พ.ศ. 2485-2487.
- ____. ศธ.0701.29/25 "สั่งบทละครคอน" พ.ศ. 2485-2487.
- ____. ศธ.0701.29/26 "การควบคุมการแสดงละครคอน" พ.ศ. 2485-2489.
- ____. ศธ.0701.29/27 "การสนับสนุนให้ข้าราชการสมรสหมู่สมัยจอมพลแปลกเป็นนายกรัฐมนตรี" พ.ศ. 2485-2492.
- ____. ศธ.0701.29/28 "กำหนดการพิธีสมรสของไทย" พ.ศ. 2486.
- ____. ศธ.0701.29/29 "ให้เลิกการกินหมาก" พ.ศ. 2486.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. ศธ.0701.29/30 "ให้รักษาความสะอาดสถานที่ราชการและบ้านพักราชการ" พ.ศ. 2486.
- ____. ศธ.0701.29/31 "ให้กล่าวคำว่า "สวัสดี" ในโอกาสแรกที่พบกัน" พ.ศ. 2486
- ____. ศธ.0701.29/33 "การพิมพ์หนังสือชุดวัฒนธรรมไทย และพิมพ์หนังสือต่าง ๆ" พ.ศ. 2486-2491.
- ____. ศธ.0701.29/34 "ค่าน้ำเชื้อสตรี และบุรุษ" พ.ศ. 2487-2488.
- ____. ศธ.0701.29/35 "รัฐนิยม" (ม.ท.).
- ____. ศธ.0701.46/1 "สร้างวัดพระศรีมหาธาตุหลักสี่" พ.ศ. 2483-2490.
- ____. ศธ.0701.46/2 "สร้างวัดพระธาตูปัตย์ (วัดพระศรีมหาธาตุ)" พ.ศ. 2483-2496.
- ____. ศธ.0701.46/3 "สร้างวัดพระศรีมหาธาตุ" พ.ศ. 2484-2486.
- ____. ศธ.0701.48/8 "แถลงการณ์แก่ข้าวหนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2480-2484.
- ____. ศธ.0701.48/9 "แถลงการณ์แก่ข้าวหนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2481-2482.
- ____. ศธ.0701.48/10 "แถลงการณ์แก่ข้าวหนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2482-2483.
- ____. ศธ.0701.48/11 "ส่งข้อความตัดจากข่าว น.ส.พ." พ.ศ. 2483.
- ____. ศธ.0701.48/12 "ข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์เรื่อง วิจารณ์ของหลวงวิจิตรวาทการ" พ.ศ. 2483-2484.
- ____. ศธ.0701.48/13 "ส่งข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2484.
- ____. ศธ.0701.48/14 "ส่งข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2484.
- ____. ศธ.0701.48/15 "การส่งเรื่องต่าง ๆ ให้แก่หนังสือพิมพ์" พ.ศ. 2484.
- ____. สบ.9.2.1, สบ.9.2.3 "เอก วิสกุล".
- ____. สร.0201.8.2/2 "หาบุญอายุนายกรัฐมนตรี (พิบูลสงคราม)" พ.ศ. 2483-2496.
- ____. สร.0201.8.2/3 "ของขวัญวันสาต่านนายกรัฐมนตรี (พิบูลสงคราม)" พ.ศ. 2483-2496.
- ____. สร.0201.10/115 "ขอความร่วมมือขอสงฆ์สงฆ์ ในการสั่งสอนอบรมประชาชน" พ.ศ. 2482-2494.
- ____. สร.0201.10/135 "เรื่องสงฆ์สงฆ์ช่วยสนับสนุนประเทศชาติในยามฉุกเฉิน" พ.ศ. 2484.
- ____. สร.0201.10/138 "การตรวจธรรมเทศนาที่แสดงทางวิทยุกระจายเสียง" พ.ศ. 2485.
- ____. สร.0201.25 "เรื่องเรียนและเสนอความคิดเห็น" พ.ศ. 2482-2485.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. สร.0201.33/28 "รัฐบาลไทยตั้งอยู่ในความเป็นกลางและความปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นกลางของรัฐบาลไทย" พ.ศ. 2482-2484.
- ____. สร.0201.35/7 "สุนทรพจน์และคำปราศรัยของบุคคลสำคัญเนื่องด้วยการขอปรับปรุงเส้นเขตแดนระหว่างไทย-อินโดจีน ฝรั่งเศส" พ.ศ. 2483.
- ____. สร.0201.35/39 "การเรียกชื่อดินแดนที่ได้คืนมาจากฝรั่งเศสเหมือนจังหวัดอื่น ๆ ในราชอาณาจักร" พ.ศ. 2486.
- ____. (2) สร.0201.18/9 "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วยทำการแสดงปาฐกถาเผยแพร่ระบอบรัฐธรรมนูญ" 23 ม.ค.2477-31 ต.ค. 2478.
- ____. (2) สร.0201.18/28 "ลดราคาก๊าซไฟสำหรับวิหุ" 10-20 ส.ค. 2486.
- ____. (2) สร.0201.18.1 "บทสนทนานายมัน ชูชาติ-นายคง รักไทย" พ.ศ. 2484-2487.
- ____. (2) สร.0201.18.2/4 "สำนักงานโฆษณาการคิดและตัดข่าวหนังสือพิมพ์" มี.ย.2481-29 มี.ค. 2489.
- ____. (2) สร.0201.45/6 "เรื่องกรรมการธรรมนูญหรือรัฐธรรมนูญ" 8 มี.ย.- 28 ส.ค. 2482.
- ____. (2) สร.0201.45/7 "เรื่องเกิดเตล็ดรัฐธรรมนูญ" 11 ก.ย.2484-5 ธ.ค. 2485.
- ____. (2) สร.0201.45/8 "เรื่องคัดค้านรัฐธรรมนูญบางฉบับทางวิหุกระจายเสียง" 11 ก.ค. 2484-29 ธ.ค. 2485.
- ____. (2) สร.0201.46.2/9 "หนังสือนำขอพระบรมราชานุมัติ และประกาศการออกจากบรรดาศักดิ์ และใช้พระราชทินนาม" 17 เม.ย. 2484-9 พ.ค. 2485.
- ____. (2) สร.0201.46.2/10 "ข้าราชการ กรรมการจังหวัด และอำเภอต่าง ๆ ขอลาออกจากบรรดาศักดิ์ และขอใช้ราชทินนาม" 18 เม.ย. 2484-20 เม.ย. 2485.
- ____. (2) สร.0201.46.2/11-23 "รัฐมนตรีข้าราชการกระทรวงต่าง ๆ ขอลาออกจากบรรดาศักดิ์" พ.ศ. 2484-2485.
- ____. (2) สร.0201.56/1 "เรื่องชักธงในวันเปิดสภาผู้แทนราษฎร 28 มี.ย. 2475.
- ____. (2) สร.0201.88/22 "เงินค่าส่งเสริมในการศึกษาชน" 18 ก.ค.-11 ต.ค. 2481.
- ____. (2) สร.0201.88/23 "เรื่องทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องแบบยุวชน" 28 ก.ค.- 27 ส.ค. 2481.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. (2) สร.0201.92/5 "ไม่ให้หนังสือพิมพ์ลงเรื่องท่านนายโชค
กลางร้ายต่าง ๆ และห้ามโฆษณาเหตุการณ์บางอย่าง (รวมทั้งเอกสารบางอย่าง)"
1 ก.ย. 2475-4 ต.ค. 2490.
- ____. (2) สร.0201.92/10 "ตั้งเจ้าหน้าที่และสำนักงานตรวจข่าวหนังสือพิมพ์หรือเรื่อง
การตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ (เซ็นเซอร์)" 1 ส.ค. 2476-14 มี.ค. 2496.
- ____. (2) สร.0201.92.1/1-11 "คำสัมภาษณ์ของนายกรัฐมนตรีแก่หนังสือพิมพ์"
พ.ศ. 2483-2484.
- ____. (2) สร.0201.93/8 "รัฐมนตรีกล่าวสุนทรพจน์ทางวิทยุกระจายเสียง"
24 ก.พ. 2476-27 มี.ค. 2494.
- ____. (2) สร.0201.97/13 "เรื่องปรับปรุงพระราชพิธีเกี่ยวกับปีใหม่" 22 มิ.ย.-
11 ก.ค. 2483.
- ____. (2) สร.0201.97/15 "เรื่องยกเลิกประเพณีในงานพระราชพิธีที่ล้ำสมัย"
30 ต.ค.-4 ธ.ค. 2484.
- ____. (2) สร.0201.97.3 "งานฉลองวันชาติ".
- ____. (2) สร.0201.97.4 "การฉลองงานรัฐธรรมนูญ" พ.ศ. 2475-2496.
- ____. (2) สร.0201.97.4/2 "เรื่องจุดประทีปโคมไฟในงานฉลองรัฐธรรมนูญและ
หยุดราชการในงานฉลองรัฐธรรมนูญ" 23 พ.ย.2476-8 ธ.ค. 2485.
- ____. (2) สร.0201.97.4/3 "เรื่องกรรมาธิการเสนอรายงานโครงการจัดการ
มหกรรมงานฉลองรัฐธรรมนูญ" 24 พ.ย. 2476-9 ก.ย. 2496.
- ____. (2) สร.0201.97.5/3 "เรื่องวันที่ระลึกทหารและตำรวจนุสาวรีย์หลักสี่"
8 ต.ค.2480-12 ต.ค. 2486.
- ____. (2) สร.0201.97.5/9 "เรื่องสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ" 29-30 ก.ย. 2486.
- ____. (2) สร.0201.103/12 "รื้อท่านนายกรัฐมนตรีและทำเนียบรัฐบาล" 28 มี.ค.
2485-22 ก.ย. 2496.
- ____. (2) สร.0201.103/13 "ประกวดรูปเขียนเกี่ยวกับการทหาร (ทหาร)" 12-14
พ.ย. 2485.
- ____. (2) สร.0201.103/14 "โห่ดการประดับรูปบุคคลบางคน" 12 ก.ย. 2486-
28 ม.ค. 2491.
- ____. (2) สร.0201.104/3 "ประกวดเนื้อร้องและทำนองเพลงชาติ พ.ศ. 2482"
20 ม.ค.-25 ธ.ค. 2482.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กทม. (2) สร.0201.104/4 "บันทึกการประชุมกับการวัฒนธรรม
(กรรมการวัฒนธรรม) ปรับปรุงและส่งเสริมการดนตรีกับละคร (ละคร)"
3 ก.ย. 2485-10 ต.ค. 2488.
- ____. (2) สร.0201.104/6 "จัดตั้งบริษัทแสดงละครสมัยใหม่ ๆ และปรับปรุงการแสดง
ละครและดนตรี" 25 ก.พ.-20 พ.ย. 2486.
- ____. (3) สร.0201.53/2 "ทำภาพยนตร์เสียงพิถีพระราชทานและงานฉลองรัฐธรรมนูญ
ปี 2475" 19 ธ.ค.-18 ก.พ. 2475.
- ____. (3) สร.0201.53/7 "สำนักงานโฆษณาการขอให้บริษัทสหคินิมา ถ่ายทำภาพยนตร์
เรื่อง การปราบกบฏ พ.ศ. 2476" 26 ธ.ค. 2476-19 ก.ค. 2477.
- ____. (3) สร.0201.53/9 "สำนักงานโฆษณาการทำภาพยนตร์เพื่อโฆษณาให้ราษฎรรัก
การทหาร (ภาพยนตร์เรื่องเลือดทหารไทย)" 22 พ.ค. 2477-16 ต.ค. 2478.
- ____. (3) สร.0201.53/15 "ฟิล์มภาพยนตร์ประมวลข่าวประเทศไทย" 26 พ.ย.
2485-30 พ.ย. 2486.
- ____. (3) สร.0201.55/11 "ส่งผู้ชนออกช่วยในการกวาดล้างวัฒนธรรม" 24 มี.ค.-
15 พ.ค. 2485.
- ____. (3) สร.0201.55/13 "นิยมไทย" 21-23 เม.ย.-22 เม.ย. 2486.
- ____. (3) สร.0201.55/17 "พจนานุกรมตัวสะกดแบบใหม่" 1 ก.ค.-13 ส.ค. 2485.
- ____. (3) สร.0201.55/33 "การชักชวนให้เลิกความนิยมไอ้ฤกษ์" 31 มี.ค.-
22 เม.ย. 2486.
- ____. (3) สร.0201.55/46 "วีระธัม" 10 เม.ย.-18 ก.ย. 2487.
- ____. (3) สร.0201.63.1/1 "งาน 25 พุทธศตวรรษ" 10 เม.ย. 2495-26 ต.ค.
2500.
- ____. (3) สร.0201.63.1/5 "งานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ" พ.ศ. 2500.
- ____. (3) สร.0201.64/3 "เพลงสดุดีรัฐธรรมนูญ" 26 พ.ย. 2476-1 ธ.ค. 2479.
- ____. (3) สร.0201.64/4 "ย่อเพลงสรรเสริญพระบารมี" 25 เม.ย.-12 ก.ย.
2478.
- ____. (3) สร.0201.64/6 "เปิดเตล็ดเรื่องเพลงต่าง ๆ" 14 เม.ย. 2485-
28 เม.ย. 2487.
- ____. (3) สร.0201.65.1/24-29 "บัญชีทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ซึ่งได้ทำการ
สำรวจแล้ว พ.ศ. 2482" 29 มี.ค. 2481-22 เม.ย. 2482.

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. (3) สร.0201.66.1/6 "รายงานเรื่องการฉลองรัฐธรรมนูญ"
31 ธ.ค. 2475-19 ส.ค. 2488.
- ____. (3) สร.0201.66.1/7 "กรรมาธิการพิจารณาหาทางทำให้นิเทศธรรมนูญมั่นคง"
1 ก.ย.-6 ม.ค. 2476.
- ____. (3) สร.0201.66.1/8 "เชิญรัฐธรรมนูญออกตั้งให้ประชาชนชมและตั้งในที่
ต่าง ๆ 7 ธ.ค. 2476-3 ส.ค. 2488.
- ____. (3) สร.0201.66.1/17 "มีผู้นำรัฐธรรมนูญไปใช้เป็นเครื่องขายสินค้าต่าง ๆ"
10 ก.ย. 2478-24 ก.ย. 2480.
- ____. (3) สร.0201.66.1/33 "ไม่ให้ข้าราชการสนับสนุนลัทธิใด ๆ อันมิใช่ลัทธิตาม
ระบอบรัฐธรรมนูญ" (ม.ท.).
- ____. "เอกสารเขียนเล่มชุดสารตรา (รล.-สารตรา)".

ภาพจดหมายเหตุ

- จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. กล. หวญ. 003/51 "งานฉลองวันชาติของปี พ.ศ.
2482-2484 ในกรุงเทพฯ".
- ____. กล. หวญ. 003/53 "งานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2480-2491".
- ____. กล. หวญ. 003/71 "เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2475, 2476-78,
2481".
- ____. กล. หวญ. 003/91 "พิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2475 งานฉลองรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2480, วางศิลาฤกษ์พระที่นั่งอนันตนาครี".
- ____. กล. หวญ. 003/93 "กบฏบวรเดช".
- พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*
"... ภาพจดหมายเหตุจะสามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้เอง โดยไม่ต้อง
อาศัยคำบรรยายมากนัก..."

---

* หอจดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. สังคมไทย สมัยรัชกาลที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
บริษัท บี.เอฟ.ไอ จำกัด, 2522.

เอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว

- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองไทยในระบบบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- กนก วงษ์ตระหง่าน และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ภาษากับการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- กนลา สุขพานิช-ชั้นพราบ. "ทหารกับพัฒนาการทางการเมืองไทย" ใน ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขารัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- _____. "แนวทางวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมือง." ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ระบบการเมืองเปรียบเทียบ หน่วยที่ 1-6, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายการพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- กนลา สุขพานิช-เอกแสงศรี. "โฮจิมินห์ กับทฤษฎีผู้นำเปี่ยมด้วยบารมี." วารสารสังคมศาสตร์ 12 (เมษายน 2518) : 3-6.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- กรมพล หองธรรมชาติ. ความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เพื่ออภิภร, 2518.
- กรมพล หองธรรมชาติ. "อุดมการณ์กับสังคมไทยในปัจจุบัน" ใน อุดมการณ์กับสังคมไทย. หน้า 107-116, ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ผู้รวบรวม. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515.
- กลุ่มนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์. บันทึกเชิงประวัติศาสตร์ 43 ปี เมื่อมวลชนเป็นใหญ่ในสยาม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, ม.ป.ป.
- กองทัพบก. 100 ปี โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ภาค 4 กรุงเทพมหานคร : สารีภาการศึกษา, 2530.
- กองบรรณาธิการ มติหาราชบุรี. หลวงประดิษฐมนูธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เรือนแก้วการพิมพ์, 2527.
- กอบแก้ว สุวรรณหัต-เพียร. "การเขียนประวัติศาสตร์แบบชาตินิยม : พิจารณาลวงวิจิตรวาทการ." วารสารธรรมศาสตร์ 6,1 (มิถุนายน - กรกฎาคม 2519) : 149 - 180.

- กุหลาบ สายประดิษฐ์. เบื้องหลังการปฏิวัติ 2475. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุรพาดง,
2518.
- ขวัญชัย เสงี่ยมภูธนา. "การปรับปรุงระบบข้าราชการพลเรือน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์ปริณิญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513.
- ศีกฤทธิ ปราโมช. "บัญชาทัศน์ : การสืบทอดมรดกวัฒนธรรมไทย." เทศาภิบาล 77, 4 (เมษายน 2525) : 43-56.
- โครงการพัฒนาชนบทลุ่มน้ำแม่กลอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานการสำรวจ ข้อมูลพื้นฐานในเขตโครงการชนบทลุ่มน้ำแม่กลอง พ.ศ. 2517. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.
- โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง สำนักพิมพ์ "จิรบรรณสรณ์." เอกสารประวัติศาสตร์ คำให้การต่อศาลอาชญากรรมสงคราม ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา (ประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์) และ นายทวี บดินยเกต (อดีตนายกรัฐมนตรี). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จิรบรรณสรณ์, 2526.
- คหาคำ. สู่สำนักการเมือง. พระนคร : อักษรบริการ, 2506.
- โฆษณาการ, กรม. ก. คำปราศรัยของนายก รัฐมนตรีกล่าวแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสกษัตริย์ฉลองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2482 กับสุนทรพจน์ประกอบ. พระนคร : โรงพิมพ์พานิชย์ศุภผล, 2482.
- _____. ประมวลคำปราศรัยและสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรี. พระนคร : โรงพิมพ์พานิชย์ศุภผล, 2483.
- โฆษณาการ, กรม. ประมวลคำปราศรัยและสุนทรพจน์ของ ฯพณฯ ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีผู้นำของชาติ (ฉบับที่ 2). พระนคร : โรงพิมพ์พานิชย์ศุภผล, 2485.
- _____. ข เรียงความเนื่องในงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2482. พระนคร : ม.ป.ท., 2482.
- จงกล ไกรฤกษ์, ร.ท. "อาลัยถึงจอมพล ป. พิบูลสงคราม" ใน หนังสือ ปัจฉิมกาลอนุสรณ์ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม, หน้า 71-73. พระนคร : โอเดียนการการพิมพ์, 2508. (ท่านผู้หญิง ละเอียด พิบูลสงคราม พิมพ์เนื่องในวันมาฆบูชา ครบรอบหนึ่งปี แห่งการถึงอสัญกรรม 11 มิถุนายน 2508).
- จรรณู สุภาพ. การเมือง กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

จรรยา สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์ (ฉบับพิสดาร แนวทฤษฎีและประยุกต์). กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

_____ . สำนุกรมรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชพิธีสิบสองเดือน. พระนคร : สำนักพิมพ์
คลังวิทยา, 2507.

จุมพล นิมพานิช. "ความชอบธรรมของรัฐบาล." ใน สถาบันและกระบวนการทางการเมือง
ไทย, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร
ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. สมุดภาพวิวัฒนาการการแต่งกายสมัยกรุงรัตนโกสินทร์.
กรุงเทพมหานคร, 2525. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี
พุทธศักราช 2525).

เจษฎา อรุณพิพัฒน์พงศ์. "ผลสะท้อนของการปฏิวัติ พ.ศ.2475 ที่มีต่อกระบวนการเมืองไทย
ระหว่าง พ.ศ.2475-2495." ใน การเมืองการปกครองไทยสมัยใหม่ :
รวมงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ และรัฐศาสตร์, ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ สุวดี
เจริญพงศ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

จักรทิพย์ นาถสุภา. ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
2519.

จักรทิพย์ นาถสุภา. ผู้รวบรวม. อุดมการณ์กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคม-
ศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515.

เฉลิมเกียรติ คิวนวน. "จิตวิทยาของระบอบอำนาจอานิยม : ศึกษากรณีการสร้างชาติ ของ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม." วารสารธรรมศาสตร์ 9 (ตุลาคม-ธันวาคม 2522) :
44-68.

เจดีย์ว พันธ์สุดี. หลวงวิจิตรวาทการ และงานด้านประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2520.

ฉวีงาม มาเจริญ. ธงไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี,
2520.

ชาลี เอี่ยมกระแสนินทร์. เบื้องหลังพระปกเกล้าฯ สละราชสมบัติ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ประมวลสาส์น, 2516.

ไชยันต์ รัชชกุล. "ปรีดี พนมยงค์ กับขบวนการเสรีไทย." ใน ปรีดีพนมยงค์คนธรรมดา, หน้า
36-37. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพลทัศน์การพิมพ์, 2526.

โชไชยะ อีไชเป้. "ความทรงจำในอดีต." ใน หนังสือปัจฉิมกาลอนุสรณ์ ฯพณฯ จอมพล ป.

พิบูลสงคราม. หน้า 58-59. พระนคร : โอเดียนการพิมพ์, 2508.

(ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม พิมพ์เนื่องในวันบำเพ็ญกุศล ครบรอบหนึ่งปี แห่งการถึงอสัญกรรม 11 มิถุนายน 2508).

ชุมนุมคติธรรม จอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม. พระนคร :

โรงพิมพ์ไทยบริการ, 2496. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายชิต ชิตตะสังคะ และ นายเจริญ พันธุ์กระวี ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ อ.บางเขน พระนคร 27 เมษายน 2496).

ชัชวาลย์ ณ นคร, ผู้รวบรวม. หนังสือพระผู้สถิตยบนสรวงสวรรค์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญสาส์น, 2528.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. "ปริทัศน์มยงค์ กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" ใน ปริทัศน์มยงค์อนุสรณ์, หน้า 74-105. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพลพันธ์การพิมพ์, 2526.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การเมืองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย 2411-2475. กรุงเทพมหานคร : ดวงดีการพิมพ์, 2523.

_____. การเมืองกับการบริหาร. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

_____. "ไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคมสยาม : ว่าด้วยการสร้างรัฐ การสร้างชาติและประชาสังคมไทย." กรุงเทพมหานคร : เสนอต่อที่ประชุมสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง. 20 ธันวาคม 2532. (อัดสำเนา)

_____. 14 ตุลา : คณะราษฎรกับกบฏวรเดช. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2517.

_____. "อุดมการณ์ทางการเมืองของไทยในอดีต." ใน อุดมการณ์กับสังคมไทย.

หน้า 13-54, จิตรทิพย์ นาดสุภา, ผู้รวบรวม. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515.

จิตยา สุวรรณะชญ. สังคมวิทยา (Sociology). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

_____. พฤติกรรมการเมืองอำนาจในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.

- เดือน บุญนาค. ตำนานปรีดิ์รัถบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สามัคคีธรรม, 2517.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ. 2475 - 2500. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2523.
- แถมสุข นุ่มนนท์. "จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับการสร้างชาติไทย พ.ศ. 2481-2487." _____ . วารสารประวัติศาสตร์ 3 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2521) : 14-31.
"เมืองไทยยุคเชื้อผู้นำ." วารสารธรรมศาสตร์ 6 (มิถุนายน-กันยายน 2519) : 120 - 147.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. "การเปลี่ยนรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม (2487)." จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 2 (มกราคม 2518) : 60-63.
_____ . การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ. แปลโดย พรรณี จิตรพลรักษ์ และ ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
_____ . "ความคิดทางการเมืองของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และระบบพ่อขุนอุปถัมภ์." ใน รักเมืองไทยเล่ม 1, หน้า 35-82. สมบัติ จันทรวงศ์ และ รังสรรค์ อนุพรพันธ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
_____ . "รัฐบาลสมัยแรกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487)." จุลสารโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2 (มกราคม 2518) : 56-59.
- หินพันธ์ นาคะตะ. "ความชอบธรรมในการปกครอง : ปัญหาและความหวังของไทย." วารสารธรรมศาสตร์ 5 (ต.ค. 2518-ม.ค. 2519) : 3-4.
_____ . รัฐศาสตร์ : ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : พูลสวัสดิ์การพิมพ์, 2525.
- เทียมจันทร์ อ่ำแหว. "บทบาททางการเมืองและการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2475-2487)." วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ทวีป วรดิถก. "คัมภีร์วรรณกรรม : Symbolism : สัญลักษณ์นิยม" โลกหนังสือ 2 (เมษายน 2522) : 26-29.
- ธงชัย วนิจจะกุล. "กำเนิดประชาธิปไตย : คำอธิบายสองแนวทาง." จดหมายข่าวมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 3 (กันยายน 2532) : 6-7.

ธำรงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. "คติภพ พ.ศ. 2482 : บทสรุปของการต่อสู้ทางการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง." กรุงเทพมหานคร : การเสวนาทางวิชาการ จัดโดย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร่วมกับสาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 7 กรกฎาคม 2532. (อัดสำเนา)

_____ . 1 เม.ย. 2476 : รัฐประหารครั้งแรกของไทย. กรุงเทพมหานคร : การประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "ภาษากับประวัติศาสตร์และความเคลื่อนไหวในวิชาประวัติศาสตร์" จัดโดย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าร่วมกับสมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, 2533. (อัดสำเนา)

ธวัช บุญโสมก. แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. "กบฏวรเดช : การเมืองของประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ของการเมือง". วารสารธรรมศาสตร์ 13 (มีนาคม 2527).

_____ . "ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาของการเปลี่ยนระบอบการปกครองสยาม ระหว่าง พ.ศ. 2470-2480." วิทยานิพนธ์ปริญตมาหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

_____ . "ระบอบรัฐธรรมนูญ จอมพล ป. พิบูลสงคราม : การก่อรูปของแนวความคิด และความหมายทางการเมือง." รัฐศาสตร์สาร 14 (ก.ย. 31-เม.ย. : 228-274.

นิคม จารุมณี. "กบฏวรเดช พ.ศ. 2476." วิทยานิพนธ์ ปริญตมาหาบัณฑิตภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

นาถิกา มงคลคานวณเขตต์. "เรื่องสั้นไทยประเทมุ่งเสนอแนวความคิดระหว่าง พ.ศ. 2475-2484." วิทยานิพนธ์ปริญตมาหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

นายหนวย. กบฏนายสิบ ปี 2478. พระนคร : โอเดียนสโตร์, ม.ป.ป.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. "ภาษาไทยมาตรฐานกับการเมือง." วารสารภาษาและหนังสือ 17 (ต.ค.2527-มี.ค.2528) : 11-37.

เนตร เขมะโยธิน, พลเอก. ชีวิตนายพล. พระนคร : เฟื่องอักษร, 2510.

นันทวรรณ (เหมินทร์) กุสุว่าง. "รัฐธรรมนูญจอมพล ป. พิบูลสงคราม และผลกระทบต่อชาวไทยมุสลิม." วารสารมนุษยศาสตร์ 10 (เมษายน - มิถุนายน 2523) : 1-9.

นรนิติ เศรษฐบุตร. บันทึกพระยาทรงสุรเดช 2434-2487. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2514.

- นรนิติ เศรษฐบุตร และ สุรชัย ศิริโกร. ชีวประวัตินายกรัฐมนตรีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2529. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- นฤมล หับจุมพล. "การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง : ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ (พ.ศ.2475-พ.ศ.2530)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- บุญชนะ อัดถากร. บันทึกวิเคราะห์และวิจารณ์ 16 นายกรัฐมนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : สหประชาพาณิชย์, 2526.
- บุญทรง สรวาธ. 15 นายกรัฐมนตรีในระบอบการปกครองประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สีหะพันธ์การพิมพ์, 2520.
- บุญเลิศ ศุกดิลก. "สื่อมวลชนและการพัฒนาประเทศ : วิเคราะห์เชิงทฤษฎีและวิจัย." วารสารธรรมศาสตร์ 7 (กรกฎาคม-กันยายน 2520) : 11.
- บุปผา ทิพย์สภาพกุล. "ทัศนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อนโยบายวัฒนธรรมของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487)." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ปรากฏทางวิทยุกระจายเสียงและความรู้พิเศษบางเรื่อง. พระนคร : โรงพิมพ์เอ็งอ้วง, 2477. (พิมพ์แจกในการฉาบมอญศพ นายชุ่ม นางแปลก ปิตะนีละวัต วัดแก้วแจ่มฟ้า อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร 10 กุมภาพันธ์ 2477).
- ปีย์ มาลากุล, ม.ล. พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา พ.ศ. 2512. พระนคร : ม.ป.ท. 2512. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโทก่อง โปธิกนิษฐ์ ม.ว.ม., ป.ช., ท.จ.ว. ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 7 ตุลาคม 2512).
- แปลก พิบูลสงคราม, จอมพล. คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี 31 มี.ค. 2481. พระนคร : ม.ป.ท., 2481.
- แปลก พิบูลสงคราม. ก คำปฏิสันถานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม 24 มี.ย. 2482. พระนคร : ม.ป.ท., 2482.
- _____. ข โอวาทของผู้นำราชการทหารบก. พระนคร : ม.ป.ท., 2482.
- _____. อนุสรณ์ในพิธีบรรจ้อัจฉิ ๗๗๗๗ จอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร : โรงพิมพ์กั๊กตีประคิษฐ์, 2507.
- _____. ประมวลคำปราศรัยและสุนทรพจน์. พระนคร : โรงพิมพ์พานิชย์ศุภผล, 2483.

- ประชัน ริกพงษ์. "การศึกษาบทบาททางการเมืองในระบบรัฐสภาของรัฐบาลทหาร และ รัฐบาลพลเรือนในประเทศไทย พ.ศ. 2481-2500." (วิทยานิพนธ์ปริญตมาหา-บัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), อ้างจาก กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 20/2485, 25 เมษายน, 2485.
- ประสาร ทองภักดี, พ.ท. "พิธีกรรมกับกลวิธีทางรัฐศาสตร์ (Myth System as Political Technique)." ใน อนุสรณ์งานฌาปนกิจศพ นางเยาวเรศ กลัยานมิตร ทองภักดี. กรุงเทพมหานคร : ดำรงการพิมพ์, 2526. (พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ ณ ฌาปนสถานคุรุสภา วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร 7 พฤษภาคม 2526).
- ประยูร ภมรมนตรี, พลโท. ชีวิต 5 แผ่นดินของข้าพเจ้า. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2518.
- ประอรรัตน์ บุรณะมาตร์. "วิเคราะห์หัตถ์ละครประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ." วิทยานิพนธ์ปริญตมาหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- _____. หลวงวิจิตรวาทการกับหัตถ์ละครประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- ปราณี วงศ์เทศ. "เพลงพื้นบ้าน." วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2523) : 12.
- ปรีดา วัชรานุกร. พระปกเกล้ากับระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร 2520.
- ปรีดี พนมยงค์. บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สันติเวช, 2515. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส 24 มิถุนายน 2515).
- ปรีศันย์ เกศบุตร. "การจัดการศึกษาผู้ใหญ่กับนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วงปี พ.ศ. 2481-2487." วิทยานิพนธ์ปริญตมาหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- พาณิชย์ รวมศิลป์. "นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2487." วิทยานิพนธ์ปริญตมาหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524

(ที่ระลึกในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิด พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ รัฐสภา 10 ธันวาคม 2523).

พ่ายพ โรจนวิภาต. ยุคหมิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, 2523.

พิบูลย์ หัตถกิจโกศล. "อนุสาวรีย์ไทย : การศึกษาในเชิงการเมือง." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

พิมาน แจ่มจรัส. ชีวิตความรักและการต่อสู้ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร :
ผ่านฟ้าพิทยา, 2507.

ไพบุลย์ ช่างเรียน. ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

ไพโรจน์ ชัยนาม. "กรมโฆษณาการ." ใน 50 ปี กรมประชาสัมพันธ์. กรมประชาสัมพันธ์
กองวิชาการ, บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี,
2526.

พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทักษ. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : พาณิชยเจริญ, 2504.

พฤทธิสาณ ชุมพล, ม.ร.ว. ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการ
ปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 2520.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ข่าวสารการเมืองของคนไทย. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2526.

_____. รัฐศาสตร์เชิงประจักษ์. กรุงเทพมหานคร : ธนวิชัยการพิมพ์, 2531.

_____. ศาสตร์แห่งการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุคติพันธ์. การเมืองของเด็ก. กรุงเทพมหานคร :
เจ้าพระยาการพิมพ์, 2529.

พวงศกา คูโรวาท. คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย. กรุงเทพมหานคร : เอกลักษณ์ดีไซน์
2523.

- พลพลพยุหเสนา, พลเอกพระยา. โอวาทสุนทรพจน์และคติพจน์ของพลเอกพระยาพลพลพยุหเสนา. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง, 2490. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกพระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พลโยธิน) ณ เมรุวัดเบญจมบพิตร 17 เมษายน 2490).
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. "นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2475-2500." วิทยานิพนธ์ปริณิญาโทบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ปลุกใจเสือป่าและโคลนตืดล้อ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์การพิมพ์, 2494. (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรีสวัสดิ์ สیمانนท์ปริณิญา ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 29 พฤษภาคม 2494).
- มาลัย ชูพินิจ. บันทึกจอมพล. พระนคร : สำนักพิมพ์จำลองสาร, 2489.
- แมคเคลล, เดนีส และวินคานล, สเวน. แบบจำลองการสื่อสารสำหรับการศึกษาคือสารมวลชน. แปลโดย ส่วนิต ฃมาภัย และ ระวีวรรณ ประกอบผล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- บุพา ชุมจันทร์. "การแบ่งยุคสมัยของประวัติศาสตร์ไทย." จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2 (เมษายน 2518) : 87-100.
- เริงไชย พุทธาโร. เหม เวชกรจิตรกรมือเหวดา หลวงสารานุประพันธ์ราชาเรื่องลี้ลับผู้ประพันธ์ เพลงชาติไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, 2531.
- รจิตลักษณ์ แสงอุไร. ระบบสื่อสารมวลชนเปรียบเทียบ : เน้นหนักทางด้านหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ราชกิจจานุเบกษา, 59 (3 มีนาคม 2485).
- ราชกิจจานุเบกษา, 60 (16 มีนาคม 2486).
- รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี : ครั้งที่ 84, 20 มีนาคม 2482.
- รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี : ครั้งที่ 62, 1 พฤศจิกายน 2482.
- รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี : 10 ธันวาคม 2484.
- รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร : ครั้งที่ 8, 15 สิงหาคม 2483.
- รวมรัชนียม. พระนคร : โรงพิมพ์สมัยนิยม, 2484. (พิมพ์แจกในงานฃาปนกิจศพ นางล้วน พดกษุโช ณ วัดสุนทรธรรมหาร 30 เมษายน 2484).
- รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

ลาวัญย์ โชตตามระ. ชีวิตชาวกรุงสมัยก่อนศตวรรษมาแล้วชีวิตชาวกรุงสมัยสงคราม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพินยา, 2527.

วิจิตรวาทการ, หลวง. กุศโลบายสร้างความยิ่งใหญ่. พระนคร : สำนักพิมพ์วรรณะวิบูลย์, 2495.

_____. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร " เสริมวิทย์บรรณาการ, 2493.

_____. ปาฐกถาและคำบรรยายของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ. พระนคร : โรงพิมพ์คำรวง, 2509. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ของอำมาตย์โทขุนวิจิตร การธานี (สุทธิ สุกุมาระทัต) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 24 ธันวาคม 2509).

_____. ปาฐกถาวัฒนธรรมสุโขทัย. พระนคร : กรมโฆษณาการ, 2482.

_____. เลือกตั้งพรรค ราชมนุ พระเจ้ากรุงธน ศรีกลาง. พระนคร : โรงพิมพ์สยามหนังสือพิมพ์, 2480. (พิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงจันทะพรประขุน ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส 17 ตุลาคม 2480).

_____. ลัทธิชู้ชาติ. ธนบุรี : ไทยพัฒนาการพิมพ์, 2512. (โรงเรียนชลประทานวิทยา พิมพ์เป็นกจดัญญาทเวทีทาดธรรม ในงานพระราชทานเพลิงศพ ม.ล. ชู้ชาติ กาญ อติต รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส 16 ธันวาคม 2512).

_____. มนัสสติวิถี. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2482.

_____. ศรีกลางกับบ้านเจ้า. พระนคร : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ, 2506. (อนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นางบุญทรง คุณะเกษม ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม 10 มีนาคม 2506).

วิเทศกรณีย์. เหตุการณ์ทางการเมือง 43 ปี แห่งระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ร่วมการพิมพ์, 2518.

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. "วัฒนธรรมทางการเมืองกับพัฒนาการทางการเมืองไทย." ใน ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

วิภา มโนพิโมกษ์. "ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร." วิทยานพนธ์ปริญาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

วริยา ศิวะศรียานนท์ และ ทวีวัฒน์ บุณศิริวิวัฒน์. บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยในทศวรรษของชาวตะวันตก. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- "เศรษฐกิจนิยมไทย ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475". ศิลปวัฒนธรรม 7, 1 (พฤศจิกายน 2528) : 79-84.
- สงบ สุริยรินทร์. ประวัตินายกรัฐมนตรี. ประจักษ์การพิมพ์, 2514.
- สังข์ พิธินัย. ความนึกในกรุงขัง. พระนคร : บริษัทประสานชัยสิทธิ์, 2499.
- _____. ปทานกรรมศัพท์การเมืองอังกฤษ-ไทย. พระนคร : ศูนย์การพิมพ์, 2513.
- สถาบันไทยคดีศึกษา. "การสัมมนาในรายการกิ่งศตวรรษธรรมศาสตร์เรื่อง "ปัญหาการเขียนประวัติผู้นำไทย." จุลสารไทยคดีศึกษา 2 (มิถุนายน 2527) : 85-89.
- สนิท สัมครการ สุนทรী โคมิน และ สุภาวงศ์ จันทวานิช. "ปทัสถานทางสังคมกับการเมืองไทย." ใน พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- สวัสดิ์ คำประกอบ. ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายเลียง ไชยกาล. หน้า 6. กรุงเทพมหานคร : 2529. (หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายเลียง ไชยกาล ป.ม., ท.ช. ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร 18 สิงหาคม 2529).
- สิริ เปรมจิตต์. ชีวิตทางการเมืองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีผู้มีอาวุโสสูงสุดของโลก. พระนคร : อักษรสารการพิมพ์, 2500.
- _____. ประวัติรัฐธรรมนูญไทยฉบับแรก พ.ศ. 2475 ถึงฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประจักษ์วิทยา, 2511.
- สิรินทร กิรติบุตร. "เพลงปลุกใจไทย (2475-2525) : การวิเคราะห์ทางการเมืองไทย." วิทยานิพนธ์ปริญพามหาบัณฑิต ภาควิชาปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สิงห์โต สุริยอารักษ์. ประวัติและดวงชาติ 11 นายกรัฐมนตรีเมืองไทย. พระนคร : เจริญรัตน์การพิมพ์, 2515.
- สุกัญญา หาญตระกูล. "ภาษา : สัญลักษณ์ : วรรณคดี." - โลกหนังสือ 3 (กุมภาพันธ์ 2525) : 24-44.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- สุจิต บุญบงการ และ ตุลยเทพ สุวรรณจินดา. การเมืองเปรียบเทียบ : ปัญหาและแนวความคิด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

สุจิต บุญบงการ. "ทหารกับการเมืองไทย." ใน วิวัฒนาการการเมืองไทย, หน้า 621-664. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศิลปศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

_____. "อุดมการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาประเทศ." ใน อุดมการณ์กับสังคมไทย, หน้า 117-125. จิตรพิทย นาถสุภา, ผู้รวบรวม. กรุงเทพมหานคร : สมาคม-สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515.

สุจิต บุญบงการ. "อำนาจทางการเมืองของผู้นำทหารไทย ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม กับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์." ใน รักเมืองไทยเล่ม 1, หน้า 83-124. สมบัติ จันทรวงศ์ และ รังสรรค์ ธนะพรพันธ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

สุธาศัย ยิ้มประเสริฐ. "การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ต่อต้านรัฐบาล สมัยจอมพล แปลก พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2491-2500)." วิทยานิพนธ์ปริณฎามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

สุธีรา สุขนิยม. มาลัย ชูพินิจ และผลงานประพันธ์เชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การเวก, 2521.

สุพจน์ คำนตรระกูล. ปริทัศน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จักรวรรดิธรรม, 2527.

_____. ก ปริทัศน์. กรุงเทพมหานคร : พี.เค.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, 2531.

_____. ข เอกสารทางประวัติศาสตร์และเกร็ดประวัติศาสตร์จากรัฐบุรุษอาวุโส ปริทัศน์ หมมยงค์ ถึง รัชบุรุษ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สันติธรรม, 2531.

สุหัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุมาลี บำรุงสุข และ สุภรัตน์ เลิศพานิชกุล. "ประวัติศาสตร์การเมืองไทยจากแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรม." ใน พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

สุรีย์ ศิริพันธ์. "สัญลักษณ์ศาสตร์ (Semiology)." วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 9 (ฉบับที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 2531) : 47-58.

- สุรพันธ์ บุญมานพ. "การสร้างฐานอำนาจทางการเมืองของหลวงพิบูลสงคราม : ศึกษาเฉพาะกรณีการกวาดล้างปรักษ์ทางการเมือง พ.ศ. 2481." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาประวัติศาสตร์ ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- สุวดี เจริญพงศ์. "ปฏิกริยาของรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อการเคลื่อนไหวตามแนวความคิดประชาธิปไตยและสังคมนิยมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สุวิมล พลจันทร์. "กรมโฆษณาการกับการโฆษณาอุมการทางการเมืองของรัฐบาล พ.ศ. 2476-2487." วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- แสงประทีป. หนังสือประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2516.
- แสงสุรีย์ ลดาวัลย์, ม.ร.ว. พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : แคมภบริการกลาง สำนักงานอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521.
- แสงอรุณ รัตกลีกร. "เรื่องอนุสาวรีย์ที่ไทยทำ." วารสารบ้าน 104 (สิงหาคม 2525) : 66-75.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. รวมเรื่องและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนัก. กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2528.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2529.
- เสถียร เศษประทีป. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- เสนห์ จามริก. "ปรีดี พนมยงค์ ในกระแสการพัฒนการเมืองไทย." ใน ปรีดีพนมยงค์อนุสรณ์, หน้า 1-35. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพลพันธ์การพิมพ์, 2526.
- สมบัติ จันทรวงศ์. เสตมภ์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2526.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สมพงษ์ เกษมสิน. ลัทธิการเมือง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- ส. คุปตภา. "นมอดูใครว่าไม่สำคัญ." นิตยสารสกุลไทยรายสัปดาห์ 36 (อังคาร 9 มกราคม 2533) : 89-91.

- ส. ปลายน้อย. ความรู้เรื่องตราต่าง ๆ-พระราชสัญลักษณ์. กรุงเทพมหานคร : รามสาส์น, 2527.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2481-2492. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ส. ศิวรักษ์. ลอกคราบวัฒนธรรมฝรั่ง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรสาส์น, 2530.
- อดุลย์ กอวัฒนา. "การลาออกของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ 24 กรกฎาคม 2487." วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- อดุล อดุลเดชจรัส, พล.ต.อ. คำให้การต่อคณะกรรมการอำนวยการสงคราม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จักรวรรณุสรณ์, 2527.
- อนูมานราชธน, พระยา. พระราชสัญลักษณ์และตราประจำตัวประจำตำแหน่ง. พระนคร : ม.ป.ท., 2493. (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ณ พระเมรุท้องสนามหลวง พ.ศ. 2493).
- เอนก นาวิกมูล. "การผลิตและการใช้สื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์." ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การผลิตงานประชาสัมพันธ์หน่วยที่ 9-15, หน้า 861-942. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิเทศศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- อาทิตย์ทิพอาภา, พระองค์เจ้า. ลิลิตรัถนิมม. พระนคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่, 2485. (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ชงพิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ พระท่านพลเอก อุ่ม พิชเยนทรโยธิน ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พ.ศ. 2485).
- อุทัย นิรัญโต. สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2524.
- อุษา ว่องวงศ์ภ. "ภูมิหลังแรงจูงใจและพื้นฐานก่อนานาจของนักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- อ. พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มนตรี, 2518.

- อ. พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์,
2518.
- _____. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
2519.
- _____. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
2519.
- _____. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 5. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
2520.

หนังสือพิมพ์ภาษาไทย

- กรุงเทพฯ วารศัพท์ พ.ศ. 2481-2482.
- ข่าวกรมโฆษณาการ พ.ศ. 2483.
- ข่าวภาพ พ.ศ. 2483.
- คณะรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2477.
- ดาวนคร พ.ศ. 2480-2481.
- แดนไทย พ.ศ. 2484.
- ไทยราษฎร์ พ.ศ. 2482-2483.
- ไทยสมิต พ.ศ. 2482-2483.
- ไทยเสรี พ.ศ. 2483.
- ไทยใหม่ พ.ศ. 2481-2483.
- นิกร พ.ศ. 2483-2484.
- ประชาคม พ.ศ. 2483.
- ประชาชาติ พ.ศ. 2482-2483.
- ประชามิตร พ.ศ. 2482-2483.
- ประมวญสาร พ.ศ. 2482.
- ประมวลวัน พ.ศ. 2481.
- ผดุงชาติ พ.ศ. 2480.
- พิวเหลือง พ.ศ. 2480.
- ศรีกรุง พ.ศ. 2482, 2487.
- สยามรีวิว พ.ศ. 2480-2481, 2483.

สหราชอาณาจักร พ.ศ. 2481.

เสียงไทย พ.ศ. 2483-2484.

อิสสระ พ.ศ. 2480.

ข้าวเจีย พ.ศ. 2482.

สัมภาษณ์

ประสงค์ นิโครธา. สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2533.

ประยูร จรรยาวงษ์. สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2533.

ไพโรจน์ ชัยนาม. สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2533.

ภาษาอังกฤษ

Achen, Sven Tito. Symbols Around Us. New York : Van Nostrand Reinhold Company, 1978.

Almond, Gabriel A. and Powell, G. Bingham. Comparative Politics : A Developmental Approach. Boston and Toronto : Little Brown and Company, 1966.

Anderson, Benedict R. O. G. "Cartoons and Monuments : The Evolution of Political Communication under the New Order." In Political and Communications in Indonesia, pp. 282-321. Berkeley and Los Angeles : University of California Press, 1978.

Anderson, Mehden and Young. Issues of Political Development. New Jersey : Prentice-Hall, 1967.

Apter, David E. The Politics of Modernization. Chicago : Chicago University Press, 1965.

Aristotle. The Politics of Aristotle. Translated by Ernest Barker. London : Oxford University Press, 1957.

Arnold, Thurman W. The Symbols of Government. New Haven : Yale University Press, 1948.

Athusser, Louis. Essay on Ideology. London : Thetford Press, 1984.

- Barber, James David. Citizen politics : An introduction to political behavior. Chicago : Markham Publishing Company, 1972.
- Berlo, David C. The process of Communication. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1960.
- Cassirer, Ernst. Philosophy of Symbolic Forms, 3 Vol. New Haven : Yale University Press, 1953-1957.
- _____. The Myth of the State. New Haven : Yale University Press, 1946.
- _____. An Essay on Man. New Haven : Yale University Press, 1944.
- Chilcote, Ronald H. Theories of Comparative Politics : Search for a Paradigm. Boulder, Colorado : Westview Press, 1981.
- Dahl, Robert A. Modern Political Analysis. Englewood Cliffs, N. J. : Prentice-Hall, 1963.
- Dicey, A. V. Law and Public Opinion. New York : Macmillan, 1926.
- Easton, David. A Framework for Political Analysis. New Jersey : Prentice-Hall, 1965.
- Edelman, Murray. "Symbols and Political Quiescence." In Group Politics : A new emphasis, pp. 44-60. Malecki, E.S. and Mahood H. R., eds. New York : Charles Scribner's Sons, 1972.
- _____. The Symbolic Uses of Politics. Chicago : University of Illinois Press, 1977.
- Exell, F. K. The Land and People of Thailand. London : Adam and Charles Black, 1960.
- Fagen, Richard R. Politics and Communication. Boston : Little, Brown and Company, 1966.
- Friedrich, Carl J. Man and His Government : An Empirical Theory of Politics. New York : Mc Graw-Hill, 1963.

- Gardner, Howard; Howard, Vernon; and Perkins, David. "Symbol Systems : A Philosophical, Psychological, and Educational investigation." In Media and Symbols : The forms of expression, pp. 27-48. Olson, David R. ed. Chicago, Illinois : The University of Chicago press, 1974.
- Goodman, N. Languages of Art. Indianapolis : Bobbs-Marrill Co., 1968.
- Gross, Larry. "Modes of Communication and The Acquisition of Symbolic Competence." In Media and Symbols : The forms of expression, communication and education, pp. 56-71. Olson, David R., ed. Chicago, Illinois : The University of Chicago Press, 1974.
- Heeger, Gerald A. The Politics of Underdevelopment. New York St. Martin Press, 1974.
- Illchman, Warren F. and Uphoff, Norman T. The Political Economy of change. California : University of California Press, 1969.
- Janowitz, M. "The study of mass communication." in International Encyclopedia of the Social Sciences V. 3. Sills, D.E., ed.
- Lasswell, Harold D. Political : Who Gets What, When, How. New York : World Publishing Company, 1958.
- _____. "The Political Personality." in Power and Personality. New York : W.W. Norton Co., Inc., 1948.
- _____. "The Structure and Function of Communication in Society." In Reader in Public Opinion and Communication. Berelson, Bernard and Janowitz, Morris, eds. New York : Free Press, 1966.
- Lastrucci, Carl. The Scientific Approach. Cambridge : Schenkman, 1963.
- Lazarsfeld, Paul F., Berelson, Bernard and Gaudet, Hazel. The People's Choice : How the Voters Make up His mind in a Presidential Campaign. New York : Columbia University Press, 1948.

- Lipset, Seymour M. Political Man : The Social Bases of Politics.
New York : Doubleday & Co., 1963.
- Litt, Edgar. "The Political imagination." In A Grammar of Politics,
p. 3. Lasswell, Harold D. and Kaplan, Abraham, eds.
- Morris, Charles W. "Foundations of the Theory of Signs." International
Encyclopedia of Unified Science 1 (1938). Chicago : University
of Chicago Press, 1938.
- Merriam, Charles. "Political Power." In Language of Politics, p.10.
Lasswell, Harold D., ed. Cambridge, Mass : The M.I.T. Press,
1965.
- "Myth and Symbol." International Encyclopedia of the Social Science
10 (1968) : 576-578.
- Neuchterlein, Donald E. Thailand and the Struggle for Southeast Asia.
New York : Cornell University Press, 1965.
- Novak, Michael. Choosing Our King : Powerful symbolism Presidential
Politics. New York : Macmillan Publishing Co., inc., 1974.
- Olson, David R., ed. Media and Symbols : The forms of expression,
communication and education. Chicago, Illinois : The
University of Chicago Press, 1974.
- Peirce, C. S. "Logic as Semiotic : The Theory of Signs." In Philoso-
phical Writings of Peirce, p. 102. Buchler, J., ed. New
York : Dover Publication, 1955.
- Plato. The Republic. Translated by Francis Mac Donald Cornford.
New York : Oxford University Press, 1967.
- Rogers, Everette and Svenning, Lynne. Modernization among Peasants :
The Impact of Communication. New York : Holt, Rinehart and
Winston, 1969.
- Schramm, Wilbur and Roberts, Donald F, eds. The Process and Effects
of Mass Communication. Urbana, Illinois : University of
Illinois Press, 1971.

- Skorupski, John. Symbol and Theory. Cambridge : Cambridge University Press, 1983.
- Sternberger, Dolf. "Legitimacy." International Encyclopedia of the Social Science Vol. IX, 1968.
- "Symbol." Encyclopedia Americana 26 (1964) : 159.
- "Symbol." Encyclopedia Britannica 21 (1955) : 700-701.
- "Symbolism and Iconography, Religious." The New Encyclopedia Britannica (Macropedia) 17 (1975) : 900-909.
- Thompson, John. B. Studies in the Theory of Ideology. Cambridge : Polity Press, 1984.
- Valency, Maurice. "Symbol." Encyclopedia Americana 26 (1988) : 166-167.
- Weber, Max. The Theory of Social and Economic Organization.
Translated by A.M. Henderson and Talcott Parsons. New York : 1947.
- Wilson, David A. Politics in Thailand. Ithaca, N.Y. : Cornell University Press, 1962.
- Wriggins, W. Howard. The Ruler's Imperative : Strategies for Political Survival in Asia and Africa. New York : Columbia University Press, 1969.

หนังสือพิมพ์ต่างประเทศ

- Bangkok Time ค.ศ. 1938.
- Bangkok Post ค.ศ. 1989.
- Revue de Droit Francais พ.ศ. 2482.

ภ า ค ส น ๖ ก

ภาคผนวก ก.

สัญลักษณ์เชิงคุณการณ์รัฐธรรมนูญ

สัญลักษณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

"ณ ที่นี้"

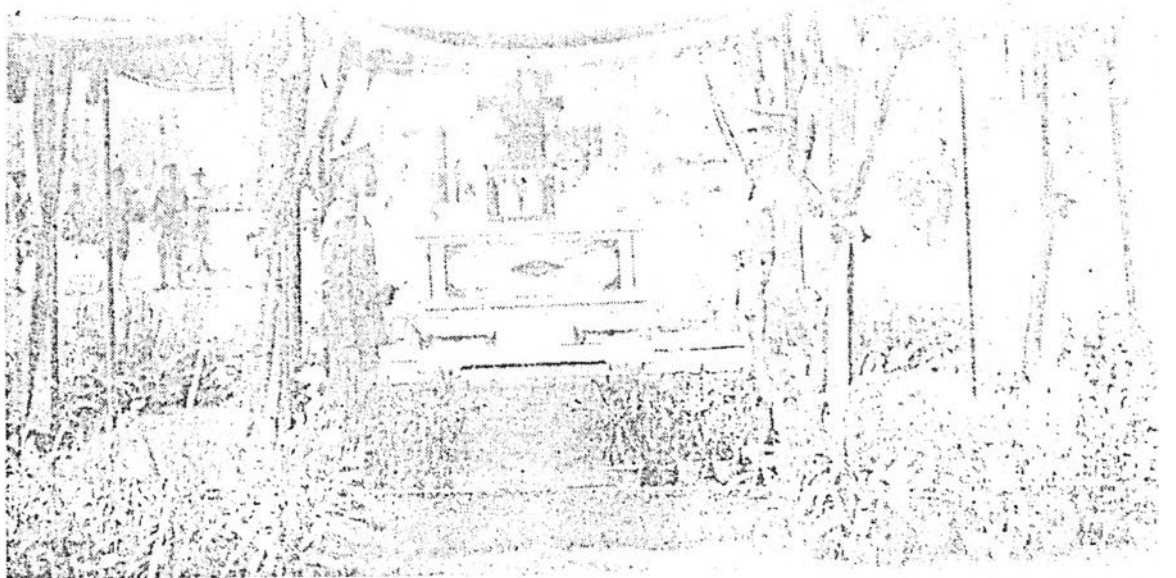
275

"คณะราษฎรได้ก่อการนิวัติรัฐธรรมนูญเพื่อความเจริญของชาติ"

หมุดฝังบริเวณลานพระรูปฯ เมื่อหัวหน้าคณะราษฎรอ่านประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครอง

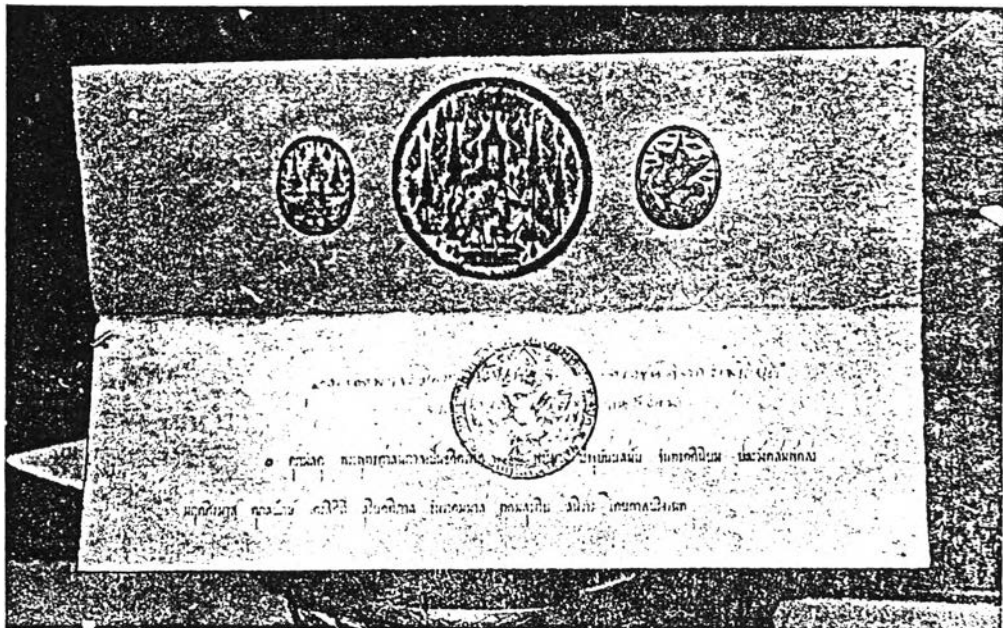
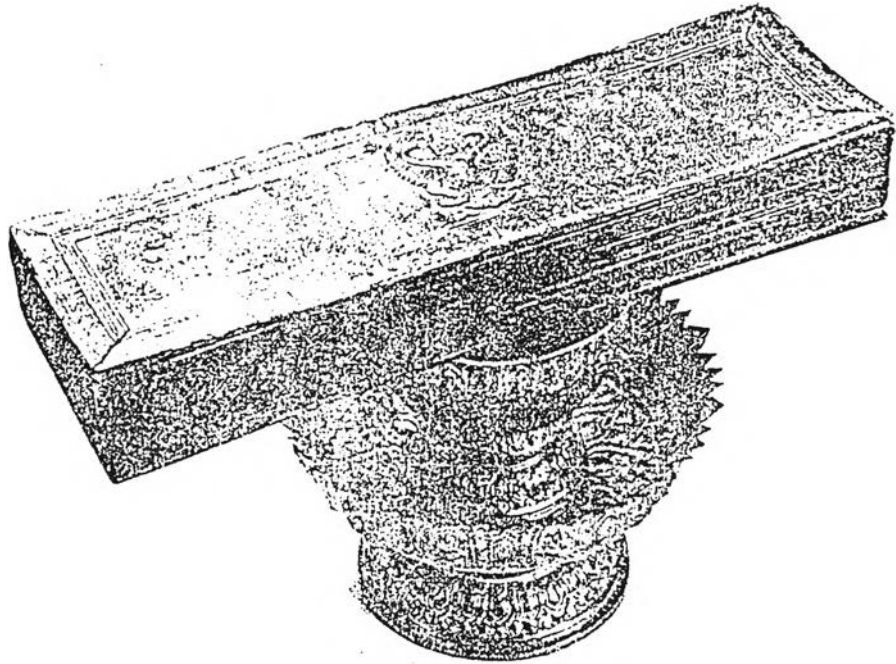
รัฐธรรมนูญฉบับแรกในกระโจม

ที่มา : มติชน. ตำนานรัฐบาลไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิมพ์เสศ.

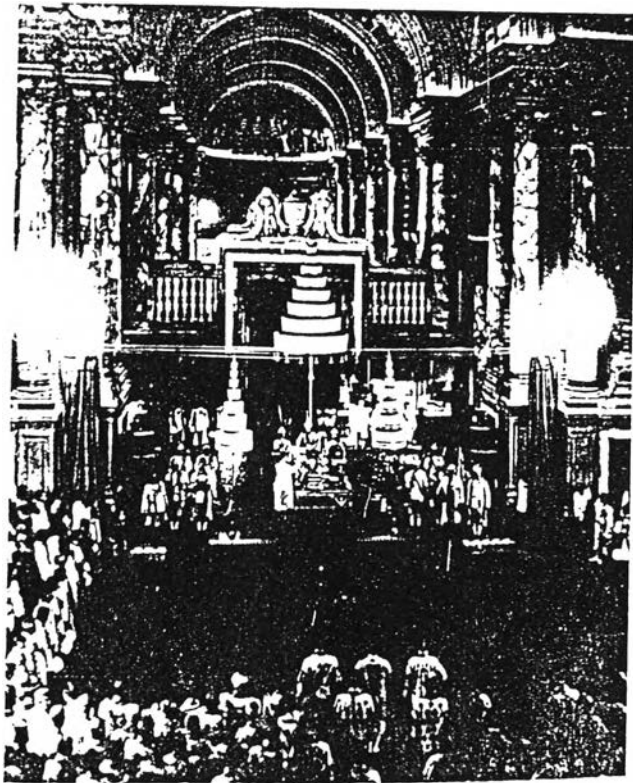

สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม
: รัฐธรรมนูญบนพานแว่นฟ้าแสดงความศักดิ์สิทธิ์

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

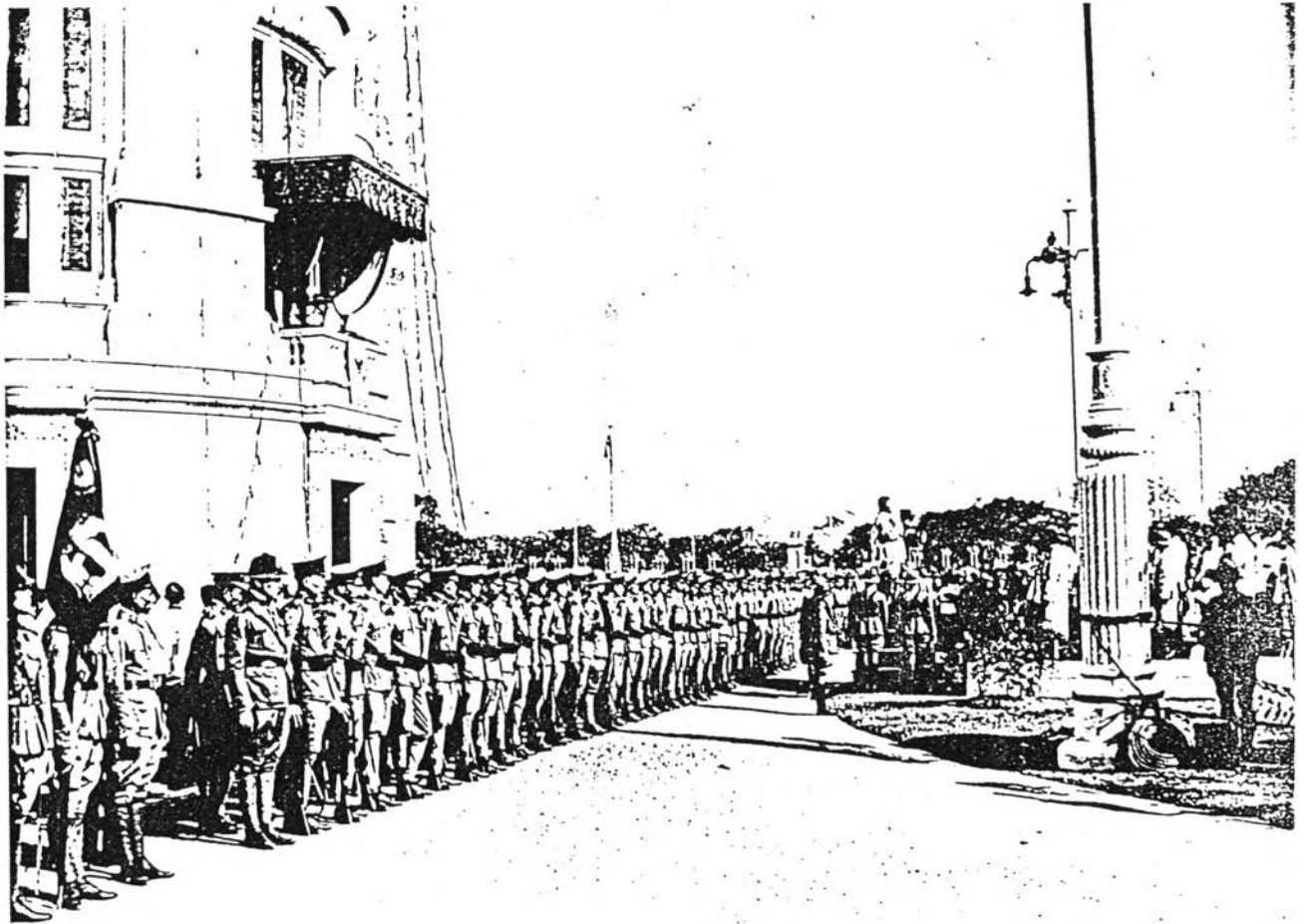
การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ทางการเมือง : 10 ธันวาคม 2475 เบื้องหน้าพระราชทานรัฐธรรมนูญ

เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร รับพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร
จากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อ 10 ธันวาคม
2475

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

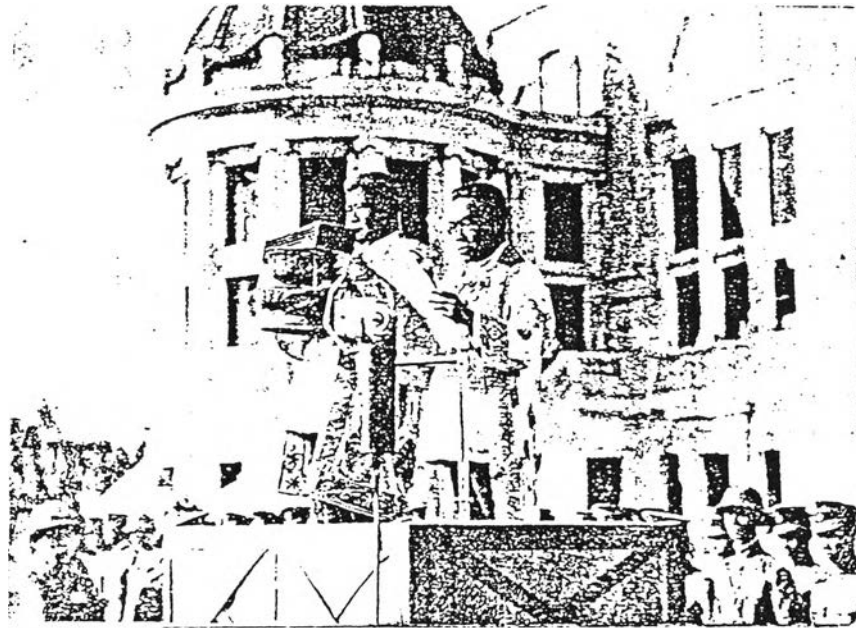
สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม

เจ้าพระยาพิชัยญาติประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้อัญเชิญรัฐธรรมนูญที่ได้รับพระราชทาน
แสดงต่อประชาชนที่บริเวณสนามหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม 10 ธันวาคม 2475

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2475 จุดเริ่มต้นของการใช้สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์
รัฐธรรมนูญนิยม (รูปแบบแรก) หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หุบลอกกำหนดรัฐธรรมนูญ
ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า

ณที่นี้ นายพลตรี พระยาพลเทพยศเสนา หัวหน้าคณะราษฎร ได้ประกาศเปลี่ยนแปลง
การปกครองในท่ามกลางทหารและพลเรือน เมื่อเช้ารุ่งของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
ณที่นี้ ได้กระทำพิธีฝังราก เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ประชาชนมาชมพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม
(สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475
ณ ลานพระบรมรูปทรงม้าอย่างเนืองแน่น

เพลง : การสื่อความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ของสัญลักษณ์ "รัฐธรรมนูญ"

เพลง สดุดี รัฐธรรมนูญ

คำของ   นาคะประทีป

เพลงของ   นันท ทรพรานนท์

ประพันธ์เป็นพิเศษสำหรับงานฉลองรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๖
 บรรเลงเป็นครั้งแรกทางวิทยุกระจายเสียง ที่สถานีพญาไท เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖
 โดยนักร้องคณะชั้นตากรุศำบลกุฎีจีน ร้องส่งประสานเสียงกับวงเครื่องสายฝรั่งหลวง

ที่มา : กจข., (3) สร.0201.64/3 "เพลงสดุดีรัฐธรรมนูญ"

เพลง ๙๙๙ รัฐธรรมนูญ

<u>รัฐธรรมนูญพูนพร.</u>	สุนทรธรรมเสรี
พระเจ้าไทยภูมิ	โปรดประทานแก่ข้าขอบขัณฑ์
<u>รัฐธรรมนูญพูนผล</u>	อิสรพลเลอสรศักดิ์
ใครมาทำลาย เราจะกู้	ใครมาทำลาย เราจะกัน
สู้พลีชีวัน	ประจัญประจัญจนอวสาน
<u>รัฐธรรมนูญพูนเพ็ญ</u>	เด่นสมธรรมโอฬาร
ปวงประชาเปรมปราณ	มานนามหน้าสง่างาม
<u>รัฐธรรมนูญพูนเพิ่ม</u>	เสริมเกียรติศรีสยาม
เราตามพยายาม	เทิดธรรมนูญพูน ไชโย

นาคะประทีป

หมายเหตุ : ชิดเส้นใต้เน้นโดยผู้วิจัย

๒

ทาม กาลัง วัน และ ทหาร ยก ทหาร เรือ ระเบิด ขี่ ใหญ่ ฝ่าย ละ ๒๑ ก็ ถัด ไป ใน
 วิกต่าง ๆ ทุก วิก ทิว พระราช อาณาจักร ระเบิด ขี่ ระเบิด และ กสอง ระเบิด เวลา ๑๐ นาที เมื่อ
 มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธาน สภาผู้แทนราษฎร รัช พระ ราชทาน ระเบียบ
 รัฐธรรมนูญแล้ว ระเบิด ขี่ ระเบิด ฝ่าย พลเรือตรี พระยาสุรบุรุษเสนา รองประธาน สภาผู้แทนราษฎร
 เชิญไป ประทับ ฐานไว้ บน พาน ทอง ๒ ชั้น เหนือ ฝั่งทอง หน้า มหาสมาคม มหาอำมาตย์เอก
 เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธาน สภาผู้แทนราษฎร กราบ บังคม ทูล สออง พระ มหากรุดาคุณ
 ซึ่งได้ ไปรทเกล้า ฯ พระ ราชทาน รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักร สยาม แล้ว มหาเล็ก
 วักรับ ชาวมา เข็ม พระวิสูตร ชาวพม่า กงา ประโคม กระทั่ง แคร มะโหระทึก ทหาร
 กองเกียรติยศ ถวาย เคารพ แทรวง บรรเลง เพลง สรรเสริญ พระบารมี ขณะนั้น มหาอำมาตย์เอก
 เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธาน สภาผู้แทนราษฎร ระเบิด เชิญ ระเบียบ รัฐธรรมนูญ ไปยื่น ทูลเกล้า
 พระที่นั่ง อเนกเสมาคมทึกลี้พร้อม ทั่วยสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จ ออก สหัชยธร ภัคยิตทึค พระที่นั่ง อเนกเสมาคม ชาว พม่า กงา กระทั่ง แคร ประโคม
 มะโหระทึก กองทหาร ถวาย เคารพ แทรวง บรรเลง เพลง สรรเสริญ พระบารมี ทั่วยสมาชิกรัฐ
 ประโคม แล้ว ไปรทเกล้า ฯ ให้ อลัญจณ์ อ่าง ประกาศ คำเรีย กระแส พระบรมราชโองการ
 พระราชทาน รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักร สยาม ๒ แล้ว ประธาน สภาผู้แทนราษฎร ฐาน
 ระเบียบ รัฐธรรมนูญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ กลับคืน เข้าใน พระที่นั่ง ชาว ประโคม กระทั่ง
 แคร มะโหระทึก กองทหาร ถวาย เคารพ แทรวง บรรเลง เพลง สรรเสริญ พระบารมี เสด็จ ใการ
 การ แต่ง กาย แก่ง เครื่อง เติมยศ ใหญ่ ประทับ ราชอิสริยาภรณ์ สวม สาย สะพาย แพร่ รัศ
 ราชวรภรณ์ สวม เสื้อ กรอบ และ สาย สร้อย ราชอิสริยาภรณ์ ทุลจอมเกล้า

ตำแหน่ง ใ

พระบรมวงศานุวงศ์ และ คณะ ทูต ใ ฯ ที่ มุข เหนือ
 คณะ กรรมการราษฎร เสด็จ ยศ และ สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ใ ฯ ที่ มุข ใ
 ข้าราชการ ทูต ไป ใ ฯ ที่ มุข ใ

ศาลาว่าการ พระราชวัง
 หมายเลข วันที่ ๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕

ที่มา : กข., (2) สร.0201.97.4/1 "การฉลองงานรัฐธรรมนูญ"
 หมายเหตุ : ขีดเส้นใต้ เน้นโดยผู้วิจัย

หม้ายกำหนดการ

ฉลองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม

พุทธศักราช ๒๔๗๕

มหาเสวกเอก เจ้าพระยาวรวงศาธิพัฒน์ ผู้สำเร็จราชการ พระราชวัง รัชพระบรมราชโองการ เสด็จเกล้า ฯ สั่งว่า ประจําเสภาผู้แทนราษฎรเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทขอ พระราชทาน พระบรมราชทานคุณพระกระชวย ในการ ที่ สภาผู้แทนราษฎร จะ ทำการ ฉลองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ซึ่ง ระ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานให้ พระที่นั่งอเนกศํภนิมิต พระราชวังดุสิต และ ขอ พระราชทาน พระกรุณา ขวรมิ ปักเกล้า ฯ เสด็จ พระราชทาน เสด็จ พร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ไป ประทับ เฝ้า ประจําในการ เฝ้า เพื่อ เฝ้า สวัสดิ์มงคลแก่ราษฎรสยาม มีพระราชหฤทัยยินดี อํานวยความความประสงค์ ึ่งโปรดเกล้า ฯ ให้ ทําหนดการ มีรายการ ดัง ต่อไปนี้

วันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ โปรดเกล้า ฯ ให้ พนักงานพระราชพิธีเชิญพระพุทธรูปมาชัยวิกรม รัชกาล บัญชีไป ประทับฐาน พร้อมด้วย ฉะบับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามที่ พระที่นั่งอเนกศํภนิมิต พระราชวังดุสิต สรรพด้วยเครื่อง มงคลพิธีพร้อม เสริว สำหรับ การ ฉลอง ฉะบับ รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรสยามนี้

เวลา ๑๗ นาฬิกา พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี ทรง วดบแก่ พระที่นั่ง เสด็จพระราชทานไปยังพระที่นั่งอเนกศํภนิมิต ทรงเป็นประมุข ทิศตะวันตกการราษฎร และ เสด็จเข้า ประเคณผ้าไตรแก่พระสงฆ์ ๒๑ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็น ประจํา พระสงฆ์ ออกไป ครองผ้า เสริว กลับ มา นั่ง เฝ้า อาศุ แล้ว ทรงลุกขึ้นเครื่องนมัสการ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้ว ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เสด็จ พระราชทาน เสด็จ กลับ

วันที่ ๑๓ ธันวาคม เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี เสด็จ พระราชทาน ไปยัง พระที่นั่ง อเนกศํภนิมิต พระสงฆ์ ๒๑ รูป รัช พระราชทาน ผ้า เสริว แล้ว ทรง เป็นประมุขทิศตะวันตกการราษฎร

๒

และ เสด็จประพาสเครื่องไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา
ไปรบกเกล้าฯ ให้ พราหมณ์เข็ดแวง ข้าราชการรับเว้าเว้าเทียบเสมโกลษพระพุทธปฏิมาชัยวัฒน์
และ กลอง รัฐธรรมณูแห่งราชอาณาจักรสยาม ถิ่นแล้ว พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว
ทรง เจริญ ธิวัตรธรรมณูแห่ง ราชอาณาจักรสยาม แล้ว เสด็จ กลับ

เวลา ๑๖ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
ราชินี เสด็จพระราชดำเนินไป ประทับ พระแท่น ราชอาสน์หน้า พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท
หน้าเวียนและ ลูกเสือ ะไท้ เจริญ ธิวัตร ภาวนา หน้า พระที่นั่ง ถวาย อดิเรก แล้ว เสด็จ กลับ

ตำแหน่งเฝ้า ฯ

พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายหน้า ฝ่ายใน หม่อมห้าม เฝ้าฯ ที่มุข เหนือ
สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร เฝ้าฯ ที่มุขใต้
ข้าราชการ ทวีไป เฝ้าฯ ที่มุข ตะวันออก
สตรี ผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ เฝ้าฯ ที่มุขใต้ หรือมุข ตะวันออก

การแต่งกาย

วันที่ ๑๑ ธันวาคม เป็น แต่งเครื่องเต็มยศ ประทับ ราชอิสริยาภรณ์
สวม สายสะพาย ทราข้างเผือก

วันที่ ๑๒ ธันวาคม เข้า แต่งเครื่อง ครึ่งยศ

เป็น แต่งเครื่องยศ ปกติ

ศาลาว่าการ พระราชวัง

หมาย มาตวันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕

ที่มา : กช., (2) สร.0201.97.4/1 "การฉลองงานรัฐธรรมนูญ"

หมายเหตุ : ชัดเส้นใต้เน้นโดยผู้วิจัย

หม้ายกำหนดการ

พระราชพิธีฉลองรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยาม

พุทธศักราช ๒๕๗๑

แาบกรฐุมแคว็ ไทำแหงม้งกษบญชาดำแักพระราชวัง รับญชาคณผู้สำเรีราชการ
แทนพระองค์ว่า พระราชพิธีฉลองรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยาม^{มห} ไปรคให้
กำหนดก้งทงไปใ้

ว้แ้ ๑๑ อ้วาคม พ้แักงาแพรรราชพีจเซญพระพุททอปฏิมาชัยวัคมไปปรกษฐาแ
พรอมทวณรรมบิรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยาม ๗พระท้งอแักศมาคม พระราชวังกุศิก
พรอมทวณรรมงคทง

เวตา ๑๗ แาพีกา สมเทำพระเจ้าอชุหวั สกัพรราชกำแใปยังพระท้งอแักศมาคม
ทรงประเคนผ้าไตรของหลวง พระสงฆ์ถอกไป ทรงผ้าเสีว ถักข มาแ่ง เทอ อาดแแล้ว
ทรงรุกเทีบแคว็องหมัศการ พระสงฆ์ ๑๕ รูปเรีญพระพุททอมหั ๗แแล้ว ถวบพระพรดา
เสกัพรราชกำแใ้ถักข

ว้แ้ ๑๒ อ้วาคม เวตา ๑๐ แาพีกา ๓๐ นาที สมเทำพระเจ้าอชุหวัเสกั
พรราชกำแใ้ปยัง พระท้งอแักศมาคม ทรงรุกเทีบแคว็องหมัศการ พระสงฆ์ถวบ
พรพรธแล้ว ทรงประเคนถักทการ พระสงฆ์ ๑๕ รูปรับพรราชกำแใ้แแล้ว
ทรงประเคนกากุบ้ำบโธขธรรม พระสงฆ์ถวบอนุโมทหา ถวบพระพรดาถักขถวบ
พระท้งแล้ว ไปรคให้พรหมตแักแแล้ว ข้าราชการรับแแล้วเว็เทีบหมสมโกชพระพุททอปฏิมา
ชัยวัคมแแล้วรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรสยาม แแล้ว เสกัพรราชกำแใ้ถักข

๒
การแต่งกาย

วันที่ ๑๑ ธันวาคม เบี้ย แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ประทับราชอิสริยาภรณ์
สวมสายสะพายราชอิสริยาภรณ์ ซ้ายเฉียง

วันที่ ๑๒ ธันวาคม เซา แต่งเครื่องแบบทรงยศ ประทับราชอิสริยาภรณ์

ตำแหน่งเหล่า ๆ และทางชั้นลง

ตำแหน่งเหล่า ๆ

พระบรมวงศานุวงศ์	เหล่า ๆ	ที่ห้องพระราชพิธีการแก้ไข
ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือน	เหล่า ๆ	ที่ห้องพระราชพิธีแหกกลาง
สมาชิกประจำคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์	รัฐมนตรีและอภิรักษ์ผู้แทนราษฎร	
เหล่า ๆ	ที่ห้องพระราชพิธีไหว้	

การขบวน

พระบรมวงศานุวงศ์	เสด็จขบวนทางบันไดमुखเล็กท้ายแก้ไข
	พระที่นั่งอเนกศยามม
พระสงฆ์และข้าราชการ	ขบวนทางบันไดमुखเล็กท้ายแก้ไข
	พระที่นั่งอเนกศยามม

สำเนาพระราชวัง

หมาบมา ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๑

ที่มา : กจช., (3) สร.0201.66.1/8 "เชิญรัฐธรรมนูญออกตั้งให้ประชาชนชม
และตั้งในที่ต่าง ๆ"

หมายเหตุ : ชัดเส้นใต้เน้นโดยผู้วิจัย

สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม : การกำหนดวันสำคัญของชาติ
"วันชาติ 24 มิถุนายน"

ไทย ในสมัยรัฐธรรมนูญ

ที่ระลึก

ในงานฉลองวันชาติและสนธิสัญญา
๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒

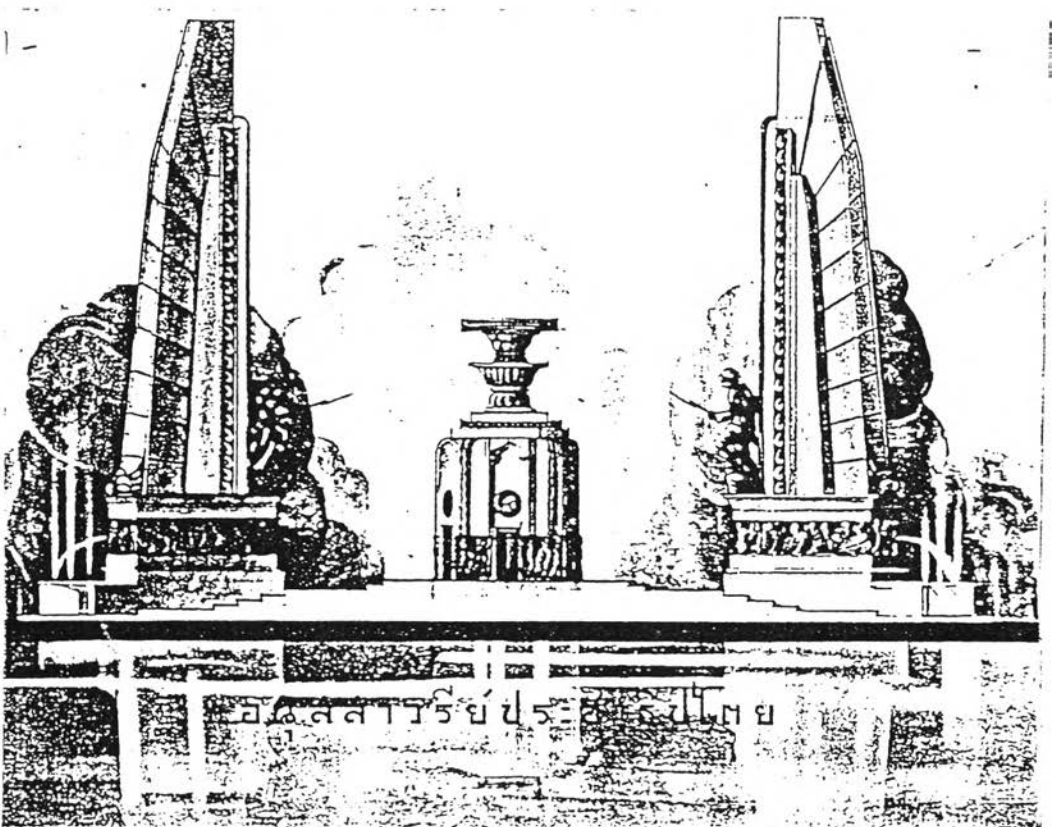
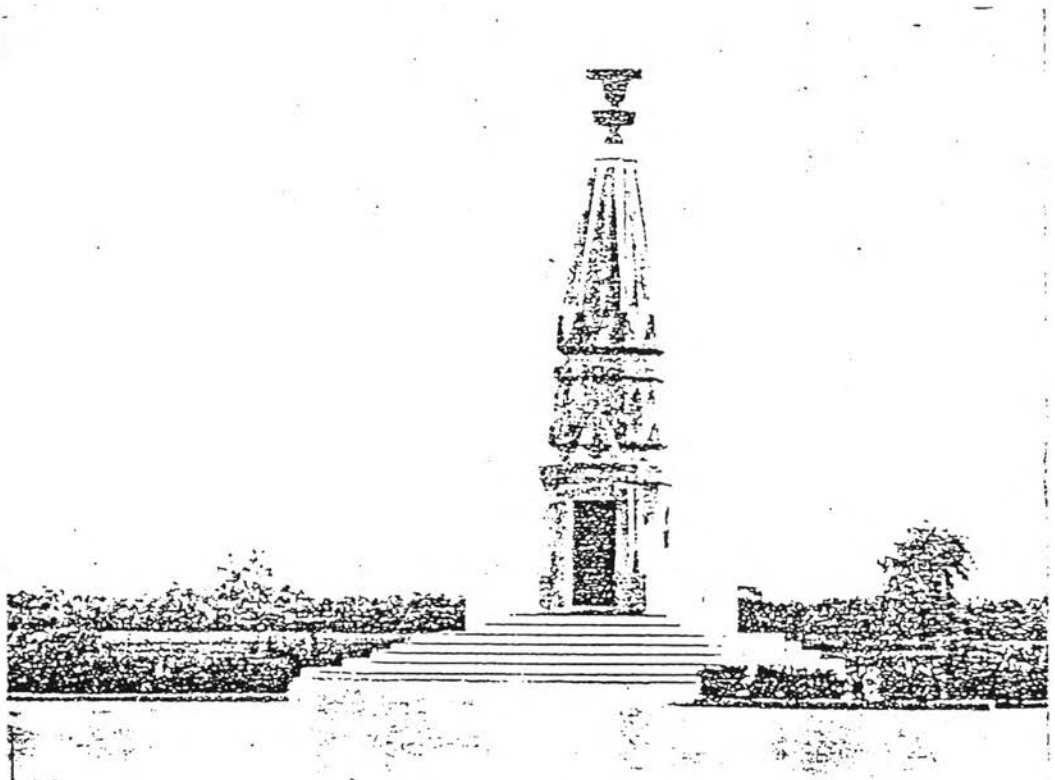
หนังสือ ไทยในสมัยรัฐธรรมนูญ (ที่ระลึกในงานฉลองวันชาติและสนธิสัญญา

24 มิถุนายน 2482)

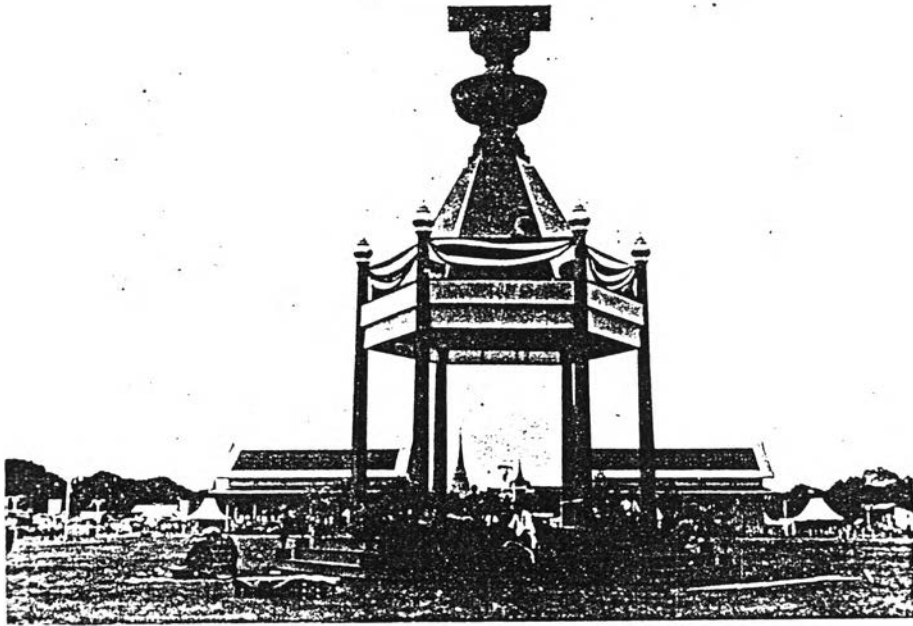

สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญ : อนุสาวรีย์ปราบขบถ (17 ทหารและตำรวจ)
และอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยหรือคือสัญลักษณ์รูปธรรม "กานรัฐธรรมนูญ"

แปลนอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเดิม

งานฉลองรัฐธรรมนูญ 2481

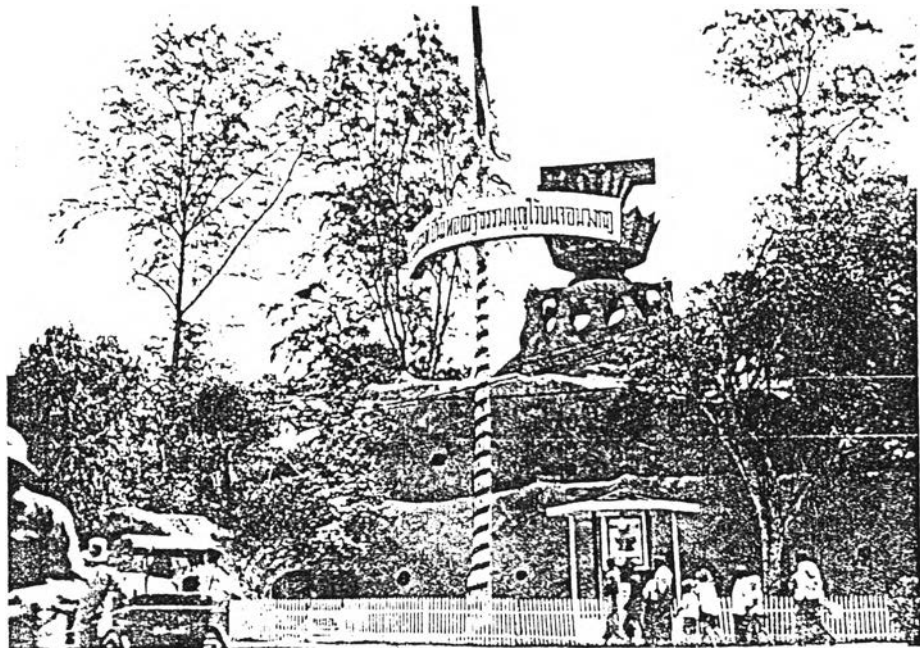

งานฉลองรัฐธรรมนูญ 2482

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

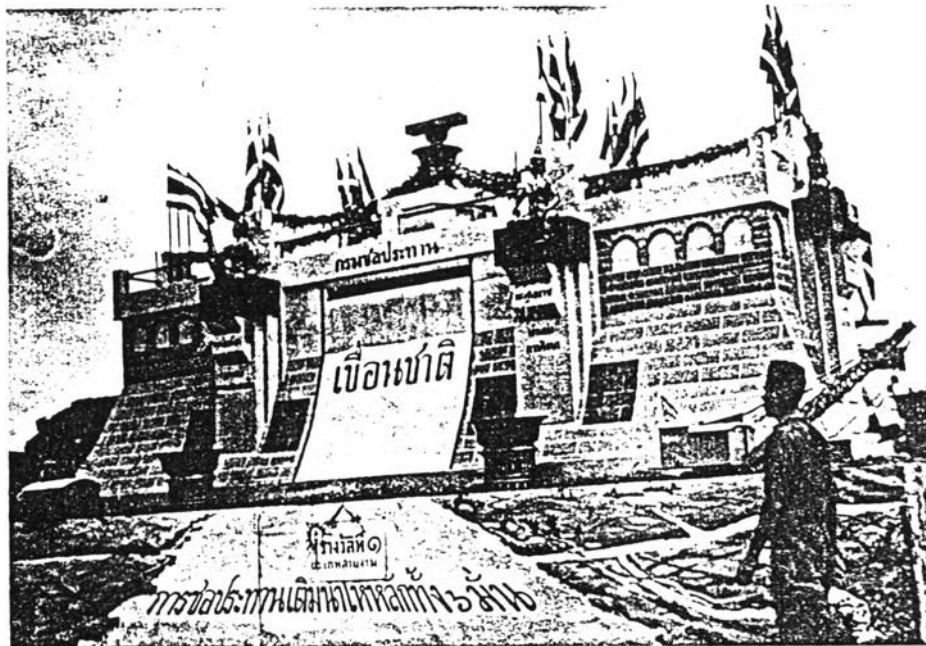

"รัฐธรรมนุญจงอยู่คู่ฟ้าดินสลาย
ยามศึกเรารบ ยามสงบเราเตรียม"

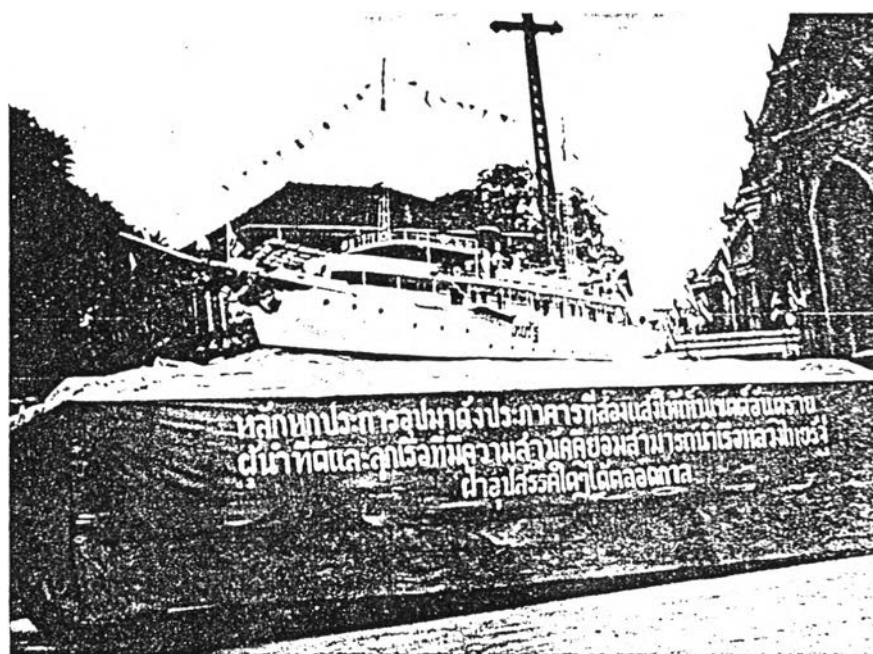

"ปึกแผ่นธรรมนุญไว้บจอมวงศก"

ที่มา : กองจดหมายเหตแห่งชาติ กรมศิลปากร

"การชลประทานเดิมน้ำให้หลักทั้ง 6 มั่น"

"หลักหกประการอุปมาดังประกาศที่ส่องแสงให้เห็นเขตต์อันตรายนานาชาติและลูกเรือที่มีความสามัคคียอมสละตนเพื่อเราชาวไทยผู้ฝ่าอุปสรรคใดๆ ได้ตลอดกาล"

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

ตารางแสดงการเผยแพร่สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม โดยบทความของกรมโฆษณาการ และกิจกรรมในงานฉลองวันชาติและวันรัฐธรรมนูญ

(พ.ศ. 2482-2487)

วัน เวลา ปี	(24 มิ.ย.) งานฉลองวันชาติ	(10 ธ.ค.) งานฉลองรัฐธรรมนูญ
2482	<ol style="list-style-type: none"> 1. เริ่มงานฉลองวันชาติครั้งแรก 2. "มิ่งขวัญของชาวไทย" โดย นายพันตรีหลวงสารานุกรมประพันธ์ 3. "ค.ร.ม. ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างไร" 4. รูปชบวนแห่เน้นหลัก 6 ประการ และแสดงความสำคัญของชาติ 5. เพลงวันชาติ (ประกวดแต่งเพลง) 6. แสดงสุนทรพจน์ของนายกฯ และ คำปราศรัย (ทางวิทยุกระจายเสียง) 7. เปิดคอนเสิร์ตประชาธิปไตย 8. คำปฏิสันถารเนื่องในงานสวนสนาม ทหารและยุวชนของชาติ ณ วันชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประกวดบทความ ระดับมัธยม "การปกครอง รัฐธรรมนูญ อำนวยผลแก่ประเทศชาติ" ระดับอุดมศึกษา "รัฐนิยม ส่งเสริมความวัฒนาของชาติไทยในระบอบรัฐธรรมนูญได้อย่างไร" 2. คำปราศรัยเนื่องในโอกาสยึดถลัมย์วันฉลองรัฐธรรมนูญ

วัน เวลา ปี	(24 มิ.ย.) งานฉลองวันชาติ	(10 ธ.ค.) งานฉลองรัฐธรรมนูญ
2483	1. รูปชบวนแห่เน้นความสำคัญของชาติ, ความก้าวหน้าของประเทศชาติในระบอบรัฐธรรมนูญ, ส่งเสริมรัฐนิยม, แสดงตัวอย่างหรือเผยแพร่เครื่องอุปโภคบริโภคที่มีกำเนิดหรือ ทุนขึ้นในประเทศไทย	- ไม่ปรากฏหลักฐาน
2484	เหมือนปี พ.ศ. 2483 ทุกประการ 1. สมุดภาพไทยในการสร้างชาติ	1. ประกาดเรียงความ <u>ระดับมัธยม</u> "พลเมืองในระบอบรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ช่วยเหลือการป้องกันประเทศชาติอย่างไร" <u>ระดับทั่วไป</u> "รัฐบาลในระบอบรัฐธรรมนูญได้บำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติอย่างไร" 2. จัดทำหนังสือ "คู่มือชีวิตอนามัย" ของกรมประชาสัมพันธ์ "ประเทศไทย-เรื่องการได้ดินแดนคืน" 3. คำปราศรัยของนายภควรรณ ก้าวแก้ว ราษฎร

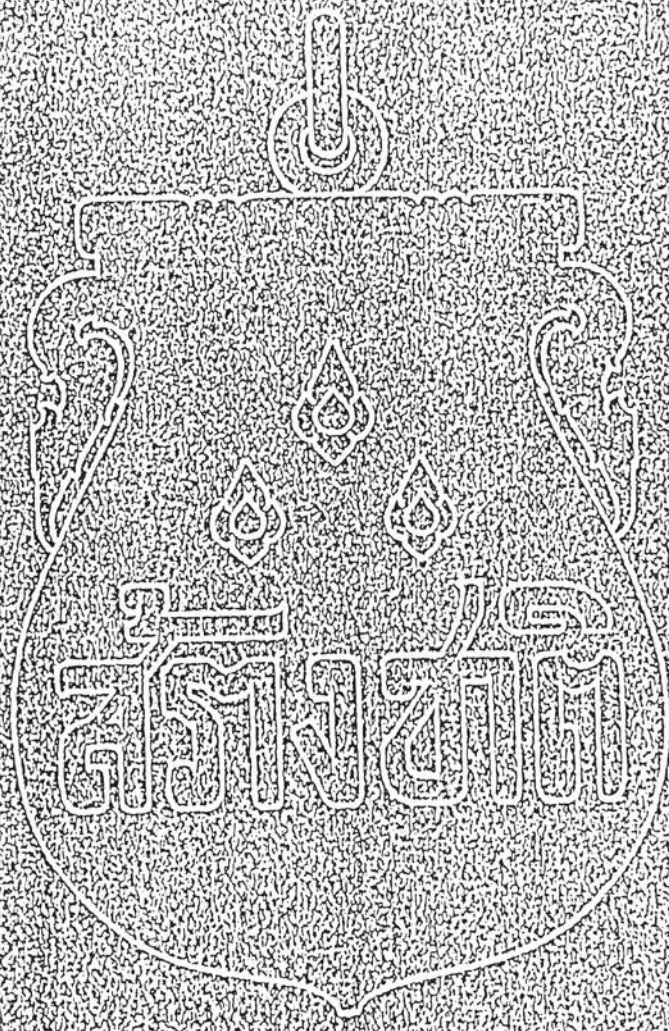
ตาราง (ต่อ)

วัน เวลา ปี	(24 มิ.ย.) งานฉลองวันชาติ	(10 ธ.ค.) งานฉลองรัฐธรรมนูญ
2485	<ol style="list-style-type: none"> 1. เหมือนปี พ.ศ. 2483 ทุกประการ และกรมประชาสัมพันธ์ ได้รับเลือกเป็นตัวแทนของนายกรัฐมนตรี แต่งรถซึ่งจะแต่ง <u>เป็นรูปแมลงมัมชก้าย</u> (หมายถึง การสร้างชาติของตนเอง) และ <u>รูปผู้นำ</u> (หมายถึงความก้าวหน้า) 2. หนังสือประมวลคำปราศรัย สุนทรพจน์ ของ พณท่าน จอมพล ป. ฉบับที่ 2 3. สุนทรพจน์ของ พณท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ผู้นำของชาติ 4. ประภาดเรียงความ "ชาติของเราจะเข้มแข็งได้ด้วยวิธีใด" 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คำกล่าวตอบของนายกฯ "ในพิธีเปิดธนาคารแห่งประเทศไทย" 2. คำกล่าวตอบของนายกฯ ต่อ พณท่าน พลตรีชไมริยา ทูตฝ่ายทหารบกของผู้บั่น แสดงความยินดีในโอกาสครบรอบ 10 ปี ของการพระราชทานรัถธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ ทำเนียบสามัคคีชัย
2486	<ol style="list-style-type: none"> 1. หนังสือชุดวันฉัตรไทย มีทั้งหมด 12 เรื่อง <p>* ก่อน 24 มิ.ย. 2486 ให้ 23 มิ.ย. 2486 <u>เป็นงานวันแม่</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. คำปราศรัยของจอมพล ป. แก่ มวนประชากรแห่งชาติ 	<p>- ไม่ปรากฏหลักฐาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คำปราศรัยของ พณท่าน จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี 2. สาส์นของ พณท่าน นายกรัฐมนตรี ถึงพี่น้องชาวไทย จังหวัดต่าง ๆ ในงานฉลองวันชาติ

ตาราง (ต่อ)

วัน เวลา ปี	(24 มิ.ย.) งานฉลองวันชาติ	(10 ธ.ค.) งานฉลองรัฐธรรมนูญ
2486	3. เปิดตึกที่ทำการศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ศาลอาญา 4. เปิดโรงแรมรัตนโกสินทร์และโรงแรม สุริยานนท์ ของพันโทหญิงละ เอียด พิบูลสงคราม	
2487	1. จัดประกวดบทความ "วิถีแห่งสันติภาพ ถาวร"	- ไม่ปรากฏหลักฐาน

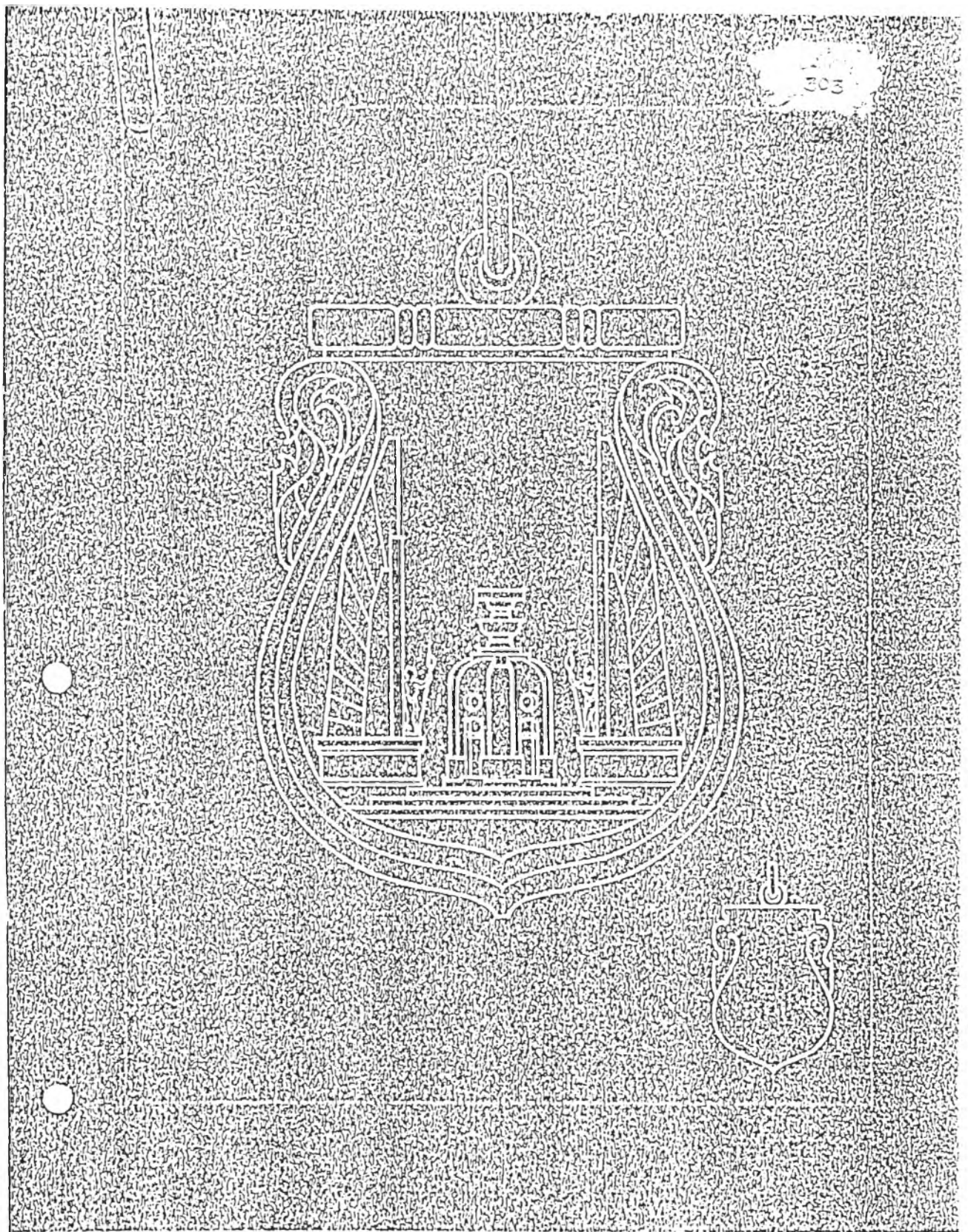
ที่มา : สุวิมล พลจันทร์ (2531 : 56-60)

แบบรูปเหรียญสร้างชาติ ด้านหลัง

ที่มา : กจช., ศธ. 0701.23.1/7 "งานฉลองวันชาติ" (พ.ศ.2483)

แบบรูปเหรียญสร้างชาติ ด้านหน้า

แสดงสัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญ

ที่มา : กช., ศธ.0701.23.1/7 "งานฉลองวันชาติ" (พ.ศ.2483)

วิเศษณ์ผู้มีรัฐธรรมนุญ

ห้างเบอร์ลียคเกอร์แอนด์โก
โทรเลขที่ ๓๗๙

แพร่หลาย มีจำหน่ายทั่วทุกแห่ง

ห้าง เบอร์ลียคเกอร์

ที่มา : หนังสือพิมพ์ คณะรัฐธรรมนูญ 28 สิงหาคม 2477

เพลงสรรเสริญพระบารมีศักดิ์ : การลดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์
สำหรับร้องประกอบเปียโน

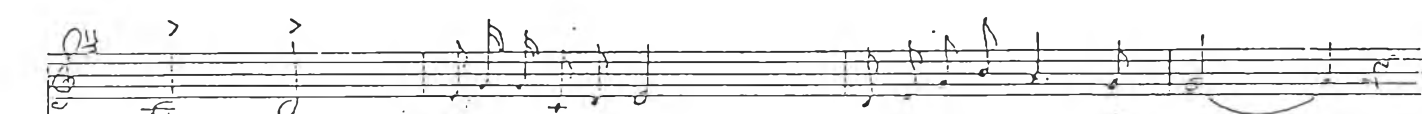
ตัวอย่างสง่ามาเนย ม.ม.♩=72.
Andante maestoso

ร้อง

ข้า วรพุทธ เจ้า ขอ บัน ทาด ธิ ประสงค์ ไค จง

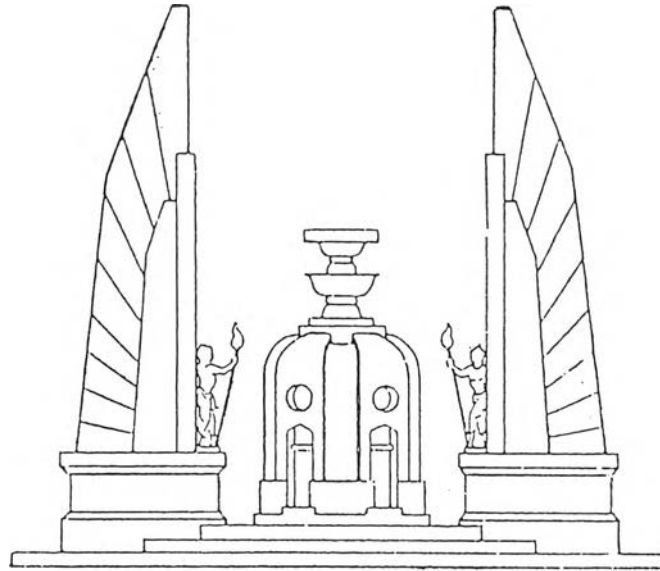
เปียโน

สฤษี กัง หวังว ระหตุ ลีมี กุ จ ด ทาย ธิ ช โย

สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม (ประชาธิปไตย)

แบบรูปอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยจำลอง

รัฐธรรมนูญนี้เนื้อ	เลือดไทย เทียวแล
แนบแน่นแทนหัวใจ	ท้าวผู้
รักยิ่งสิ่งอื่นใด	รักเท่า เทียมฤา?
รักรัฐธรรมนูญผู้	เสียงแม่ชีพสนอง

"เทอดรัฐธรรมนูญ" โดย พระราชธรรมนิเทศ (2477)

กำหนดการ

พิธีก่อฤกษ์ อนุสาวรีย์ “ประชาธิปไตย”

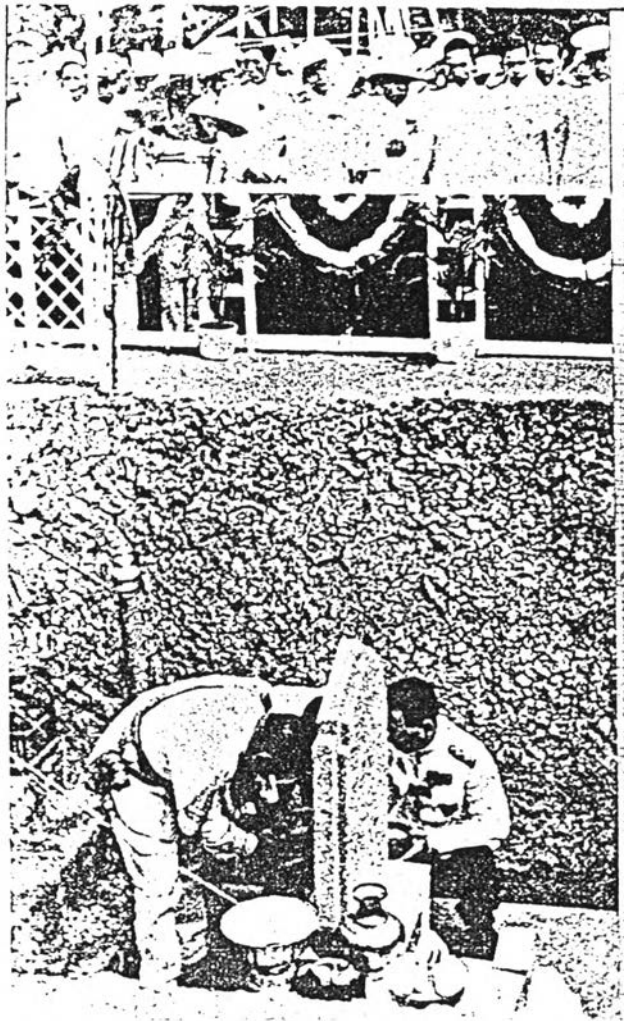
พุทธศักราช ๒๔๘๒

วันที่ ๒๔ มิถุนายน เจ้าพนักงานแต่งพิธีมณฑลที่จะทำการก่อฤกษ์อนุสาวรีย์ “ประชาธิปไตย”

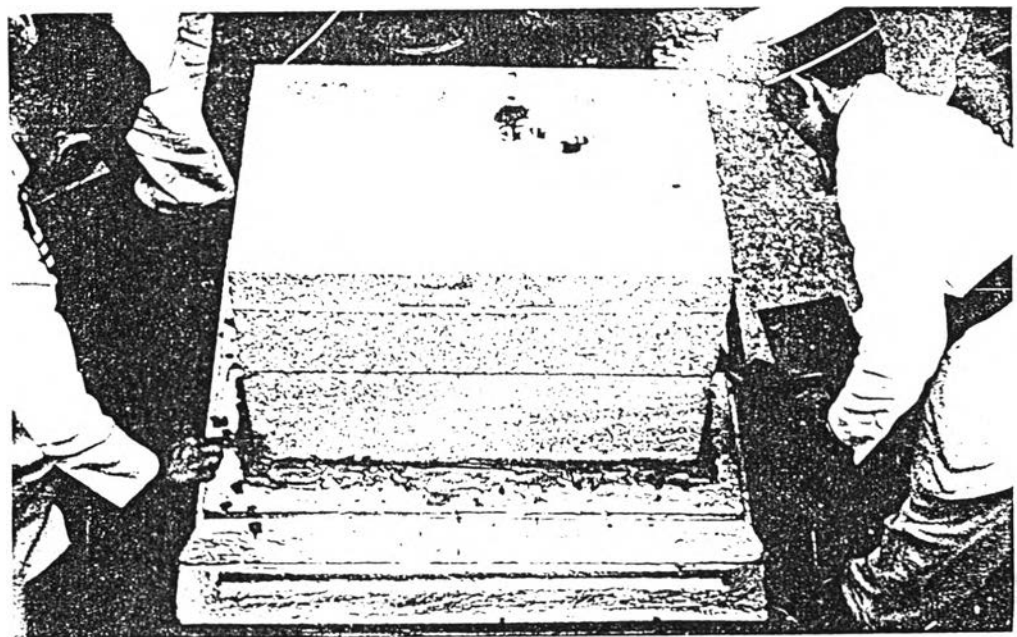
เวลา ๘ นาฬิกา นายกรัฐมนตรีไปยังพิธีมณฑล จุกุขุขันธ์แคว้นแม่สการ สมาทานแล้ว เจ้าพนักงานอ่านประกาศคำปรารภสร้างอนุสาวรีย์ “ประชาธิปไตย” จบแล้ว ระหว่างฤกษ์เวลา ๘ นาฬิกา ๑๖ นาที ถึง เวลา ๘ นาฬิกา ๕๗ นาที นายกรัฐมนตรี จะทำพิธีก่อฤกษ์อนุสาวรีย์ “ประชาธิปไตย” พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงาน ประโคมฆ้องชัย สังข์แตร และเครื่องดุริยางค์ กองทหารทำความเคารพ แตรวง บรรเลงเพลงชาติ กระสุนเสียงประโคมแล้ว นายกรัฐมนตรีประกาศไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา เป่าเสริการ

การแต่งกายแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ประทับราชอิสริยาภรณ์ สวมสายสะพาย

ที่มา : กจข., (3) สร.0201.66.1/8 "เชิษฐรัฐธรรมนูญออกตั้งให้ประชาชนชมและตั้งานพิธีต่าง ๆ"

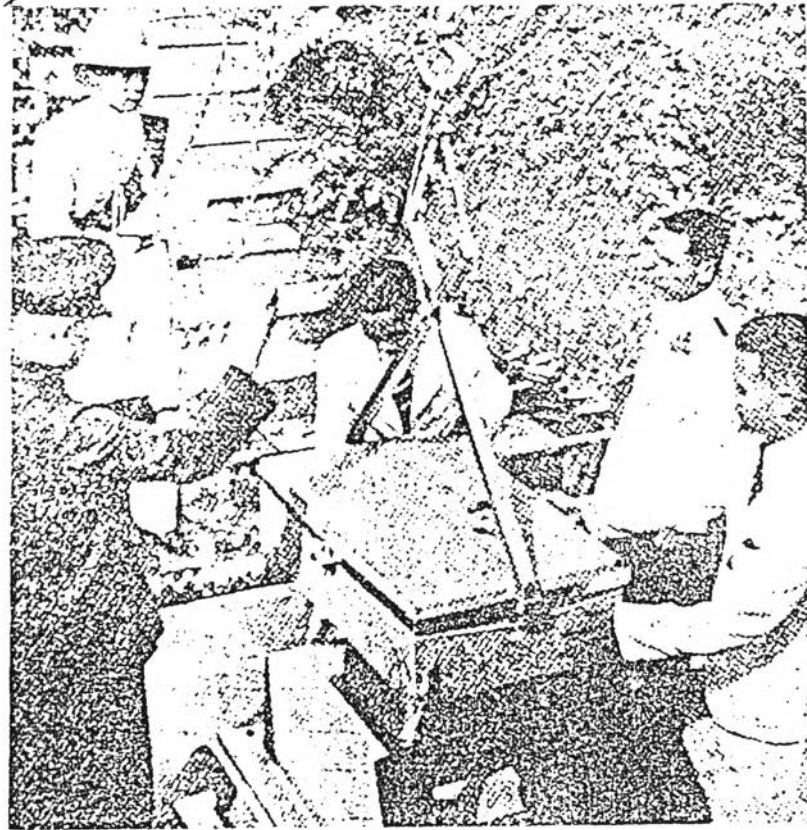

รัฐพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2482

รัฐพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2482

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

นายกรัฐมนตรี กระทำพิธีก่อฤกษ์อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482

กำหนดการ
รัฐพิธีเปิดอนุสาวรีย์ "ประชาธิปไตย"
2483

ด้วยเห็นว่า วันที่ 24 มิถุนายน เป็นวันสำคัญยิ่งของชาติไทย เพราะวันนั้นเป็นวันที่ประชาชนคนไทยได้ร่วมแรงร่วมใจสมัครสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ขอพระราชทานให้มีการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด เพื่อเป็นที่ระลึกและความวัฒนาถาวรแห่งระบอบการปกครองนี้ รัฐบาลจึงได้ให้สร้างอนุสาวรีย์ "ประชาธิปไตย" ขึ้นในกรุงเทพมหานคร ณ ตำบล ถนนราชดำเนิน ถนนดินสอ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้ทูลเชิญวงศิลาภอภักษ์และ เพาะหน้าสมณะประชาชน ณ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482 อันเป็นวันชาติ ต่อแต่นั้นมาช่างก็ได้ทำการก่อสร้างโดยลำดับ บัดนี้การทั้งปวงเสร็จสิ้นพร้อม ถึงเวลาที่จะทำการเปิดอนุสาวรีย์ในวันชาติปีนี้ได้ นายกรัฐมนตรีจึงจะได้มาทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์ "ประชาธิปไตย" โดยมีกำหนดการดังต่อไปนี้

วันที่ 24 มิถุนายน เวลา 8 นาฬิกา 45 นาที นายกรัฐมนตรีมายัง โรงพิธี ณ พิพิธภัณฑล จุฑุบเทียบถวายนมัสการพระศรีรัตนตรัย สมาทานศีลแล้ว ประธานกรรมการสร้างอนุสาวรีย์ "ประชาธิปไตย" อ่านรายงานการสร้างอนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย เสนอจบแล้วนายกรัฐมนตรีกล่าวสุนทรพจน์ตอบ แล้วไปยังหน้าอนุสาวรีย์

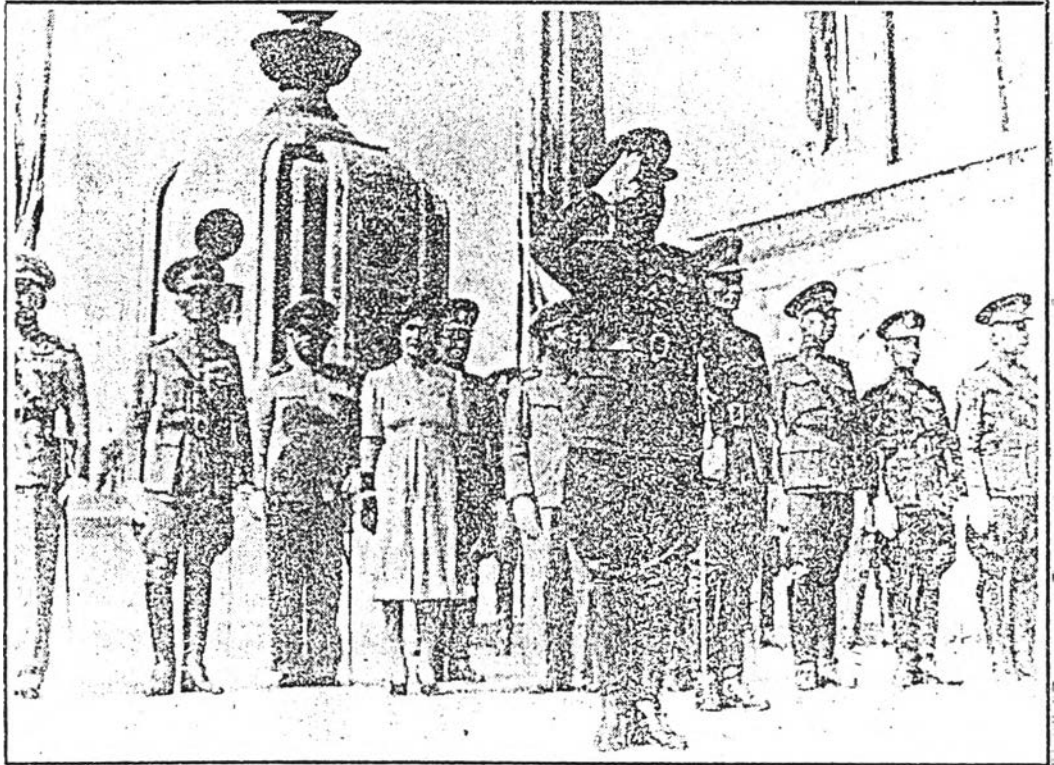
ถึงศุภมงคลฤกษ์เวลา 9 นาฬิกา 8 นาที นายกรัฐมนตรีทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์ "ประชาธิปไตย" ขณะนี้พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ 10 รูป เจริญพุทธมนต์คาถา ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย แตรวงอง แตรฝรั่ง และดุริยางค์ ทหารกองเกียรติยศทูลเกล้าถวายเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงชาติ พระสงฆ์ตามวัดไทยต่าง ๆ เจริญพุทธมนต์คาถา และยี่พระฆ้อง แล้วนายกรัฐมนตรีกลับไปยังโรงพิธี ประเคนจุดบั้งจัญไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาเป็นเสร็จการ

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ประดับราชอิสริยาภรณ์ สวมสายสะพาย

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองวันชาติ
วันที่ 14 มิถุนายน พุทธศักราช 2483

ที่มา : หนังสืออนุสรณ์ในพิธีบรรจุอัฐิ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
วันที่ 30 กรกฎาคม 2507 ณ วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน

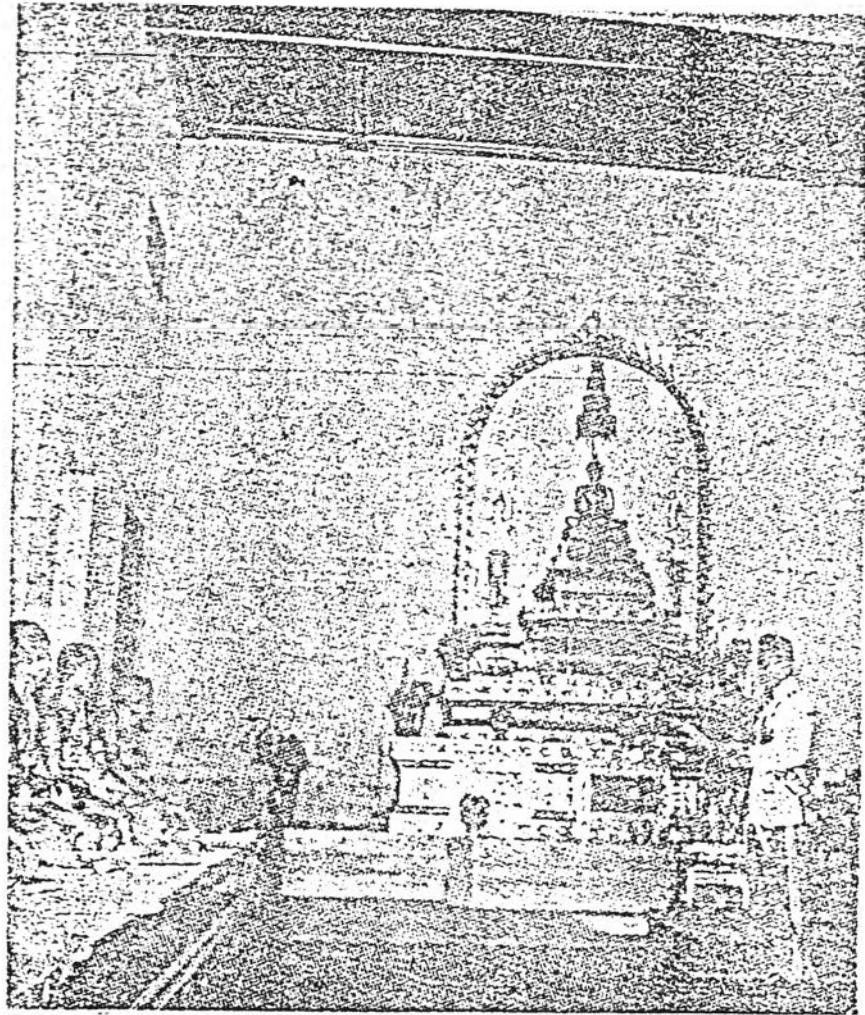
อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และจอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้ใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง

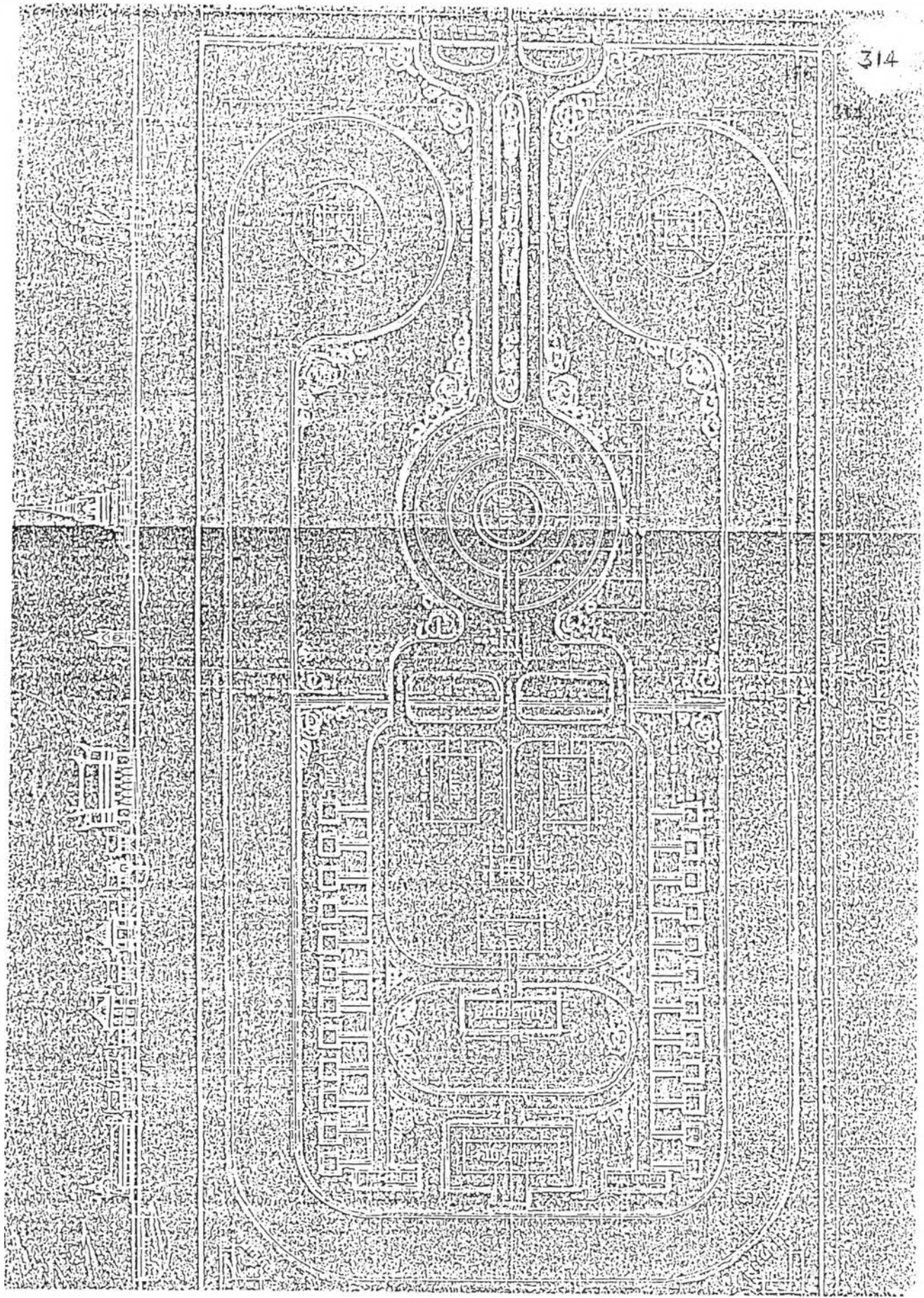
ท่านผู้ชาติไทย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในงานสวนสนามยุวชนทหารและยุวนารี (พ.ศ. 2486)

ที่มา : ไทยรัฐ 18 กุมภาพันธ์ 2533

วัดประจำคณะราษฎร : สัญลักษณ์เชิง "รัฐธรรมนูญนิยม"

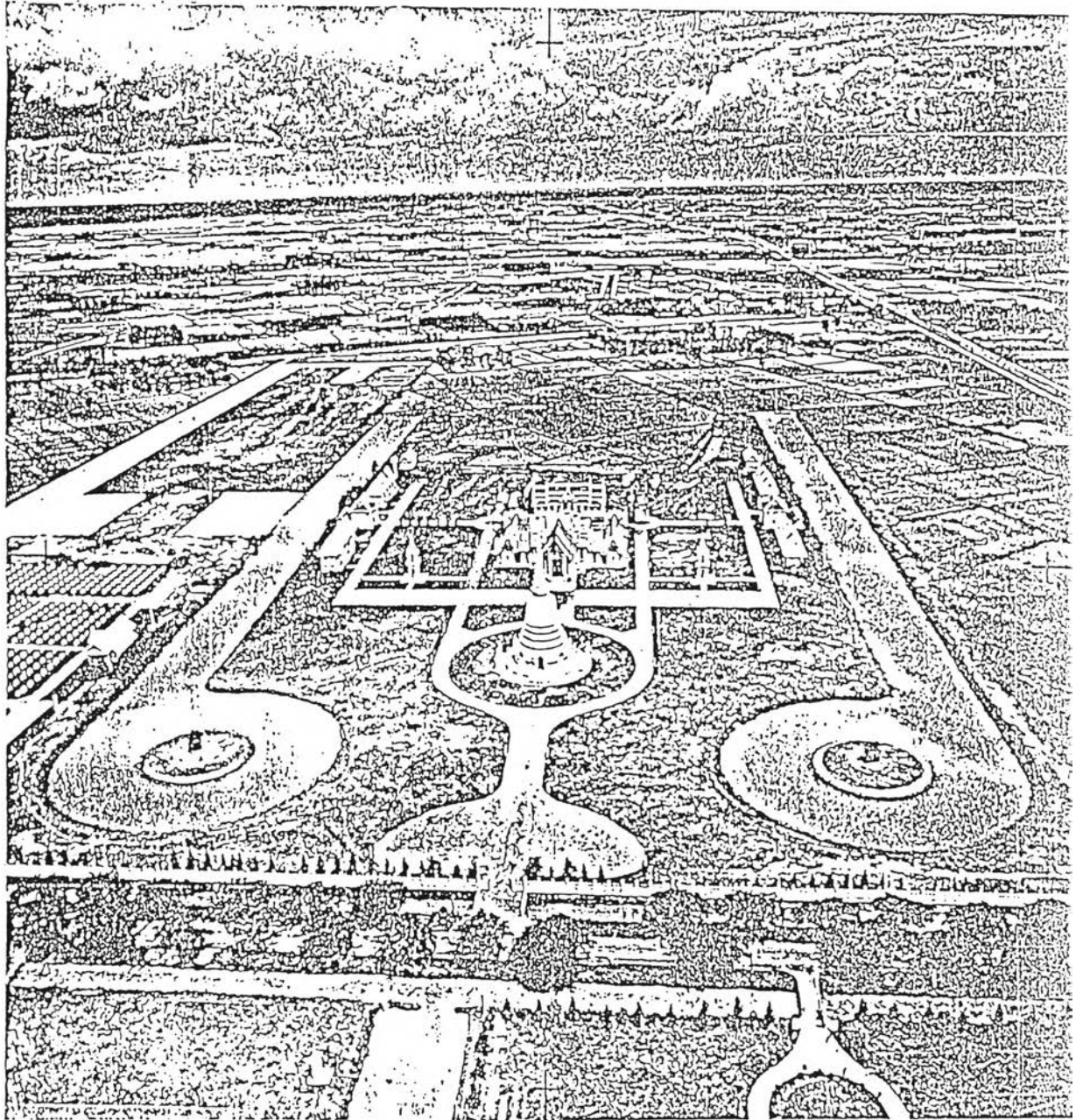

ภาพจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม อ่านประกาศถวายที่ดิน และ เสนาสนะ
แก่วัดพระศรีมหาธาตุ ในการรัฐพิธีเปิดวัดพระศรีมหาธาตุ 24 มิถุนายน 2485

วัดพระธาตุไคย

สถานที่ตั้งวัดพระศรีมหาธาตุ อยู่ใกล้กับอนุสาวรีย์ปราบกบฏ (วัดพระธาตุไชย)

วัดพระศรีมหาธาตุ

หม้ายกำหนดการ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก
๓ พระเจดีย์ศรีมหาธาตุ แห่งวัดพระศรีมหาธาตุ
๒๔๗๔

นายกรัฐมนตรี ในตำแหน่งขงคณบดีมหาเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับบัญชาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ณ วัดพระศรีมหาธาตุ เพื่อประโยชน์แก่พระบรมพุทธศาสนา ซึ่งได้ทำการก่อสร้างขึ้นโดยเสนาบดีต่าง ๆ เช่น องค์พระเจดีย์ศรีมหาธาตุซึ่งจะเห็นประจักษ์ของวัดนี้ ใกล้จะแล้วเสร็จ ได้มีการพระราชพิธียกยอดและทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานฉัตรถวายทางทิศเหนือพุทธมณฑล เมื่อ วันที่ ๒๕ เมษายน ปีแล้ว อังเมืองคดละทุกพิเศษของไทยซึ่งมี นายถาวาเอก หลวงวิจารณ์ ถาวรสถิต เข็มแห้วหน้า ได้ไปราชการที่ประเทศอินเดียในพระพุทธศักราช ๒๔๘๓ ได้เชิญพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งไทยขุดพบที่เมืองทกคศิลา รวมทั้งดินจากสังเวชนียสถานมาด้วย เป็นที่ขบขันที่เฉลิมสถาปนาพระแท่นพุทธศาสนิกชนแต่โบราณมา วิญญาณได้กำหนดไว้ว่า จะให้เชิญไปประดิษฐานในวัดพระศรีมหาธาตุนี้

บัดนี้ได้ใกล้ถึงวันชาติ อันเป็นที่รักของประชาชนชาวไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญเสด็จสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในพระเจดีย์ศรีมหาธาตุ เพื่อเป็นอัครเจดีย์เสนาบดีสำหรับพุทธศาสนิกชนจะได้อาศัยระลึกนึกถึงไป การพระราชพิธีมีดังต่อไปนี้

วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๔ เวลา ๑๐ นาฬิกา สมเด็จพระสังฆราชเสด็จไปยังพระวิหารมณฑลที่วัดพระศรีมหาธาตุ ทรงจุดธูปเทียนถวายแม่สการพระบรมสารีริกธาตุ แล้วทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระเจดีย์ศรีมหาธาตุ พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๑๐ รูปเจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงาน

๒

ประโคมฆ้องชัยแตรและทุริยางค์ เสร็จแล้ว ไปรทให้กรรมการสร้างวัดพระศรีมหาธาตุ
 ประเทศเก๊กตอาหาร สมเฝ้าพระสังฆราชพร้อมด้วยพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ออก ๑๐ รูป
 รับพระราชทานแล้ว เสร็จแล้ว กรรมการสร้างวัดพระศรีมหาธาตุประเทศเก๊กตไทยธรรม
 พระสงฆ์ถวายอภิวาทนา เป็้เสวีการ

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบปกติ

สำแดงพระราชวัง

หมายมาตวันที ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

หม้ายกำหนดการ

รตัพพิเปิดวัดพระสรืมหาธาตุ

พุททศักราช ๒๕๙๕

หม้ายกรตุมทรว ใหน้ตำแหน่งขงคชชนเส้าสำนักพระราชวง รับยัเช้าคณเฒ้สำเร้า
ราชการแทนพระองคว้า ใหน้กำหนดการรตัพพิเช้ตัวท้พระสรืมหาธาตุท้งก่อไปน้

วตั ๒๕ มิถุนายน เวลาเช้า ๙ นาฬิกา เช้นพระพุททศัหิงค์โทยรอดยแก้หวง
ไปเช้นราชรถอ้อยไแระยะทาง ๒ กิโลเมตรก่อแห่งวัดพระสรืมหาธาตุ กระทบราชอัสสรืยยศ
เช้นพระพุททศัหิงค์เช้าประทิสถานไแพระอุโยสถ

เวลาข้าย ๑๔ นาฬิกา แห้พระสงค์ไปวัดพระสรืมหาธาตุ พระสงค์พทท
กระโหมท้พระอุโยสถ

เวลาข้าย ๑๖ นาฬิกา สมเท้าพระสังคราชเส้ท้ไปต้งวัดพระสรืมหาธาตุ
ขงศัการบูชารพระบรมธาตุ แล้เส้ท้ไปย้งหน้าพระอุโยสถ

ประอาคณกรรมการก่อส้างอ้ารายการก่อส้างถววยและกรวยทูลเช้นเซงเช้ท้

สมเท้าพระสังคราชขงกล่าวทอยและขงไขกุณแพรพระอุโยสถ พระสงค์เช้นง
ไแพระอุโยสถ สมเท้าพระสังคราชขงท้
อ้านค้ำถววยเส้นแอสเน พระสงค์สวคพระพุททมนท ุบแล้ สมเท้าพระสังคราช
และข้าราชการกลย พระสงค์จะใหน้ทำพงดอแพทงส้มาท้อไป

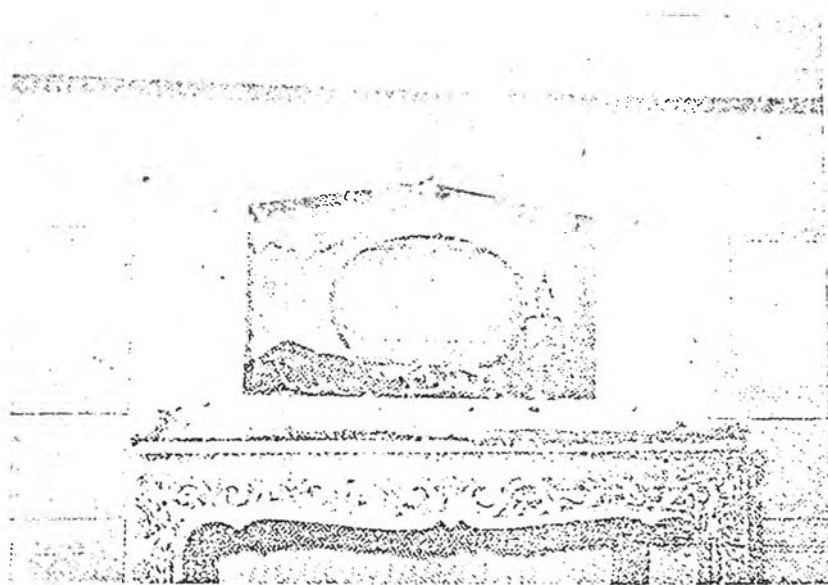
การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบเทมยศ ประทัษราชอัสสรืยวกรณ สวมส้ายสะพาย

สำนักพระราชวง

วตั ๑๙ มิถุนายน ๒๕๙๕

สัญลักษณ์วัดประชาธิปไตย : วัดประจำของคณะราษฎร

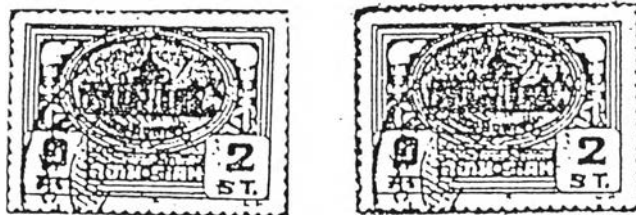
ที่บรรจุอัฐิจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเจดีย์วัดพระศรีมหาธาตุ หลีกสี่

ที่มา : อ. พิบูลสงคราม เล่ม 5 (2520)

แสตมป์หรือตราไปรษณียากร : สัญลักษณ์เชิงรูปธรรมมอุมการณัฐธรรมนูญนิยม

ตราไปรษณียากรชุดแรกที่ใช้ชื่อประเทศว่า "ไทย" (พ.ศ. 2483)
แต่ยังอิงสัญลักษณ์ของสถาบันเดิม

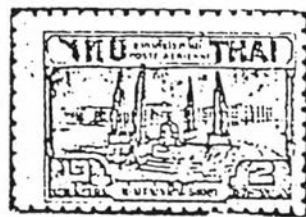

ตราไปรษณียากรที่ระลึกฉลองรัฐธรรมนูญครบ 7 ปี (24 มิถุนายน 2482)
รูปพระที่นั่งอนันตสมาคม (รัฐสภา) สัญลักษณ์ของประชาธิปไตย

ตราไปรษณียากรชุดบางปะอินที่ใช้ชื่อประเทศว่า "ไทย" (พ.ศ. 2485)
รูปผู้พิงไถนา สื่อความหมายของการเปลี่ยนแปลงชีวิตสามัญชนที่มีความสาคัญมากขึ้น
แต่ก็ยงอิงสถาบันเดิม

ที่มา : สมบัติ จันทรวงค์ (2526)

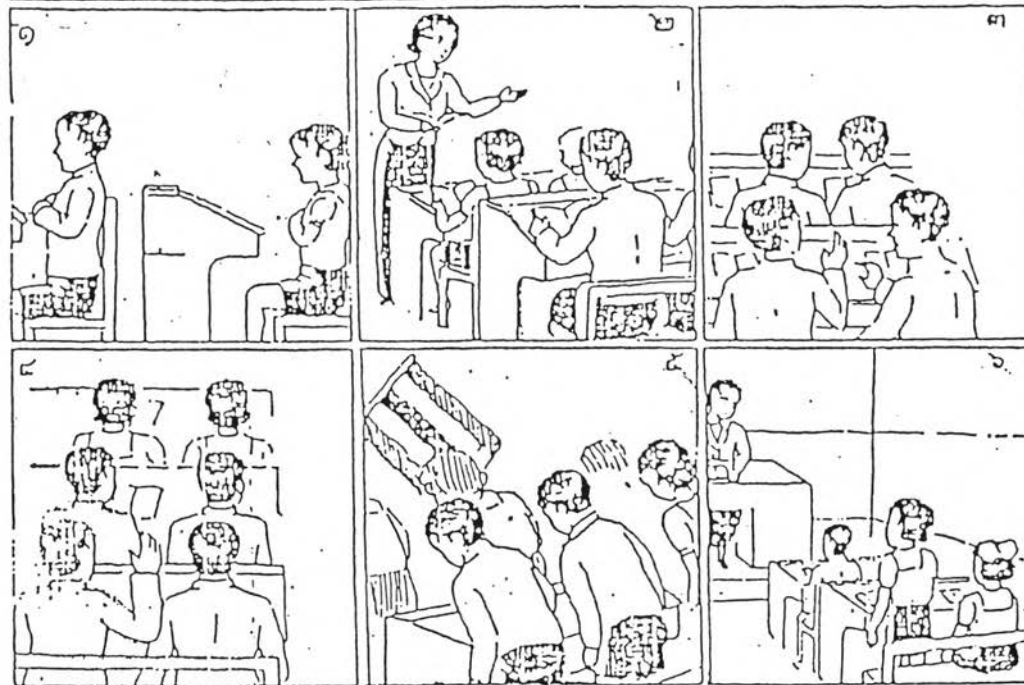
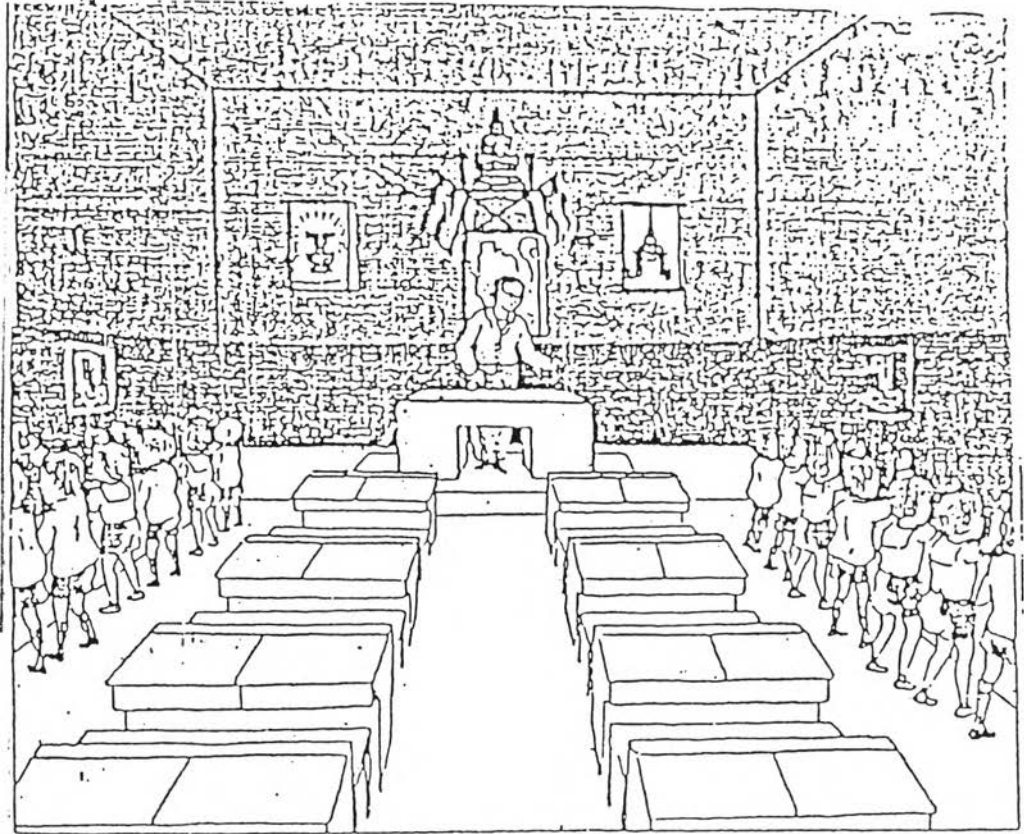
ตราไปรษณียากรชุดอากาศไปรษณีย์ชุดที่ 3 (พ.ศ. 2485-2486)
 รูปอนุสาวรีย์พระเจ้าอภัยมัย สื่อความหมายระบอบการปกครองใหม่

ตราไปรษณียากรที่ระลึกวันครบรอบสิบปีของการปราบขบถบวรเดช (พ.ศ. 2486)
 รูปอนุสาวรีย์หลักสี่ สื่อความหมายการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ และระบอบใหม่

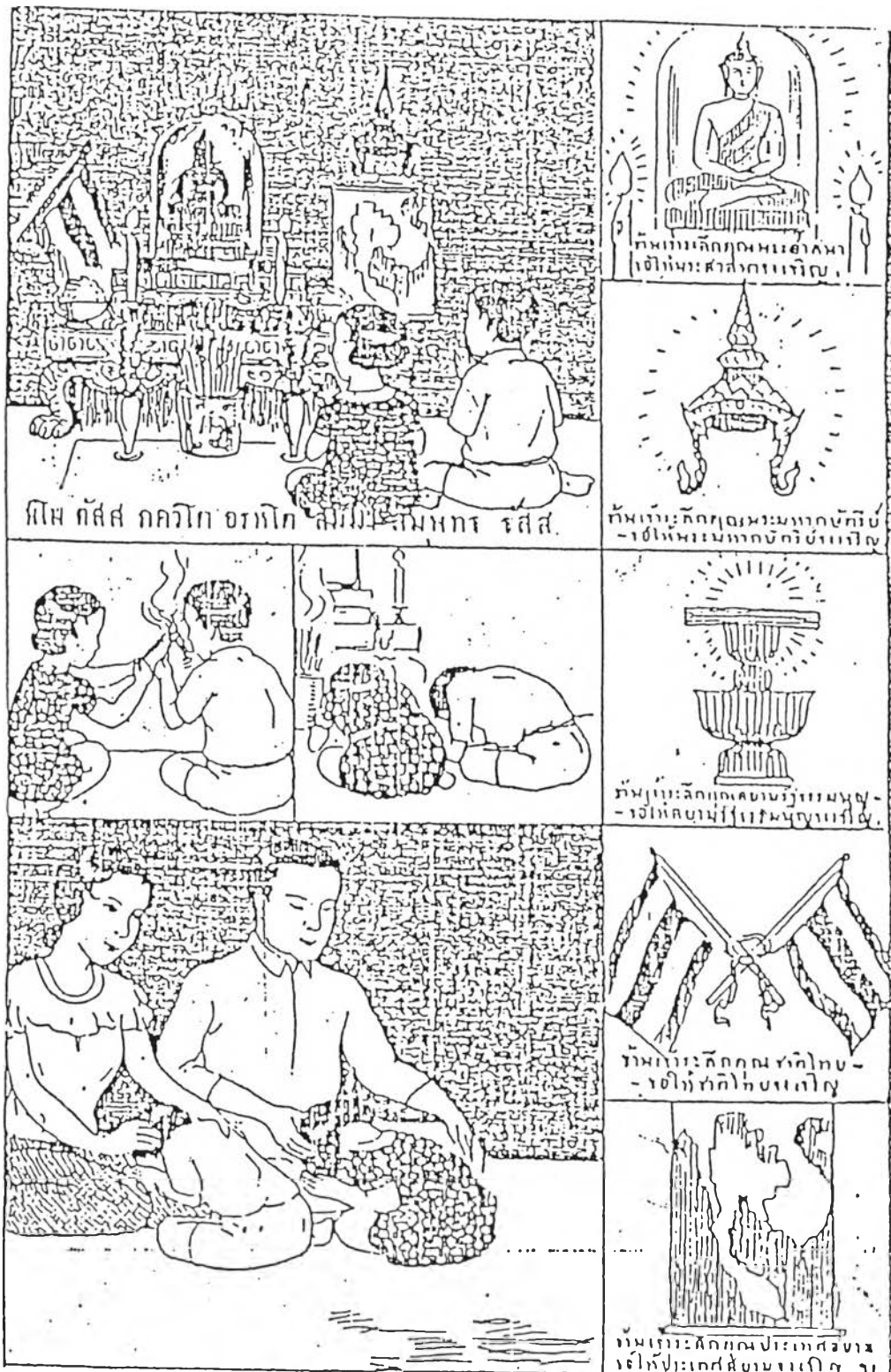
ที่มา : สมบัติ จันทรวงศ์ (2526)

แบบเรียนที่ปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับสัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม
และสัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ชาตินิยม

เวลาเรียน

ที่มา : หนังสืออนุทิศ-อนุเอื้อ ของมณี เกตุรายนาคน สุ่มิล พลจันทร์ (2531 : 68)

กราบสิ่งศักดิ์การบูชาและพ่อแม่

ที่มา : หนังสืออนุทิน-อนุ้อย ของมณี เกตุรายนาถ ใน สุ่มล พลจันทร์ (2531 : 69)

หลักแห่งการแต่งปราศรัย

หัวข้อที่ส่งมานั้นเป็นแต่หัวข้อซึ่งเห็นควรระงับและเท่าที่รวบรวมขึ้นได้ใน
เวลาอันรวดเร็ว ทั้งใจความที่บรรจุอยู่ก็เป็นใจความสำคัญทั้งนั้น การ
แต่งปราศรัยนั้นจึงอยู่ในความมีไหวหวั่นและเขววนของผู้แสดงที่ระหัดระหาญประ
กอบเอง แต่ควรระวังไม่ให้รายการละเอียดนั้นขัดกับหลักใหญ่ ๆ ที่กำหนด
ให้พูดเป็นข้อ ๆ ไว้แล้ว

อนึ่ง ให้เป็นที่เข้าใจว่าความประสงค์อันแท้จริงของการแต่งปราศรัย
นี้ เป็นการชี้แจงให้ราษฎรส่วนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมเข้าใจดี มิใช่
สำหรับผู้ที่มีความรู้และเข้าใจในระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว
หัวข้อที่ส่งมานั้นจึงเป็นส่วนสำคัญที่เห็นว่าควรชี้แจงให้ราษฎรทราบเท่านั้น
นอกจากนี้ปราศรัยควรมีเรื่องใด ๆ ที่สำคัญและเห็นสมควรอธิบายให้
ราษฎรละเอียดถี่ถ้วนเข้าใจ คืออาจจะแสดงเพิ่มเติมออกไปอีกได้ ซึ่งใน
การผู้แทนราษฎรที่มอบทราบคืออยู่แล้วว่า ควรระงับถึงอะไรบางอย่างให้เหมาะ
กับสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ

ในการแต่งปราศรัยนี้ สำนักงานโฆษณาการขอเตือนให้ระลึกลง
ความสำคัญอีก ๒ ประการ คือ.

- ๑. เมื่อเวลาจะแสดงไม่ควรใช้วิธีบังคับโดยขออำนาจบ้านเมืองกะ
เกณฑ์ให้ราษฎรมาฟัง ซึ่งมักจะไม่ได้ผลอะไรเลย การให้ราษฎรมาเองคื
กว่า เพราะผู้แทนราษฎรนั้นตามจรรยาบรรณก็มีความสนิทชิดเชื้อกันอยู่แล้ว.
- ๒. การใช้คำพูด ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ให้ราษฎรทุกคนเข้าใจดี ถ้า
จะให้เขาเข้าใจความถูกต้องเป็นส่วนตัวจะได้ผลดีกว่าในเมื่อให้เขาเข้าใจว่า
มาฟังปราศรัย ซึ่งในข้อนี้ผู้แทนราษฎรคงจะทำได้ง่ายมาก.

สำนักงานโฆษณาการเห็นสมควรจะแนะนำหนังสือที่เขียนขึ้นโดยใช้ภาษา
ง่าย ๆ เกี่ยวกับกรปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ เหมาะ
สำหรับอธิบายให้ราษฎรที่ไม่ได้รับการศึกษาเพียงพอฟัง ซึ่งน่าจะเป็นประ
โยชน์แก่ผู้แทนราษฎรในการแต่งปราศรัยเป็นอันมาก คือ

- ๑. หนังสือ "บทเรียนรัฐธรรมนูญ" ของหลวงวิจิตรวาทการ
- ๒. "รัฐธรรมนูญบรรยาย" ของพระยาสุเมธดิศ
- ๓. แบบสอนอ่านหน้าราษฎรเล่ม ๑ - ๒ ของกระทรวงธรรมการ

หัวข้อปรากฏการณ์ระแวก

ข้อ ๑ การปกครองของกรุงสยามก่อนมีรัฐธรรมนูญ

แต่คงให้เห็นว่า การปกครองบ้านเมืองในครั้งก่อนนั้น ราษฎรไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเลข และเป็นไปตามอำเภอใจของผู้ปกครองในครั้งกระนั้น (หรือนัยหนึ่งเรียกว่ารัฐบาล) ราษฎรได้รายจ่ายของประเทศ ราษฎรก็ไม่มีส่วนได้รับรู้ว่าใครมาจากอะไรบ้างและเอาไปใช้จ่ายอะไรบ้าง พอรัฐบาลไม่มีเงินก็ออกกฎหมายเก็บภาษีเอาแก่ราษฎรโดยไม่ต้องปรึกษาคณะอื่น นอกจากนั้นยังมีการแบ่งชั้นระวางบุคคลซึ่งเป็นชาติเดียวกัน ราษฎรส่วนมากต้องถูกเรียกว่าเป็นไพร่บ้าง ข้าบ้าง ขุนนางข้าราชการในสมัยนั้นก็ถือตัวว่าเป็นนายของราษฎร ฯลฯ

ข้อ ๒ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

ในข้อนี้คงกล่าวให้ราษฎรทราบว่า ใคมีบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า "คณะราษฎร" ประกอบด้วยทหารบกทหารเรือและพลเรือน เห็นว่าถึงกาลสมัยอันสมควรที่ประเทศสยามจะมีระบอบการปกครองตามแบบรัฐธรรมนูญแล้ว จึงได้พร้อมใจกันเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จโดยไม่ต้องเสียเลือดเนื้อ จนได้รับรัฐธรรมนูญมา และในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงยินยอมพระราชทานให้ตามคำร้องขอของคณะราษฎร เพราะได้ทรงนิยมการปกครองแบบรัฐธรรมนูญมาแต่ก่อนแล้ว.

ข้อ ๓ วัตถุประสงค์ ๖ ประการ

วัตถุประสงค์ ๖ ประการนี้ เป็นวัตถุประสงค์ของคณะราษฎรที่ได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และรัฐบาลทุกยุคตอ ๆ มาก็ได้รับรองเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของรัฐบาลนั้น ๆ แล้ว ฉะนั้นจึงควรกล่าวให้ราษฎรทราบไว้ด้วย คือ.

๑ เอกราช

จะจัดให้ราษฎร-หัวทั้งประเทศสยามมีความเป็นเอกราชไม่ขึ้นแก่ใคร เราขบถล้มว่าเราเป็นไทยมีความอิสระไม่ขึ้นหาสของใคร ประเทศสยามอันเป็นบ้านเกิดเมืองนิกรของเรา ก็เป็นของเราทุกคน หัวใจของคนหนึ่งคนใดโดยอะไรวะไร ฉะนั้นเราทุกคนต้องได้มีความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น

เอกราช

เอกราชในการเมือง ถือมีอำนาจเต็มที่ในการที่จะมีเสียงจัดการบ้านเมืองของเรา เอกราชในทางศาล คือ ศาลยุติธรรมของเราต้องมีอำนาจสิทธิขาดที่จะพิจารณาและพิพากษาคดีความกฎหมายบ้านเมือง ไม่ต้องอยู่ใต้อำนาจหรืออยู่ใต้อำนาจบังคับกับบัญชาของใครอื่นจะนำมาซึ่งความยุติธรรมและเอกราชในทางเศรษฐกิจ คือ ค่าเงินกิจการทั้งหลายให้เกิดผลอันเป็นที่พึงพอใจของราษฎรทั้งหลายเหล่านั้นเป็นอาทิ ประการหนึ่ง.

๒ ความสงบภายใน

ความประสงค์ที่จะจัดรักษาความสงบภายในประเทศบ้านเมืองของเรา เพื่อมิให้มีการประทุษร้ายต่อกันหรือด่ามิให้ลดน้อยลง เราควรระลึกว่าเราเป็นไทยร่วมชาติร่วมประเทศอันเดียวกัน ไม่ควรที่จะเบียดเบียนพห่มเหงซึ่งกันและกัน เชื่อว่าทุกคนต้องการความสงบ เมื่อเป็นเช่นนั้นเราต้องมีความรักกันอันที่พอถึง กอบชวบเหลือซึ่งกันและกันผอนหนักผอนเบาให้กัน กอบที่ดีโดยอาศัยการเบียดเบียนพห่มเหงกันก็จะลดน้อยลงหรือไม่มีเลย ในการบริหารราชการได้พยายามจัดให้มีเจ้าพนักงานซึ่งจะระงับเหตุและจับกุมผู้ร้ายให้เพียงพอแก่เหตุร้ายที่จะเกิดขึ้น.

อนึ่ง ถ้าเรามีความสามัคคีกันเช่นนี้ บอมนอำนาจที่จะรักษาความเป็นเอกราชของเราทั้งหลายไว้ได้ มิฉะนั้นความเป็นเอกราชทั้งหลายของเราจะตกไปเป็นของผู้อื่น และเราทุกคนจะต้องเป็นข้าเขาไม่สมชื่อว่าเราเป็นไทย.

๓ บำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรวางโครงการณ

เศรษฐกิจ

มีความประสงค์จะบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรพลเมืองทุกคน จะจัดวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ และจะไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก จัดการคมนาคมให้สะดวกในการไปมาและส่งสินค้า เพื่อการงานของราษฎรจะได้เจริญรุ่งเรืองขึ้น

ในเร็ว ๆ นี้รัฐบาลจะได้จัดแบ่งประเทศภาษีให้จำนวนเงินไว้สำหรับทะนุบำรุงราษฎรซึ่งอยู่ในท้องที่ที่เก็บภาษีนั้น คือการใช้เทศบาล

อธิปไตยของประชาชนของเทศบาล.

๔ สิทธิเสมอภาค

ความมุ่งหมายที่จะให้ราษฎรพลเมืองทั้งหลายมีสิทธิเสมอภาคกัน คือ เราทุกคนต่างเป็นมนุษย์ด้วยกัน และอยู่ในประเทศซึ่งเป็นเจ้าพวกที่เสรีอยู่แล้ว ไม่ใช่ป่าเถื่อน . เพราะฉะนั้นเราต้องมีสิทธิหรือความชอบธรรมเท่า ๆ กัน เช่นสิทธิในการที่จะได้รับความคุ้มครองของรัฐบาลเท่า ๆ กัน มิให้บุคคลบางคนหรือบางจำพวกมีสิทธิพิเศษหรือคิดว่า มาบีบบังคับข่มเหงซึ่งกันและกันให้ชอกช้ำหรือแค้นใจ . เมื่อทุกคนได้รับความชอบธรรมเท่า ๆ กันแล้ว การข่มเหงเบียดเบียนพื้ก็ยอมลดน้อยลงหรือไม่มีเลย.

๕ เสรีภาพ

ให้ราษฎรพลเมืองทุกคนได้รับเสรีภาพที่มีความเป็นอิสระแก่ตน กล่าวคือระกระทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดตามความพอใจของเราที่ทำได้ . โดยที่ไม่ขัดกับหลัก ๔ ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่นราษฎรทุกคนจะแข็งแรงหรือแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องการบ้านการเมืองของเรา ก็ย่อมทำได้ แต่อย่าเข้ามาซึ่งผลอันกระทำให้ความเป็นเอกราชในการเมืองของเราเสียไป หรือเป็นการทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือยุบงให้มสอนลัทธิอันเป็นปฏิปักษ์ต่อความสุขสมบูรณ์ของราษฎร หรือเป็นการทำให้ความเสมอภาคเสียไป ความเสมอภาคและเสรีภาพนี้ในรัฐธรรมนูญของเรา ก็ได้รับรองไว้แล้ว.

๖ การศึกษา

ความจำนงที่จะให้ราษฎรพลเมืองได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ กล่าวคือ จะพยายามให้โอกาสราษฎรทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อหาความรู้ ราษฎรจะได้ดำเนินวิชาความรู้ เป็นเครื่องช่วยการหามาทำกินและในการปกครองบ้านเมือง การศึกษาสำคัญยิ่งสำหรับราษฎรทั้งหลายเราจะเห็นได้ว่าเมื่อเรารู้หนังสือ รู้จักคิดรู้จักอ่านแล้ว จะทำการติดต่อกับใครก็ย่อมมีหนทางเสียเปรียบเขาอันยลลง . ตรงกับผู้ที่ไม่รู้หนังสือ คือ อารจุก เขาหลุดกลางดงโงงได้ซึ่งเคยปรากฏมาแล้วเป็นจำนวนมาก ในการทำสัญญากู้ก็คี่ สัญญาซื้อขายก็คี่ สัญญาเช่าก็คี่ ผู้ไม่รู้หนังสือย่อมเสียเปรียบผู้รู้หนังสือเสมอ

อนึ่ง ถ้าหากราษฎรพลเมืองมีคุณวุฒิ มีความสามารถ ได้ผ่านการศึกษาย่างสูงแล้ว ก็มีหวังมีโอกาสเป็นผู้แทนของราษฎร และเป็นปากเป็นเสียงแทนราษฎรในสภาที่รัฐบาลตั้งขึ้นบังคับบัญชาราชการเมืองทั้งหลาย.

ข้อ ๔ รัฐธรรมนูญและอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในแผ่นดิน

อธิบายให้เข้าใจว่า รัฐธรรมนูญคืออะไร ไม่ใช่พระเจ้าอยู่หัวองค์ใหม่ หรือพระราชโอรสของพระเจ้าอยู่หัว แต่เป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายต่าง ๆ จะเกิดได้ก็ด้วยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่จำเป็นแก่ประเทศที่เจริญแล้ว เพราะเป็นกฎหมายที่รับวิถีชีวิตและเสรีภาพของราษฎร การปกครองซึ่งผู้ปกครองประเทศใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องปรึกษาราษฎร และราษฎรไม่มีเสียงเลยนั้น เช่นการปกครองก่อนวันที่ ๒๔ มิถุนายน ห้ามรัฐธรรมนูญไม่.

อำนาจอธิปไตยนั้นเรียกอีกอย่างหนึ่งก็คืออำนาจสูง-สุดในแผ่นดิน เมื่อครั้งเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ มีราษฎรเข้าใจผิดเป็นอันมาก เพราะในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวมีว่า "อำนาจสูงสุดในแผ่นดินเป็นของราษฎรทั้งหลาย" ตามชนบทบางแห่งราษฎรจะไม่ยอมเสียภาษี เกิดความกระด้างกระเดื่องไม่เคารพต่อคำสั่งคำบังคับของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ในข้อนี้จะต้องชี้แจงให้ราษฎรทราบว่า เป็นความเข้าใจผิด ถ้าเช่นท่างั้นนั้นบ้านเมืองจะตั้งอยู่ไม่ได้ จะต้องเกิดจลาจลวุ่นวาย.

อำนาจสูงสุดในแผ่นดินเป็นของราษฎรหรือมาจากราษฎรทั้งหลาย หมายความว่าอำนาจในการปกครองบ้านเมืองนั้นเป็นของราษฎรส่วนรวมไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ การที่คนหลายคนเข้ามารวบรวมกันอยู่เป็นชุมนุมชนตั้งขึ้นเป็นบ้านเมืองนั้น ก็ต้องมีอำนาจที่จะบังคับบัญชาจัดการปกครองบ้านเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของราษฎรในชาติทุก ๆ คน จึงจำเป็นที่อำนาจบังคับบัญชาจะต้องมาจากราษฎรทั้งชาติซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอารวมกัน ว่าอำนาจนั้นหาได้เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะไม่ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใครก็ตาม.

ดังนั้นจึงมีผลว่า รัฐบาลผู้ดำเนินการงานของประเทศบ้านเมืองเพื่อประโยชน์อันร่วมกันของราษฎรนั้น จำเป็นต้องได้รับความไว้วางใจจากราษฎร เพราะได้อำนาจสูงสุดในการปกครองแผ่นดินไปจากราษฎรไว้ (ให้อ่านข้อ ๕ ต่อไป).

ข้อ ๕ การใช้อ่านาวอติปไตย (การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร)

ควรอธิบายว่า เมื่ออ่านาวอติปไตยเป็นของราษฎรจึงจำเป็นต้องให้อ่านาวอติปไตย
 ก่อให้ราษฎรผู้เป็นเจ้าของมีส่วนในการใช้อ่านาวอติปไตยในการปกครองประเทศ
 แต่การที่จะให้ราษฎรทั้งประเทศมาประชุมพร้อม ๆ กันปรึกษาหารือถึงม
 ติการงานอย่างใด ๆ ย่อมทำไม่ได้ เพราะผลเมืองของเรามีถึง ๑๖ ล้านคน
 ถ้าขึ้นทำแล้วจะก่อวุ่นวายกันใหญ่ ฉะนั้นเพื่อจะให้ราษฎรได้ทราบทุกข้อของ
 เองได้ จึงต้องให้ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นไว้สักละหนึ่งคนเป็นอันน้อย
 ผู้แทนเหล่านั้นย่อมเป็นปากเสียงของราษฎรโดยแท้ และเข้ามาประชุมกันทำ
 ราชการที่ใด ๆ ใด ๆ ละหลาย ๆ เดือน เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือกิจการ
 บ้านเมืองมากมาย เช่นออกกฎหมายเพื่อช่วยเหลือแก้ไขความทุกข์ยากของ
 ราษฎร ถ้าจะมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับราษฎร ก็จะต้องได้รับความเห็น
 ชอบจากผู้แทนราษฎรเหล่านั้น.

ที่ประชุมของผู้แทนเหล่านั้น เรียกว่าสภาผู้แทนราษฎร

ผู้แทนราษฎร เหล่านี้เป็นผู้ควบคุมรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บริหาร
 กิจการบ้านเมือง ถ้าคณะรัฐมนตรีทำผิด ผู้แทนเหล่านั้นก็จะพร้อมกันถอดถอน
 เสียได้ ถึงคนใหม่ให้ทำหน้าที่แทนต่อไป.

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า แม้ราษฎรไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการงานของประ
 เทศโดยตรงก็ค้ ก็ยังมีผู้แทนเป็นหูตาคอยดูแลแทนเสมอ ทุกข้อของราษฎรย่อม
 อยู่ในความสอดส่องของผู้แทน เกือบจะมีผลเท่ากับว่าราษฎรได้มาจัดการด้วย
 ตนเอง ซึ่งผิดกับในสมัยก่อนที่ราษฎรไม่มีส่วนได้รู้เห็นอะไรเลย.

ต่อไปในการเลือกตั้งคราวหน้าเข้าใจว่าจะได้ให้ราษฎรเลือกตั้งผู้แทน
 เองโดยตรง ฉะนั้น ครองผู้ซึ่งควรชักชวนให้ราษฎรเลือกผู้แทนในการมาออกเสียง
 เลือกตั้งด้วย โดยอ้างว่าเมื่อการมีผู้แทนราษฎร เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเพียง
 นี้ ราษฎรทุกคนจึงควรมาออกเสียงเมื่อมีการเลือกตั้ง เพราะบุคคลที่จะเป็น
 ผู้แทนราษฎรได้ ก็ต้องได้รับความเห็นชอบของราษฎรส่วนมาก ถ้าราษฎรไม่นิยม
 ไปออกเสียงกันมากแล้ว ผู้สมัครรับเลือกคนใดคนหนึ่งอาจเป็นผู้ได้รับตำแหน่งผู้แทน
 ราษฎรโดยมีราษฎรไปออกเสียงให้เพียงไม่กี่สิบคนก็ได้ และถ้าหากว่าราษฎร
 ทุก ๆ คนไปออกเสียงแล้ว คน ๆ นั้นอาจไม่ได้รับเลือกก็ได้ เพราะราษฎร
 ส่วนมากไม่ชอบ การที่ราษฎรไม่ไปออกเสียงแทนที่ว่ามีผลคล้ายจะมีบัตรขายโดย
 ที่ใดคนซึ่งไม่มีความสามารถอย่างใดไปเป็นปากเสียงของตัว.

อนึ่งการออกเสียงเลือกตั้งนั้น ราษฎรควรต้องเลือกบุคคลซึ่งได้เห็นแล้วว่า
 มีความสามารถจริง ๆ อย่าเลือกโดยถือเอาความชอบส่วนตัวหรืออคติว่าบรรดา

ศักดิ์ หรือเห็นแก่สินจ้างเป็นใหญ่.

ข้อ ๒ คณะรัฐมนตรี

ควรอธิบายให้ทราบค่า คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลคืออะไร หากไม่จริง
คงมีคณะรัฐมนตรี ผู้แทนราษฎรในเวลานี้มีมากถึง ๑๕๐ คนเศษ ถ้ามาบัญชีการ
บ้านเมืองพร้อมกันทุกวันแล้วก็คงจะยุ่งมาก พระมหากษัตริย์จึงทรงเลือกสมาชิกจาก
สภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อย ๑๔ คน เรียกว่าคณะรัฐมนตรี ให้เป็นผู้จัดการบริหารการบ้าน
เมืองในความควบคุมของสภาผู้แทนราษฎร.

คณะรัฐมนตรีนี้แบ่งหน้าที่กันไปควบคุมงานตามกระทรวงต่าง ๆ เป็นรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงอย่างเกี่ยวกับเสนาบดีในครั้งก่อน แต่ผิดกันที่เสนาบดีในครั้งก่อนนั้นไม่
ค่อยจะดูออกจากตำแหน่งง่าย ๆ แต่รัฐมนตรีอยู่ในความควบคุมของสภาผู้แทนราษฎร ถ้า
สภาผู้แทนราษฎร เห็นว่ารัฐมนตรีดำเนินการงานไปไม่ก็อาจเปลี่ยนตัวเสียใหม่ได้.

ข้าราชการทุกกระทรวงทบวงราชการ ต้องขึ้นกับคณะรัฐมนตรี

ผู้แทนราษฎรอาจไต่ถามหรือ เสนอให้คณะรัฐมนตรีทำกิจการอย่างใด ๆ ในทาง
ที่จะช่วยเหลือราษฎรได้ ทั้งเช่นที่ปรากฏอยู่ในข่าวหนังสือพิมพ์เสมอ ๆ แล้ว.

การมีผู้แทนราษฎรย่อมเป็นประโยชน์เช่นนี้ เพราะทำให้ราษฎรมีเสียงที่จะ
ร้องเรียนให้รัฐบาลรู้ถึงความลำบากยากแค้นของคนและให้รับช่วยเหลือได้.

ข้อ ๓ ผลดีของรัฐธรรมนูญ

ผลดีของการปกครองโดยรัฐธรรมนูญนั้นหลายประการ เช่น

ก. การปกครองที่ไม่มีรัฐธรรมนูญนั้น รัฐบาลหรือผู้ปกครองกับราษฎร
ไม่มีโอกาสคิดต่อทราบความประสงค์ซึ่งกันและกัน รัฐบาลที่เอาความชอบใจ แต่การ
ปกครองตามรัฐธรรมนูญ นั้นตรงกันข้าม เพราะราษฎรมีผู้แทนซึ่งอาจร้องขอให้รัฐบาล
ทำกิจการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่ราษฎรได้.

ข. การปกครองที่ไม่มีรัฐธรรมนูญนั้น มักเป็นไปตามอำเภอใจของผู้ปกครอง
เมื่อราษฎรได้รับทุกข์จะร้องไปก็มักไม่ได้ผล ส่วนการปกครองตามรัฐธรรมนูญนั้นตรงกันข้าม
รัฐบาลจะลองพยายามทำประโยชน์ให้กับราษฎร เพราะอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้แทน
ราษฎร.

ค. การปกครองที่ไม่มีรัฐธรรมนูญ นั้น รัฐบาลมิใช่เป็นรัฐบาลของราษฎร
รัฐบาลเช่นนั้นถือว่าเขาเป็นนาย และราษฎรเป็นบ่าว ส่วนการปกครองตามรัฐธรรมนูญ
นั้นรัฐบาลกับราษฎร เป็นพวกเดียวกัน ไม่มีนายไม่มีบ่าว

ง. การปกครองที่ไม่มีรัฐธรรมนูญ นั้น ราษฎรไม่สามารถจะเปลี่ยน
รัฐบาลได้แม้เมื่อถูกกดขี่อย่างมากที่สุด มีหนทางเดียวที่ทำได้เท่านั้น ก็ต้องลุกฆ่าฟันกัน

เลือกคนถนัดคน สั้นการปกครองตามรัฐธรรมนูญไม่ต้องทำเช่นนั้น ก็เมื่อรัฐบาลใด
สามารถหาประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองได้แล้ว สภาผู้แทนราษฎรก็อาจพร้อมใจกันถอดถอนเสียได้

จ. รัฐบาลตามรัฐธรรมนูญเป็นรัฐบาลของราษฎรเอง ได้รับอำนาจไปจาก
ราษฎร ราษฎรจึงต้องมีความเคารพและเชื่อฟัง เพราะว่าอำนาจของรัฐบาลก็คืออำนาจ
ของเขานั่นเอง ส่วนรัฐบาลในการปกครองที่ไม่มีรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่รัฐบาลของราษฎร.

๖ ๑ ๖

ข้อ ๔ ฐานะของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ

ชี้แจงให้ทราบว่าแม้มีการปกครองตามรัฐธรรมนูญแล้วจริงๆ เราก็ยังมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติอยู่ และการที่มีบางคนเข้าใจว่า พระองค์ทรงอำนาจที่
เดิมนั้น ที่จริงเป็นความเข้าใจผิดเพราะตามรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ก็ทรงอำนาจ
มากมาย บ่อมเป็นที่เคารพสักการะ นอกจากนี้ก็มีมาตรา ๕, ๖, ๗, ๘, ๒๒, ๒๕, ๓๐, ๓๑, ๓๕, ๓๘,
๓๙, ๔๖ ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญเป็นต้น.

ข้อ ๕ รัฐธรรมนูญกับศาสนา

ควรอธิบายว่า การปกครองตามรัฐธรรมนูญนี้ ศาสนาได้รับความคุ้มครอง
ยกย่องขึ้นดีกว่าแต่ก่อน เช่นกำหนดให้พระมหากษัตริย์ต้องทรงเป็นพุทธมามก เป็นการแสดง
ว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับของชาติเรา

ส่วนในหัวเมืองที่ราษฎรมิได้นับถือพุทธศาสนาเป็น ก็ควรอธิบายว่า ในเวลานี้
บุคคลแม้จะถือศาสนาอื่นก็ได้รับความคุ้มครองยกย่องเหมือนกัน ไม่ว่าจะ เป็นศาสนาอิสลาม
หรือศาสนาใด ทุก ๆ คนมีเสรีภาพที่จะถือศาสนาได้ตามชอบใจ

รัฐธรรมนูญนี้คุ้มครองศาสนาเหมือนกันทุก ๆ ศาสนา

ข้อ ๑๐ สิทธิและหน้าที่ของราษฎรตามระบอบรัฐธรรมนูญ

การปกครองในทุกวันนี้ กระทำให้ ราษฎรพลเมืองทุกคนมีสิทธิดังต่อไปนี้ คือ
ก. สิทธิในการ เมืองคือ ราษฎรพลเมืองทุกคน เมื่อมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ
ไว้ มีสิทธิจะเลือกและรับเลือกเป็นตัวแทนราษฎร เป็นสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร

ข. ราษฎร พลเมืองทุกคนมีสิทธิเสมอภาค ในการที่จะได้รับความคุ้มครองของ
กฎหมายบ้านเมือง

ค. ราษฎร พลเมืองทุกคนมีเสรีภาพที่จะกระทำการอะไรหรืออะไรก็ได้ตามความพอใจทุก
คน เว้นแต่การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบ้านเมืองของคน แก่เสรีภาพนี้ต้องไม่ขัดกับความเป็น
เอกราช ความปลอดภัย ความสุขสมบูรณ์และความเสมอภาคของราษฎรทั้งหลาย

เมื่อรัฐบาลให้สิทธิแก่ราษฎรพลเมืองเช่นนี้แล้ว ราษฎรทุกคนก็ย่อมมีหน้าที่ช่วยเหลือ

รัฐบาลตั้งต่อไปนี้ คือ.

ก. ช่วยรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลายของเราให้ดำรงอยู่และดำเนินกิจการไปโดยเรียบร้อยเพื่อความรุ่งเรืองของประเทศ

ข. ช่วยกันรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ อย่าเบียดเบียนข่มเหงรังแกกัน บ่อนหนักบ่อนเบาให้แก่กัน ช่วยกันกำจัดผู้ทุจริตกิดร้ายต่าง ๆ

ค. ช่วยรักษาความสุขสมบูรณ์ของราษฎรอย่าเห็นแก่ตัวพยายามช่วยเหลือเมืองที่ ยากจนและถึงอกถึงใจท่ามาตาคิน และบำรุงการอุตสาหกรรม การผลิตกรรม และหัตถกรรมของคนไทย ด้วยกันสิ่งใดที่พึงเพื่อสุขุ่ยสุขายก็พยายามเลิกเสีย อย่างสิ้นว่าไทยต้องอุดหนุนไทย

ง. ทุกคนต้องปฏิบัติตนให้ควรกาลเทศะอย่าเป็นคน ถ้อยคำและเหยียบย่ำผู้อื่น อย่าใช้สิทธิ์เสมอภาคนี้ให้ผิดกาลเทศะ คือเวลางานต้องเป็นงาน เวลาส่วนตัวต้องเป็นส่วนตัว กล่าวคือ เวลางานผู้ใหญ่ต้องมีอำนาจบังคับบัญชาผู้น้อย เมื่อผู้ใหญ่สั่งผู้น้อยให้กระทำอย่างใดแล้วต้องพยายามทำตามคำสั่งเสียก่อน เมื่อใครกระทำตามคำสั่งแล้วถ้าจะไม่ได้รับผลดีหรือจะเกิดความเสียหายขึ้นจึงรายงานผู้สั่งให้ทราบ ส่วนผู้ใหญ่ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาผู้น้อยก็ควรให้โอกาสผู้น้อยแสดงความคิดเห็นของเขาได้ เพราะทุก ๆ คนก็ย่อมเป็นหน่วยของประเทศ ถ้าจะเปรียบด้วยเครื่องจักรก็เป็นเครื่องจักรคนละตัว ๆ เล็กบ้างใหญ่บ้างประกอบซึ่งกันและกันแล้วแก่คุณวุฒิและความสามารถ เมื่อตัวใหญ่หมุนตัวเล็กก็ต้องหมุนตาม ถ้าว่าตัวหนึ่งตัวใดไปลิดขิดเสีย เครื่องจักรใหญ่ก็หยุด กล่าวคือการทำงานของประเทศก็จะดำเนินไปไม่ได้ เมื่อเวลาเลิกงานแล้วทุก ๆ คนควรปฏิบัติต่อกันด้วยความรักใคร่กันฉันพี่น้อง.

จ. ราษฎรทุกคนต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวถ้าเสียจะกระทำอะไรต้องระวังผลประโยชน์ของผู้อื่นด้วย เพราะเรามีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกัน ทั้ง ๑๑ - ๑๒ ฉานกัน เราจะอยู่กันเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ฉะนั้นต้องระวังอย่าทำให้เป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของผู้อื่น อนึ่งราษฎรทุก ๆ คนต้องมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายอย่างใดแล้วก็จะต้องรับจัดการชำระเสียพยายามอย่าให้ติดค้าง เพราะรัฐบาลจะได้นำเงินรายได้นี้มาพัฒนาบำรุงประเทศบ้านเมือง ของเราให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น เติบโตหน้าประเทศขึ้นเขา ไม่จำเป็นจะต้องรอกอวยว่ารัฐบาลจะลดเล็กรายอย่างโน้นอย่างนี้ เพราะการบดเล็กหรือลดภาษีนั้นมันผลออกไปข้างหน้ามันผลย้อนหลังไม่ ถ้าหากราษฎรทุกคนงกเงวมไม่เสียภาษีอากรให้รัฐบาลแล้วรัฐบาลของเราก็จะตั้งอยู่ไม่ได้ผลที่สุด เราก็อาจจะต้องเป็นหาสชาวต่างชาติ.

ข้อ ๑๑ การปิดสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

อธิบายว่า การปิดสภานั้น เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญเพียงไร
การกล่าวหาว่าบุคคลบางตนในคณะรัฐมนตรี เป็นคอมมิวนิสต์มีความจริงเพียงไร
การปิดสภาคราวนี้ เป็นการกระทำเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตัวในการใช้อำนาจ
ใคอย่างเด็ดขาด การออกกฎหมายเอาสามขอบใจของคณะรัฐมนตรี
หลวงประดิษฐมนูธรรมซึ่งถูกกล่าวหาในเวลานี้ ก็ละเมิดโดยสภาได้พิจารณา
และลงมติว่าไม่เป็นคอมมิวนิสต์แล้ว.

ข้อ ๑๒ การเปิดสภาเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๖

อธิบายว่าคณะทหาร บกทหาร เรือและพลเรือนซึ่งโดยมากเป็นผู้ก่อการขอ
รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เห็นรัฐธรรมนูญจะถูกทำลายเสียแล้ว
ถ้าขึ้นปล่อยทิ้งไว้ บ้านเมืองจะตกถึงพินาศเสียหาย จึงพร้อมกันเข้าปิดการปกครอง บังคับให้
คณะรัฐมนตรีที่ละเมิดรัฐธรรมนูญออกนอกเสียจ้ะจัดการเปิดสภาผู้แทนราษฎร . ถ้าเป็นการปกครอง
ตามระบอบรัฐธรรมนูญต่อไป.

ข้อ ๑๓ การกบฏเมื่อเดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

ชี้แจงให้ราษฎรทราบว่า การกบฏเมื่อเดือนตุลาคมที่แล้วมานี้ เป็นการกระทำเพื่อ
ทำลายรัฐธรรมนูญ บุคคลที่เป็นผู้นำของการกบฏคราวที่แล้วมานั้น ส่วนมากเป็นบุคคลที่ถูก
รัฐบาลปลดออกจากราชการ เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองมีรัฐธรรมนูญขึ้น โดยเห็นว่าไม่มี
ประโยชน์ต่อบ้านเมืองและไม่มีความสามารถอย่างใด ที่ได้ขึ้นมาที่เพราะมีการชุบเลี้ยงจุ่มชู
กับ มิได้คิดถึงความจริงของประเทศเป็นใหญ่

บุคคลเหล่านี้ เมื่อถูกปลดจากราชการแล้วก็ไม่สามารถจะหาเลี้ยงชีพได้ เพราะตัว
ไม่มีคุณความรู้ความสามารถเพียงพอ เคยแต่อาศัยราชการ เป็นทางทำกิน ฉะนั้นจึงบุกไล่จับ
เกณฑ์หาทางไกลรัฐบาลเมื่ออยู่เสมอ เพื่อจะหารายได้ในทางราชการได้ต่อไปตามเดิม แต่เหตุ
ที่พวกเหล่านี้จะยกขึ้นกล่าวหาว่ายังไม่เพียงพอ เพราะรัฐบาลได้พยายามทุกอย่างที่จะปกครอง
ไปอย่างยุติธรรมที่สุด ประกอบทั้งราษฎรส่วนมากก็นิยมเลื่อมใสในรัฐบาลและการปกครอง
ตามรัฐธรรมนูญ

พวกที่มีความเจ็บแค้นรัฐบาลเป็นส่วนตัวนี้ ได้พยายามชักชวนวิธีดำเนินการปกครอง
ของรัฐบาลในอันที่จะให้ความสุขแก่ราษฎรด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เขียนข้อความเสียดสีลงในหนังสือพิมพ์
แกล้งปลุกปั่นข่าวอวดกล่าให้บังเกิดความเกลียดชังต่อรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อจะกล่าวให้ราษฎร
หมกมุ่นเลื่อมใสในรัฐบาลและ เมื่อหมายถกการปกครองแบบรัฐธรรมนูญ

แต่ความพยายามทุกอย่างของพวกทำลายรัฐธรรมนูญก็ไม่สำเร็จผลได้ พวกเหล่านี้จึงเห็นว่าไม่มีทางใดดีกว่าที่จะใช้กำลังบังคับโดยหลอกลวงเอาทหารหัวเมืองยกลงมายู่รัฐบาล

พอถึงขณะนั้นรัฐบาลก็ได้เรียกตัวหลวงประดิษฐมนูธรรมกลับจากฝรั่งเศสมารับราชการ
 ตามเดิม พวกเหล่านี้เสียใจของโอกาสเป็นทางที่จะ ยกขึ้นอ้างอิงว่า รัฐบาลกำลัง
 จะดำเนินการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ; ซึ่งที่จริงในการปกครองอันมีรัฐธรรมนูญ เช่นประ
 เทศของเรา นั้น จะเป็นการปกครองอย่างคอมมิวนิสต์ไม่ได้เป็นอันขาด เพราะคอมมิวนิสต์มีระ
 บอบการปกครองผิดแผกออกไปกว่าระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ และในขณะนี้
 ก็ปรากฏแล้วว่า สภาได้ลงมติว่าหลวงประดิษฐ ๓ มิได้เป็นคอมมิวนิสต์ดังที่ถูกกล่าวหา)
 แลที่จริงคำกล่าวหาของพวกคอมมิวนิสต์เป็นการอ้างเพื่อเหตุเท่านั้น เพราะพวกคอมมิวนิสต์ได้เตรียม
 การที่จะมุ่งหมายล้มรัฐบาลและรัฐธรรมนูญมานานแล้ว ซึ่งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมีรัฐธรรมนูญ
 ใหม่ ๆ ไม่ใช่เมื่อหลวงประดิษฐ ๓ กลับ

การที่พวกคอมมิวนิสต์คิดกันจะก่อการ รุนววยขึ้นในบ้านเมืองนี้ ไซ้ว่าจะรอด
 จากอุบายของรัฐบาลไปก็หาไม่ แต่รัฐบาลไม่ประสงค์จะทำกรจับกุม โดยที่มีจิตศรัทธา
 สงสารและไม่ต้องการให้มันเกิดก่อกวนขึ้นในชาติว่า รัฐบาลนี้ใช้อำนาจอย่างป่าเถื่อน
 กดขี่ข่มเหงศัตรู แต่รัฐบาลก็ควรทำอย่างยุติธรรมที่สุด ทั้งนี้แทนที่พวกศัตรูของรัฐ
 บาลจะรู้สึกบุญคุณของรัฐบาล กลับคิดก่อกวนคอมมิวนิสต์ขึ้นเป็นผลถึงกับต้องเสียเลือดเนื้อ
 กษัตริย์เสียด้วยกันไปเป็นอันมากเมื่อเดือนตุลาคมที่เฒ่ามา .

แต่อย่างไรก็ดี ราษฎรส่วนมากก็ถนอมรัฐบาลน้อยอยู่เสมอ เหตุการณ์การวาทที่
 แลว่านี้ได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างดี เพราะข้าราชการทั้งฝ่ายทหารพลเรือนและอาญาประจำ
 ราษฎรทั้งหลายได้ร่วมมือร่วมใจกับรัฐบาลต่อสู้กับพวกคอมมิวนิสต์ และทำการปราบเสียจนสิ้นเชิง

ข้อ ๑๔ ความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองในภายหน้า

ชี้แจงให้เห็นว่า บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ ก็โดยอาศัยมีการ
 ปกครองตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นทางป้องกันมิให้บุคคลใดรวบอำนาจหาประโยชน์ใส่ตนได้
 ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของราษฎรที่จะต้องนิยมนับรัฐธรรมนูญ มีความเลื่อมใสในระบอบการปก
 ครองตามรัฐธรรมนูญ และทุก ๆ คนต้องช่วยกันป้องกันมิให้ใครมาบุกรุกทำลายรัฐธรรมนูญ
 อันเป็นมิ่งขวัญของชาติได้.

ข้อ ๑๕ หน้าที่ของพลเมืองที่จะเร่งไปหาเพื่อประโยชน์ในชาติ เลือกตั้งผู้แทนราษฎรในสมัย
 ที่ ๓

พลเมืองทุก ๆ คนมีหน้าที่ที่จะต้องชวนชวนศึกษาหาความรู้ และส่งบุตรหลาน
 ของตนเข้าโรงเรียนอย่างใดเสียตามอัชฌาศัยเป็นอันขาด เพราะการศึกษาเป็นนอกจากจะ
 เป็นประโยชน์แก่ตัวบุคคลเองในการทำมาหากินคือไปข้างหน้าแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์แก่ชาติ
 อีกด้วย.

อนึ่งการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญของเราในปัจจุบันนี้ สมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรยังแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือประเภทหนึ่งราษฎรเลือกตั้ง และอีกประเภทหนึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตั้งขึ้น ทั้งนี้ก็ย่อมเป็นการเหมาะสมแก่สภาพของบ้านเมืองในขณะที่การศึกษายังไม่เจริญเพียงพอแก่สมาชิกประเภทที่พระมหากษัตริย์จะทรงตั้งขึ้นนี้ จะไม่มีตลอดไป เมื่อถึงสมัยที่ ๓ แล้วจะต้องเลิก (คือไม่เกิน ๑๐ ปีนับแต่วันใช้พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕) และเมื่อในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องประกอบด้วยผู้ซึ่งราษฎรเลือกตั้งมาทั้งสิ้น

เพื่อให้ได้บรรลุผลดีในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรซึ่งราษฎรมาออกเสียงโดยตรงเช่นว่านี้ จำเป็นที่จะต้องให้ราษฎรเราได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีเท่าหน้ากันเสียก่อน จึงจะสามารถเลือกตั้งผู้แทนราษฎรที่ดีเข้าไปนั่งในสภาเป็นปากเสียงแทนเขาได้.

ในเวลานี้รัฐบาลกำลังพยายามทุกทางที่จะส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาคี่ขึ้น และพยายามจะขยายการศึกษาให้กว้างขวางออกไปทั่วทุกจังหวัดและอำเภอ แต่ผลที่มุ่งหมายนี้จะสำเร็จไม่ได้ ถ้าหากว่าพลเมืองไม่ร่วมมือด้วย ฉะนั้นจึงขอให้ราษฎรทั้งหลายได้พยายามช่วยเหลืออุดหนุนการศึกษาของบ้านเมืองเราให้เจริญขึ้น มีอาทิเช่นส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียน อย่างพยายามปิดบังไว้ให้ใจเขลา เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกันเช่นนี้แล้ว ก็เป็นที่หวังได้ว่า ความมุ่งหมายของเราในการที่จะให้ผู้แทนราษฎรประกอบด้วยบุคคลซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นทั้งหมด จะเป็นอันสมประสงค์ได้.

ป.บ. พิมพ์

๓. ๑๓๔๗๔๓๓๓๓.

ที่มา : กจข., (2) สร.0201.18/9 "สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรช่วยทำการแสดง
ปารุกฎาเผยแพร่ระบอบรัฐธรรมนูญ"

บทเพลง : การเผยแพร่สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์รัฐธรรมนูญนิยม
มาร์ช หลักไทย
ของคณะพหุคัมภักดา ได้รับรางวัลที่ 4 อันดับ 2
บทร้องและทำนองของพหุคัมภักดา

<p><u>ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์</u> ชาติจะดำรงคงวัฒมา จะผยอง เสร็จไม่มีดับสูญ เก่งกาจกาแหงเพิ่มพูน ชาติคือดวงจิตชีวิตวิญญาน ชาติเรานั้น เหนือสิ่งอื่นใด แต่เพียงขอให้ชาติไทย ผองไทยมีใจ ฝล้นแต่ธรรม นับถือคงมั่นกว่าสองพันปีมา มหากษัตริย์ คู่รัฐไทท เหมือนเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร</p>	<p><u>และรัฐธรรมนูญ</u> ก็ด้วยประชารักษาสამัคคี ด้วยมีกำลังแข็งแกร่ง สามัคคีทวีคุณ สกฺลไทย เราปฏิบัติด้วยใจคงมั่น จะมอบอุทิศด้วยชีวิตเราพลีให้ วัฒมา ยึดถือในคำตรัสองค์ศาสดา พุทธศาสนา เรายังบูชายึดมั่น เป็นมิ่งขวัญใจชาวไทยทุกคน ชีวิตจิตใจนั้น</p>
--	---

สุขสันต์ ท้าวหน้า ประชากร
ชาติ ศาสนา มหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ
ผองไทยปลื้มปลุกมีสุขสมบูรณ

ด้วยรัฐธรรมนูญถาวร
นำความรุ่งเรืองสถาพร
ประชาราษฎร สุขสดไส
ผองไทยได้อยู่ดีกินดี
ล้วนมีเสรีประชาธิปไตย
เพราะไทยรักชาติ เหนือสิ่งอื่นใด
จึงเป็นหลักชัย ให้ไทยอยู่ยั่งยืนง

หมายเหตุ : ชัดเส้นใต้เน้นโดยผู้วิจัย

มาร์ช ประชาไทย
ของ
คณะวงดนตรีโรงงานยาสูบ
ทำนองของ นารถ ถาวรบุตร เนื้อร้อง ของ วิม อัทธกุล และ สกนธ์ มิตรานนท์

- (บทนำ)   อันความเป็นไทยนั้นคือดวงใจที่เรารักเพียงชีวิ
- (ท่อน 1)   วีรชนชาวไทยเราสร้างสรรค์ชาติตั้งคงมา
โดยอุทิศเลือดเนื้อทั้งสิ้นบูชาใจกายยอมพลี
เกียรติประวัติงามตระการครั้งโบราณเรามี
จนถึงบัดนี้ถาวรยืนยงทะนงคงความเป็นไทยฯ
- (ท่อน 2)   รักชาติรักเกียรติวินัยวัฒนธรรมประจำชีวิต
เป็นเสรีรัฐประชาธิปไตย
เคารพสิทธิมนุษยชนแก่คนทั่วไป
งามล้ำนำไทยผู้เฟื่องรุ่งเรืองพร้อมหน้าฯ
- (บทนำ)   ไตรรงค์ธงไทยดวงวิญญาณประชา
- (ทรีโอ)   โอบปลิวพริ้วดงามอร่ามสี
แดงนี้คือชาติเราก่อตั้งมา
ชาวบริสุทธ์สง่า
หมายแทนบวรศาสนาคำกันฯ
สีน้ำเงินคือองค์กษัตริย์มิ่งขวัญที่เราเทิดทูน
พร้อมเหล่ารัฐธรรมนูญเจิดฉิน
ชาติไทยเราเห็น
สถาพรแสนสุขสันต์เปรมปรีดี
- (ท้ายทรีโอ)   ขึ้นชมสมบองเมืองทองของไทย
แดนศรีวิไลเพิ่มพูนทวี
ร่วมแรงมั่นคงด้วยสามัคคี
สมตามหน้าที่ของประชาไทยฯ (ซ้ำที่ทรีโอ)
-

ที่มา : ชุมนุมกวีนิพนธ์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยบริการ, 2496. (จอมพล ป.

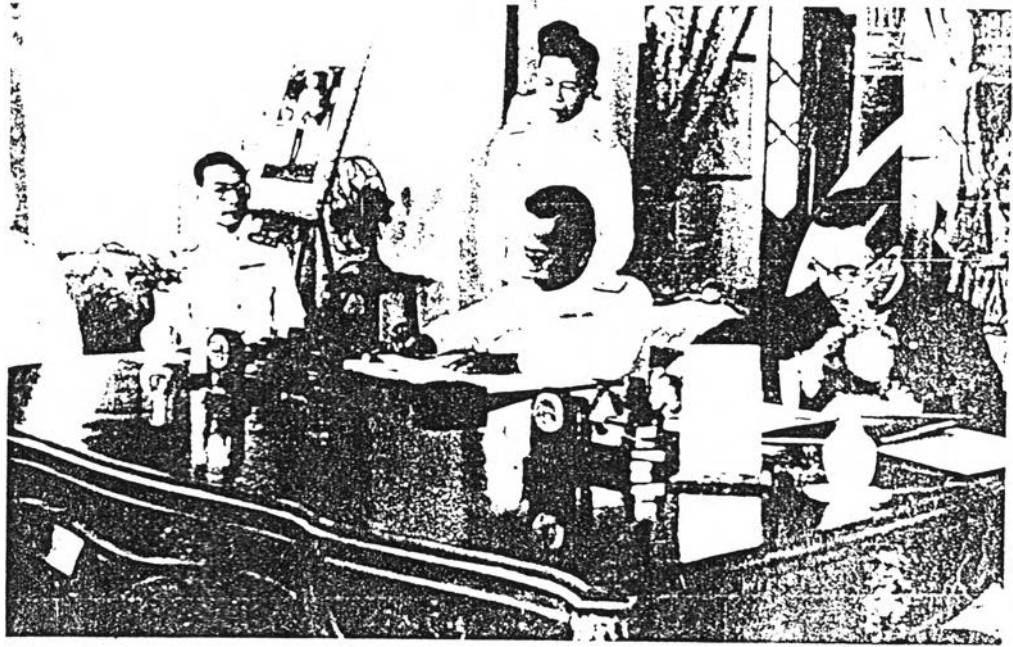
พิบูลสงคราม และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม พิมพ์แจกในงานพระราชทาน
เพลิงศพ นายชิต ชีตตะสังคะ-นายเจริญ พันธุระวี ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ
อ. บางเขน พระนคร 27 เมษายน 2496).

ภาคผนวก ข.

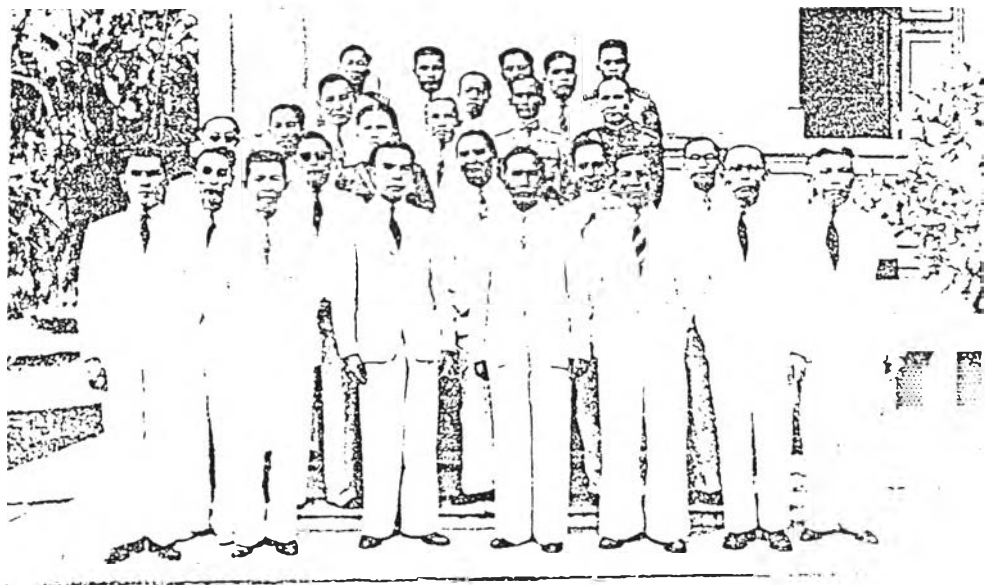
สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ชาตินิยม

ความร่วมมือกับญี่ปุ่น

การแลกเปลี่ยนสัตยาบัน สนธิสัญญาว่าด้วยการเจริญสัมพันธไมตรี และ เคารพ
บูรณาภาพอาณาเขตแห่งกันและกัน ระหว่างไทย ญี่ปุ่น 12 มิถุนายน 2483

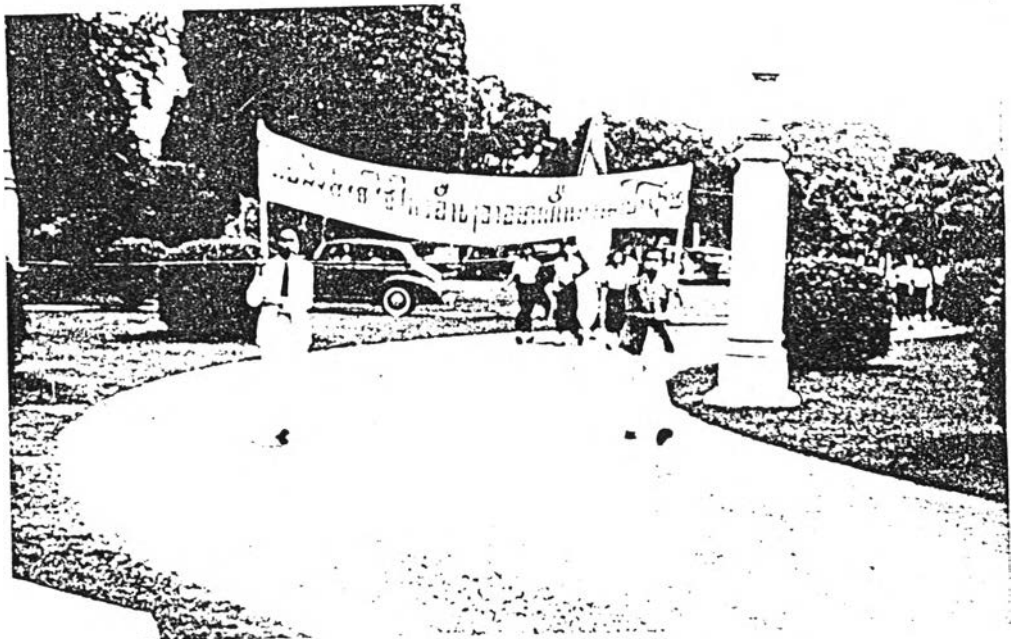

คณะรัฐมนตรี สมัยพันเอก หลวงพิบูลสงคราม

จอมพล บ. ใหญ่สงคราม นายกรัฐมนตรี กล่าวคำปราศรัยแก่บรรดานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งจะเดินขบวนสนับสนุนรัฐบาล ในการเจรจากับฝรั่งเศส เรื่องเขตแดนไทย-อินโดจีน ฝรั่งเศสและเรียกดินแดนแม่เฝ้าโขงคืน เมื่อ 8 ตุลาคม 248

"ไทยฝั่งซ้ายใช้ใครอื่นเขาอยากคืนความเป็นไทย"

การเดินขบวนเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2483

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

ไทย

เมื่อวันที่ ๒๗ มิ.ย. เวลา ๑.๐๐ น. เครื่องบินฝรั่งเศส ๕ เครื่อง
 ได้บินมาทางระเบิด - และยังคงบินตกลงมาในบริเวณจังหวัดนครพนม.
 กระทำให้ประชาชนบาดเจ็บรวม ๖ คน. ทางกาารทหารของเราได้ตั้ง
 กักตวงอากาศ ไปยังระเบิดทุกชนิดที่ทหารฝรั่งเศสในอินโดจีน เป็น
 ปรารถนาของตนแล้ว.

ทั้งนี้ เป็นเหตุสำคัญ ที่จะทำให้หมด การติดต่อ อย่างจริงจัง
 ระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในอินโดจีนต่อไป. จึงเป็นการสมควรที่ไทย
 เราจะต้อง ได้ช่วยกัน เพื่อที่จะเตรียม การต่อไป ด้วยความ ของอา.
 ขอให้เราทั้งหลายจงร่วมมือกันปฏิบัติทุก กิจต่อไปนี้.

๑. ตั้งอยู่ในความสงบเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง
- เจ้าหน้าที่งาน
๒. พร้อมที่จะ สละชีวิตทรัพย์สินสงบ และ
- ความสงบเรียบร้อย เพื่อแก่ชาติบ้านเมือง
๓. ระวังข่าว
- อกศล.
๔. ระวังการจลาจล.
๕. รักษา สามัคคีใน
- ระหว่างกัน.
๖. บำรุงกำลังร่างกายให้เข้มแข็งเสมอ
๗. จัด
- หาเครื่องนพรางแสงไฟ.

ขอให้ไทยเราทั้งหลาย จงใคร่ครองหาทางปฏิบัติ ตาม
 กำหนดนี้ ให้ได้ผลแก่ชาติของเรา เป็นอย่างเด็ดขาด.

อนึ่ง คอมมิวนิสต์จะชุมนุม วันเสาร์ที่ ๓๐ มิ.ย. ที่บ้านเราเป็นวันศุกร์ที่ ๒๕ มิ.
 เวลา ๑.๖ น. ลง (บ้านไม่ตรง) ๓ กองสนามทหาร.

เดวิด โท
 ๒๗ มิ.ย. ๕๐

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ในสหประชาชาติ ถนนวิเศษ กรุงเทพฯ
 ๒๗ มิ.ย. ๕๐

นักศึกษาแผนกศึกษาศาสตร์

ขอเชิญพี่น้องชาวไทยทุกคน รวมใจกันสนับสนุน
นโยบายของรัฐบาลในการทวงคืนดินแดนคืน

ขอให้พี่น้องชาวไทยเขตชุกเขวระเองไทยให้พองพอง
ไปทั่วสากลโลก ว่าไทยเป็นชาติที่เข้มแข็งและมีสมรรถภาพ
แรงกล้า

ขอให้พี่น้องชาวไทยจงเป็นนาหนังใจเตียวกนใน
อนทระตรางชาติเราให้รุ่งเรืองเป็นชาติที่ชาวโลกทงมวด
นับถือและยำเกรงว่าไทยเป็นอารยชน

ขอให้ไทยจงเป็นไทยอยู่คู่ฟ้าและดิน

นายอธิบดีฯ น. หิมพ์ไชยชาติ ร.พ. ปอหะ ถนนเขาวรรณ พระนคร ๑๖๖๐๐ ๗/๗๓

คืนเถิดชาวไทย

- ๑ พรรณไม้มงคลชนิดใดก็ตามให้ เจริญผลผลิต
- ๒ ไม้ธัญไม้มงคลชนิดใดก็ตาม เจริญผลผลิต
- ๓ ไม้ธัญไม้มงคลชนิดใดก็ตาม เจริญผลผลิต
- ๔ ไม้ธัญไม้มงคลชนิดใดก็ตาม เจริญผลผลิต

ที่มา : กจช., สบ.9.2.3/6 "เอก วิสกล"

การเรียกร้องดินแดนคืน ของเหล่ากรรมกรสามล้อ ชนบุรี

เทินชะบวนแห่งนับสนุนรัฐบาล ณวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

ตร้อยรับว่าพร้อมกัน สามล้อ-สามล้อ-ขอคืนแดนคืน (เอามา-เอามา)

พวกเราสามล้อ ขอคืนแดนคืน ถึงจะต้องใช้บน เราก็เต็มใจ

ผูกเขเป็นของไทย หลวงพระบางกว้างใหญ่ เอของไทยคืนมา.

(เอากันมา ไชโย)

(เนื้อร้องแก้หัวหน้า) พวกเราชาวไทยใจกล้าหาญ เชี่ยวชาญเชิงรบ
ในทบหนี่ สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี เขาคือที่ศัตรูที่ไทย.

(ตร้อยว่าพร้อมกันอย่างขำขัน)

(เนื้อ) เราถูกแย่งดินแดนแสนซอกซำ ฝรั่งเศสได้ทำน้ำตาไหล
พ.ศ. ๑๑๒ แดนหมองใจ เราชาวไทยขอร้องคืนแก่คืนมา

(ตร้อยรับ)

(เนื้อ) รัฐบาลเรียกร้องถูกต้องเหลือ หวังรวมเชื้อชาติไทยให้แกร่งกล้า
ผูกเขาคงขึ้นนอวจา เราขังว่าด้วยอำนาจฟาดกับมัน.

(ตร้อยรับ)

(เนื้อ) มาเถิดพวกเราเหล่าชาวไทย ร่วมกำลังร่วมใจให้แข็งขัน
ผืนดินรัฐบาลท่านกบมัน พร้อมใจกันเดินเท้าต้องแกแค้น.

(ตร้อยรับ)

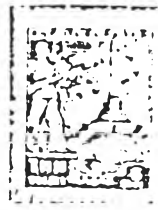
(เนื้อ) ใครมีทรัพย์สินออกทรัพย์สินสนับสนุน สัมทบทุนเรียกคืนไต้หมันแดน
รัฐสมทวแนวหน้าจะรบแทน เขารุกแดนใต้ไพรให้หนีไป.

(ตร้อยรับ)

วิภาค นกแก้ว ผู้ให้เนื้อร้อง.

๕/๑๘/๕๐

ทำนองจากกรวาทิภา.

ตราไปรษณีย์ากรชุดอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ (2 พฤศจิกายน 2486) : สัญลักษณ์เชิงรูปธรรมอุดมการณ์ชาตินิยม

เพลงปลุกใจ : การต่อสู้สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ชาตินิยม

เพลงรักเมืองไทย

บทเพลงจากบทละครเรื่องราชมนู

รักเมืองไทย	ชูชาติไทย
ทนุบำรุงให้รุ่งเรือง	สมเป็นเมืองของไทย
เราชาวไทยเกิดเป็นไทย	ตายเพื่อไทย ๆ
ไม่เคยอ่อนน้อม	เราไม่ยอมแพ้ใคร
ศัตรูใจกล้า	มาแต่ทิศใด
มาข่มเหงไทย	คงจะได้เห็นดี

เพลงรวมไทย

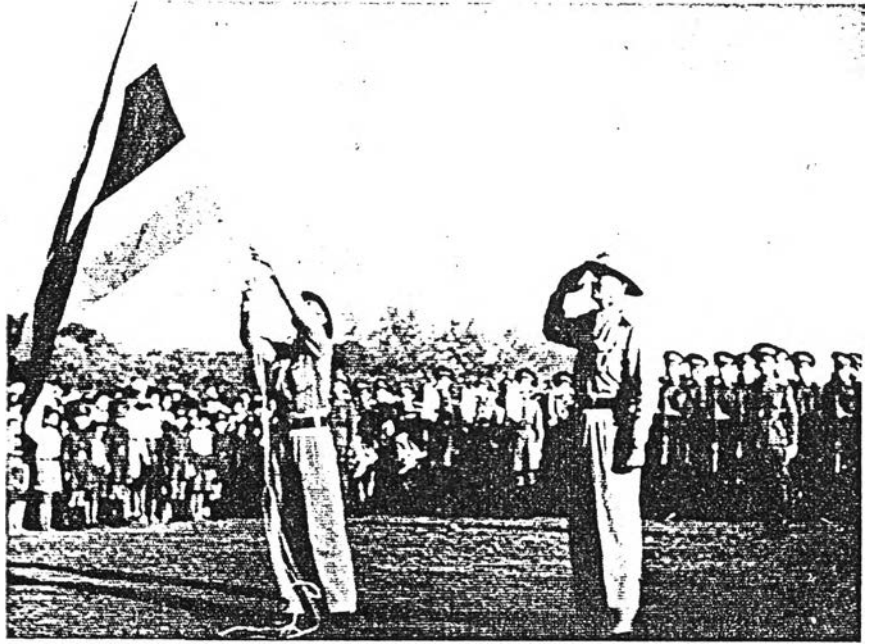
บทเพลงจากบทละครเรื่อง "น่านเจ้า"

รวมไทยร่วมไทย	รักษาอาณาจักรไทย
เทอดไทยทูนไทย	ด้วยน้ำใจมั่นคง
สามัคคีระหว่างไทยคงได้ผล	ไทยทุกคนร่วมทั้งชาติศาสนา
เสมือนหัวใจกำเนิดเกิดมา	จากบิดามารดาคนเดียวกัน
ถ้าไทยรวมไทยได้สิ้นทุกถิ่นแคว้น	คงจะเป็นปึกแผ่นสามารถมั่น
ขอให้ไทยสามัคคีติดต่อกัน	จึงจะจรรโลงไทยให้รุ่งเรือง

เพลงแหลมทอง

บทเพลงจากบทละครเรื่อง "ศึกกลาง"

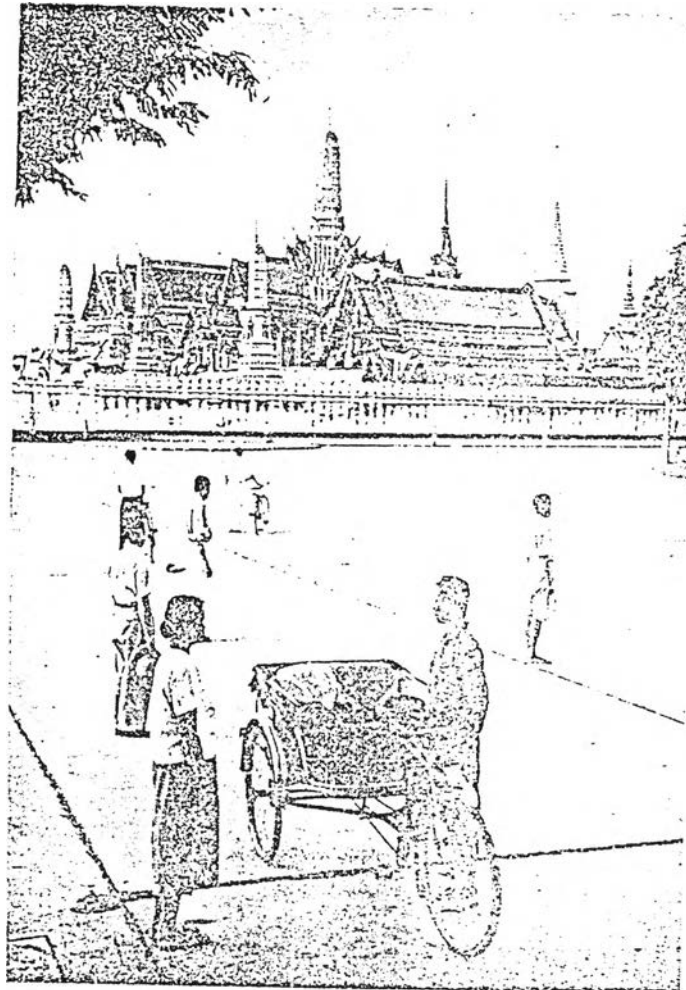
แหลมทองไทยเข้าครองเป็นแดนไทย	หลังย้ายแยกแตกกันไปเป็นสาขา
ไทยสยามอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา	และ บึง วัง ยมนา น่านนที
โขงสาครไทยก็จองครองที่ดิน	สาละวินไทยใหญ่อยู่เป็นที่
ไทยอิสลามอยู่ลุ่มน้ำตาปี	ต่อลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน
ขอพวกเราชาวไทยของแดนทอง	หมายใจจงผูกรักสมัครมั่น
ไทยสยามทุกจิตต์คิดสัมพันธ์	ผูกไมตรีทั่วถิ่นในแหลมทอง

การเคารพธงชาติ เวลา 8.00 นาฬิกาของประชาชน ในงานฉลองปีใหม่ 2486
1 มกราคม 2486

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

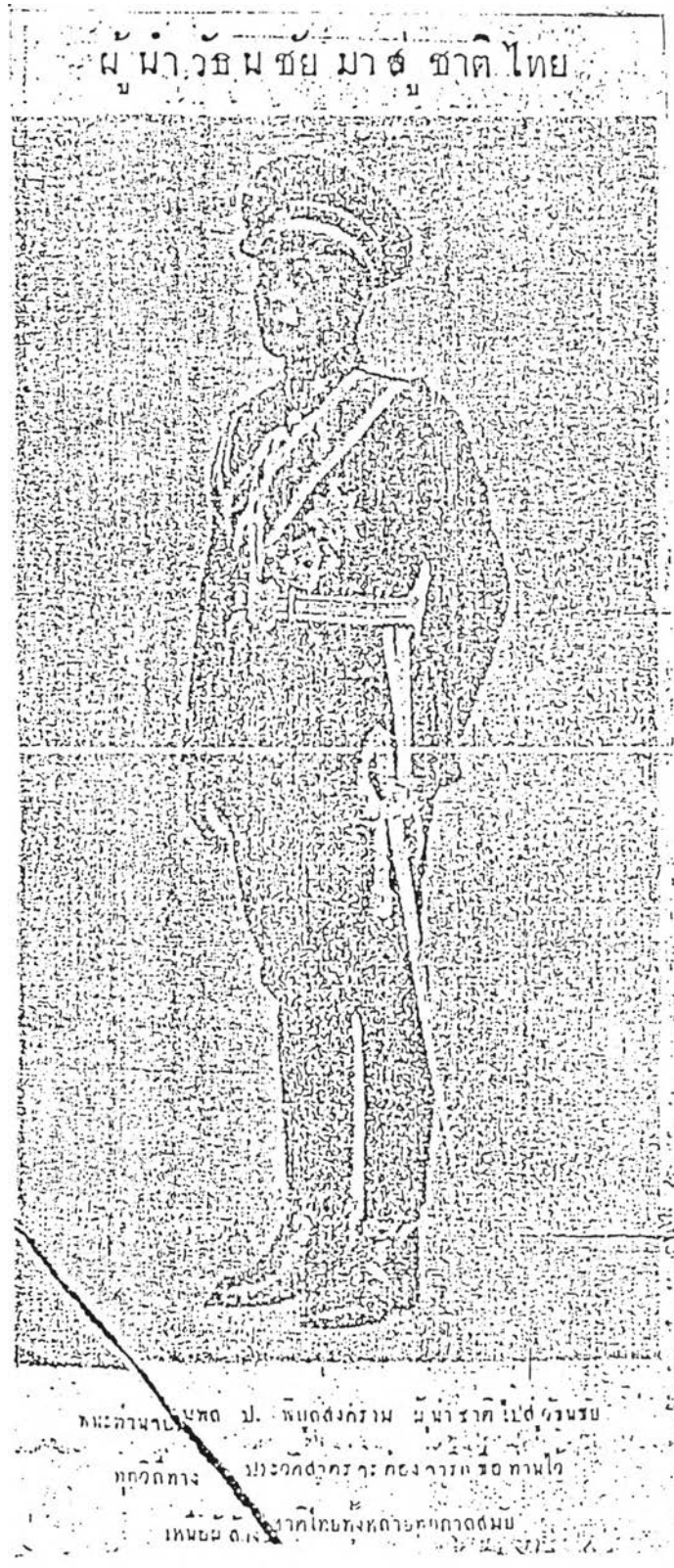

การเคารพธงชาติ 8 นาฬิกา

ที่มา : อ.พิบูลสงคราม เล่ม 3 (2519)

ภาคผนวก ค.

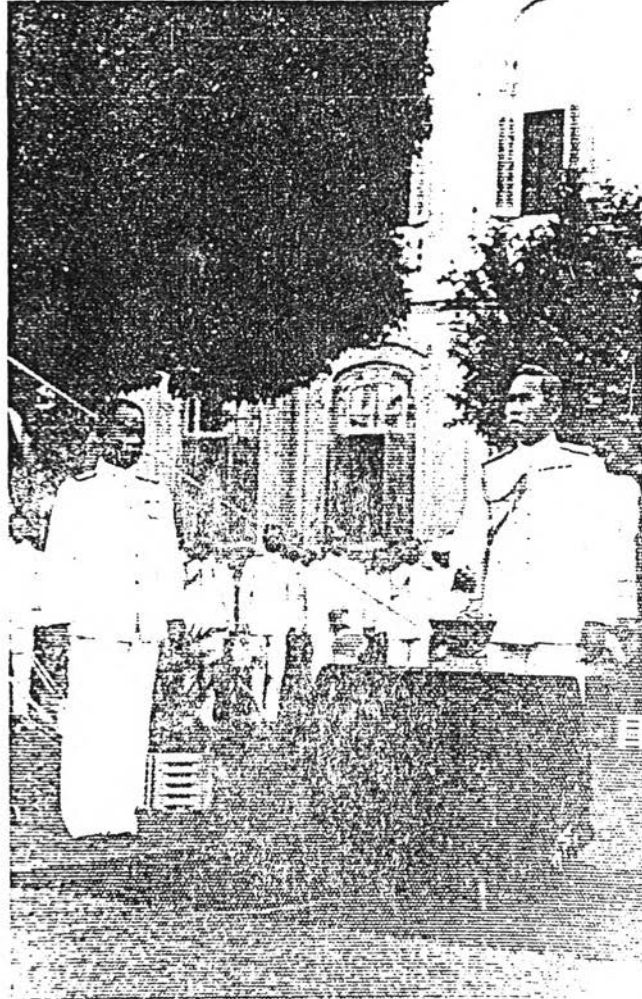
สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่

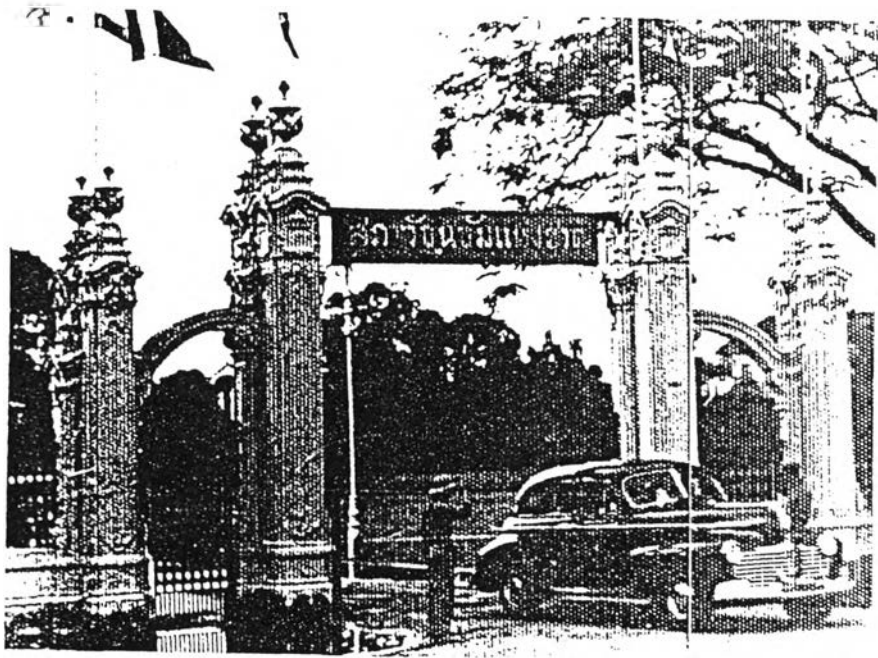
พระตำหนักจอมพล บ. พิบูลสงคราม ผู้นำชาติไปสู่วัฒนธรรมทุกวิถีทาง ประวัติศาสตร์
จะต้องจารึกชื่อท่านไว้เหนือผู้สร้างชาติทั้งหลายทุกกาลสมัย

ที่มา : กจข., สบ.9 "เอก วิสกุล"

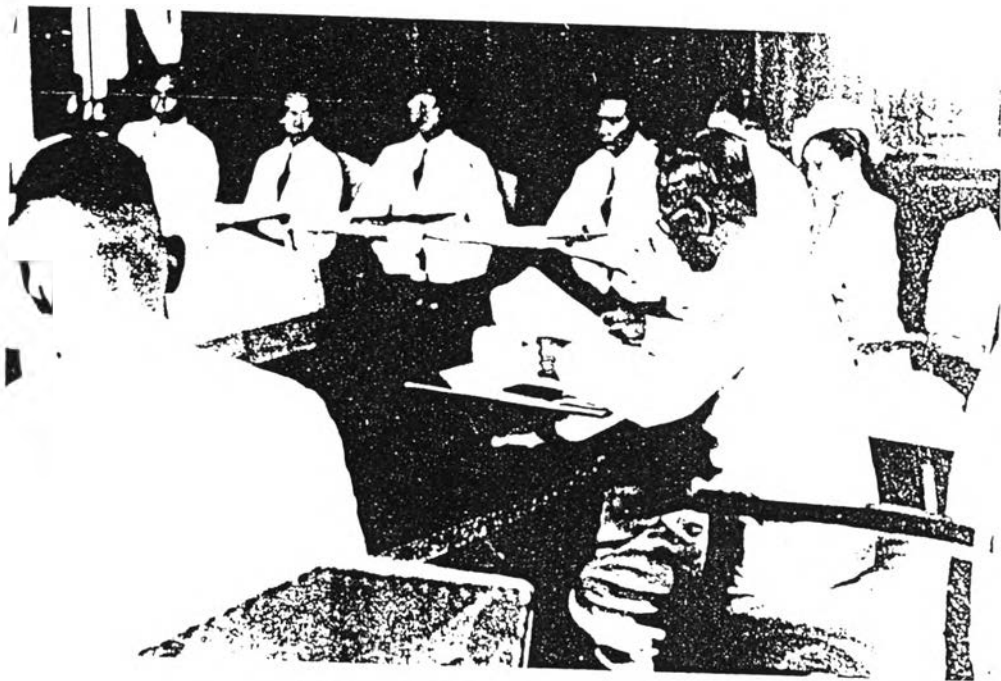
สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ : เครื่องมือในการเผยแพร่สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่

จอมพล ป. หิบลสงคราม ประกอบพิธีเปิดสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อ 29 กันยายน พ.ศ. 2485

สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

การประชุมกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2486

สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่ : การปรับปรุงการแต่งกาย

อย่าทำ **วัฒนธรรมของไทย** ลงทำ

อย่า เมื่อเข้าไนท์คลับหรือไนท์คลับ
 นุ่งผ้าโจรง เปลี่ยนกายก่อนบน
 โกงหัว ใส่หมวกแขก หรือโหนหัว
อย่า เปลี่ยนกายก่อนบน หรือใช้ผ้าแถบคาดอก
 สวมเสื้อขึ้นไนท์คลับ หรือท่อนของบนศีรษะ

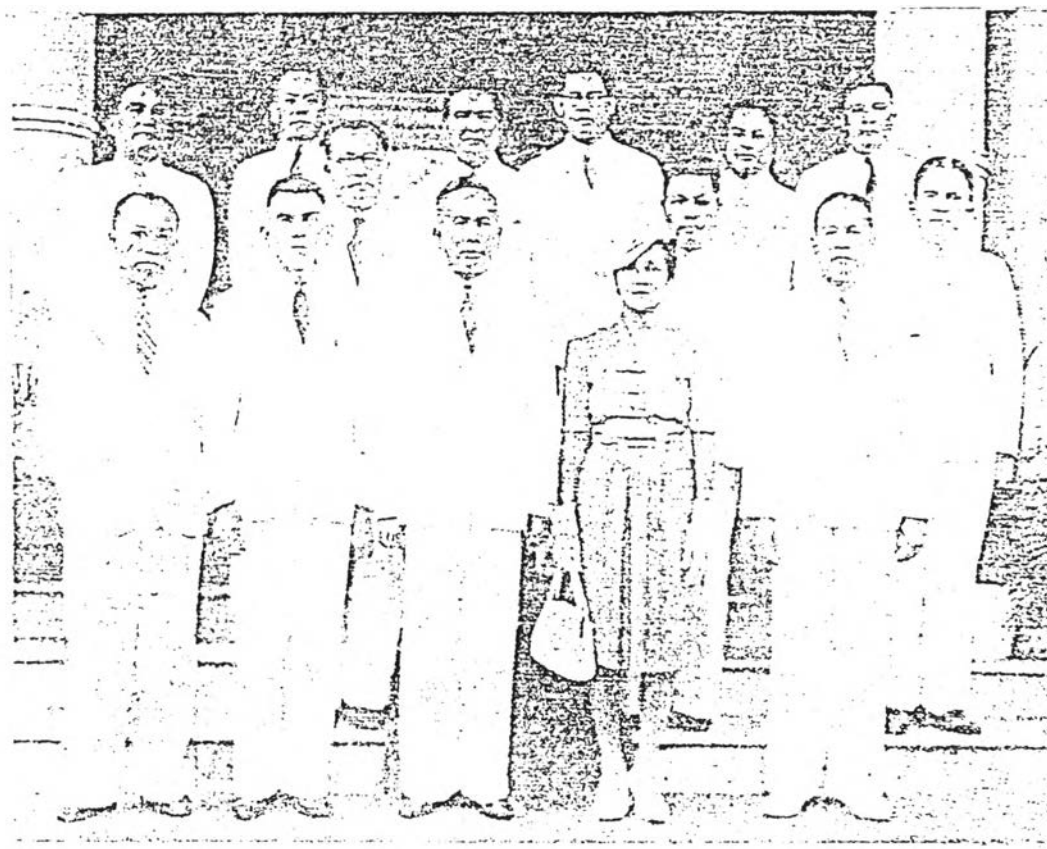
เมื่อไปในที่สาธารณะหรือตามถนน

จง แต่งกายตามแบบสากล หรือสวมกางเกง
 ต่างแบบไทยชาติ สวมเสื้อกรัดรัดมเรียบร้อย
จง ใ้ยมขาสวมเสื้อขึ้นนอกให้สะอาดเรียบร้อย
 และ นุ่งผ้าสีน (ผ้าถุง) **จง** ทุกคน

ที่ทำการอำเภอเมืองสงขลา
 ๑๓๓๗ ๑๔๔๔

ที่มา : (2) สร.0201.45 "พระราชนิยม รัฐนิยม"

การใช้บุคคลสำคัญเป็นสื่อ : แบบอย่างในการเผยแพร่สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่

กรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ประธานวัฒนธรรมฝ่ายหญิง ในชุดเสื้อ กระโปรงติดกัน สวมหมวก ถุงมือ ถุงเท้า และรองเท้าหุ้มส้น เป็นชุดกลางวันแบบสากล อย่างเป็นทางการ ในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการท่านต่าง ๆ ที่สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ วันที่ 14 กันยายน 2486

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 103)

แบบอย่างในการเผยแพร่วัฒนธรรมใหม่ (สัญลักษณ์ทางการเมือง)

พลเอกหลวงอดุลย์เดชจรัส พลตรีอ่อน วิโรจน์เพ็ชร จอมพล บ. หิบลสงคราม
 ท่านผู้หญิงละเอียด และคุณหญิงเบี่ยมสุข อดุลย์เดชจรัส ในงานรัฐธรรมนูญที่
 กรมแผนที่ทหารบก ท่านผู้หญิงและคุณหญิงสามชุกราดศรีสโมสรแบบธรรมดา
 ๆพญา จอมพล บ. หิบลสงคราม สามชุกราดศรีสโมสร เสือแจ็กเกต โบว์ดำ และกางเกงดำ

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 111)

สตรีไทย แต่งกายตามสมัยนิยม ใน พ.ศ. 2483
สวมหมวกผ้าเข้าชุดกับเสื้อกระโปรงคาดเข็มขัดใหญ่สวมรองเท้าส้นสูง

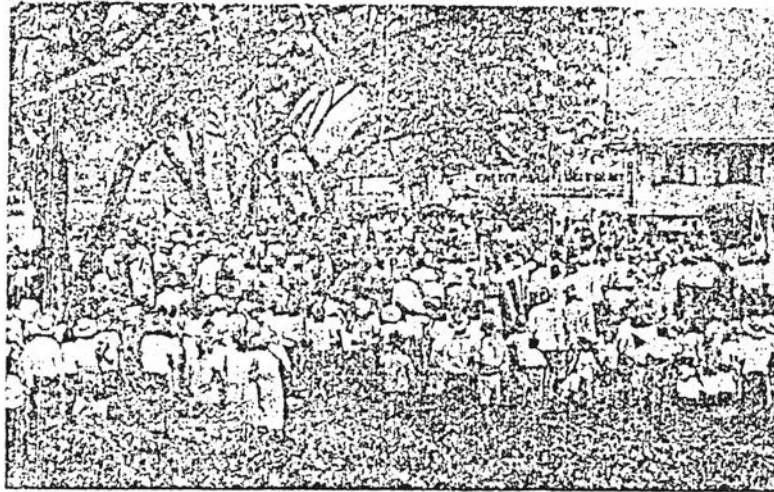
ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 98)

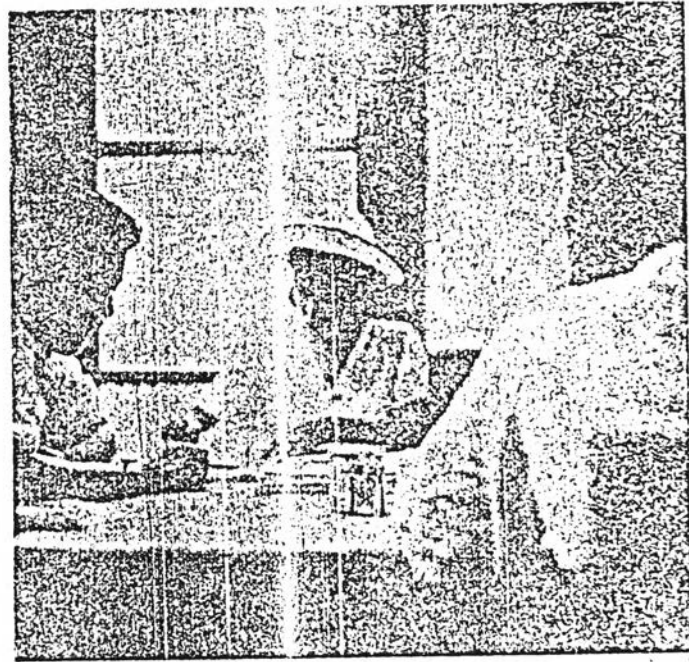
การปรับปรุงการแต่งกาย "สวมหมวก-นุ่งผ้าถุง"

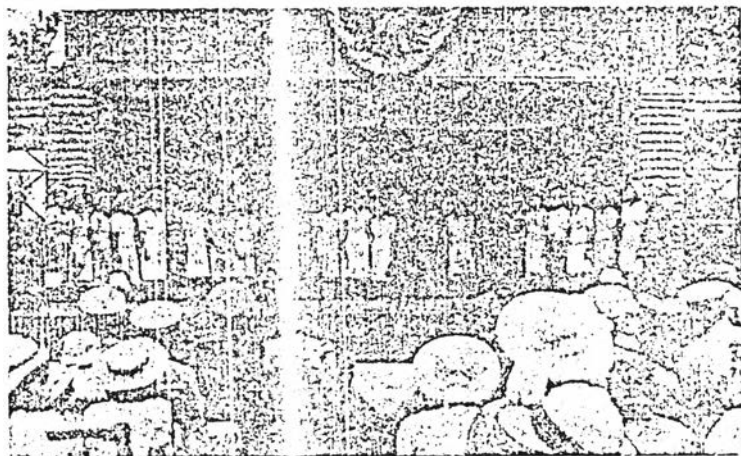
ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

การแต่งกายของคนไทยต้องสวมหมวก สวมรองเท้า

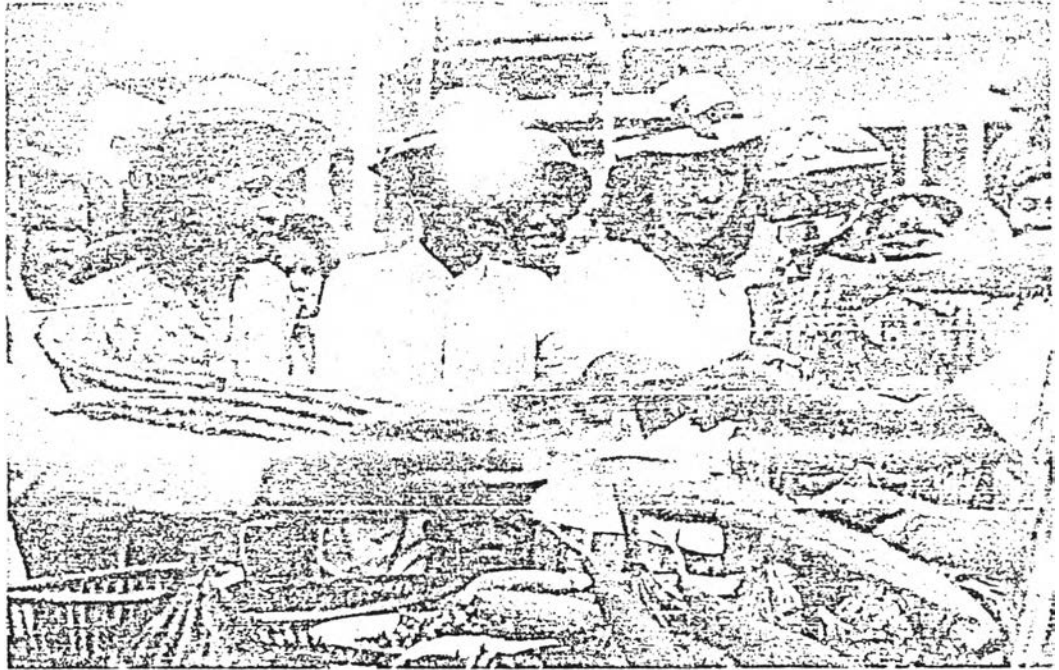

มาลानीไทยเป็นมหาอำนาจ

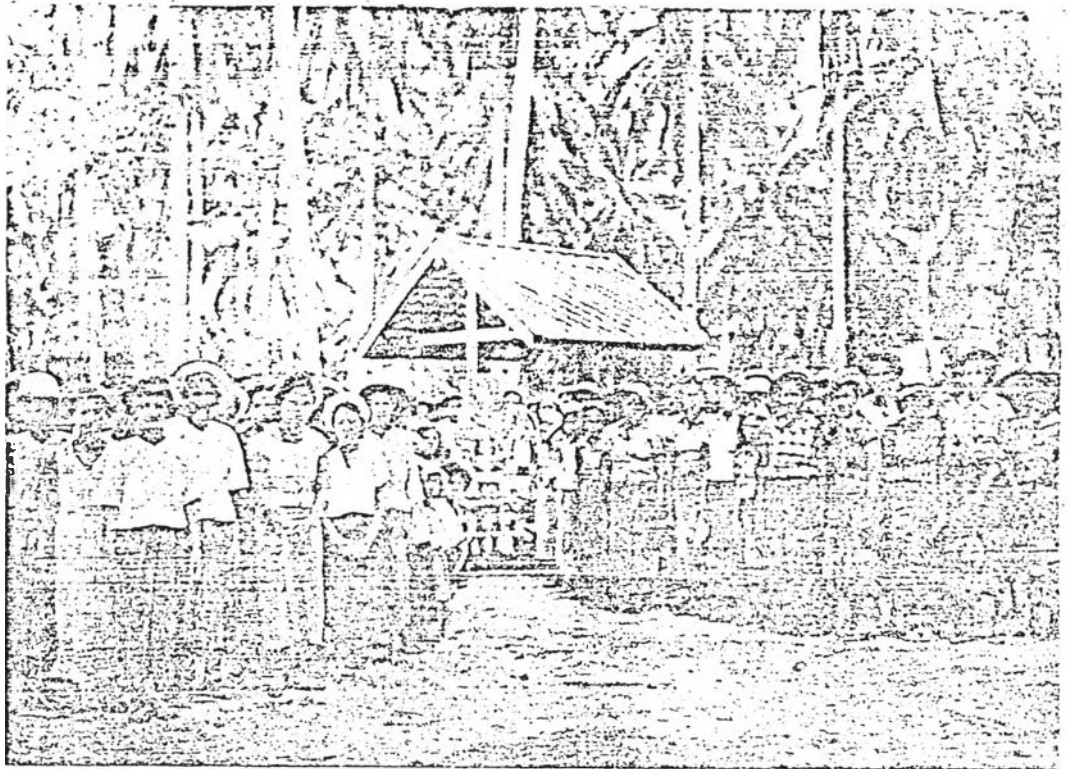

ที่มา : ลาวัญย์ โชติามระ (2527)

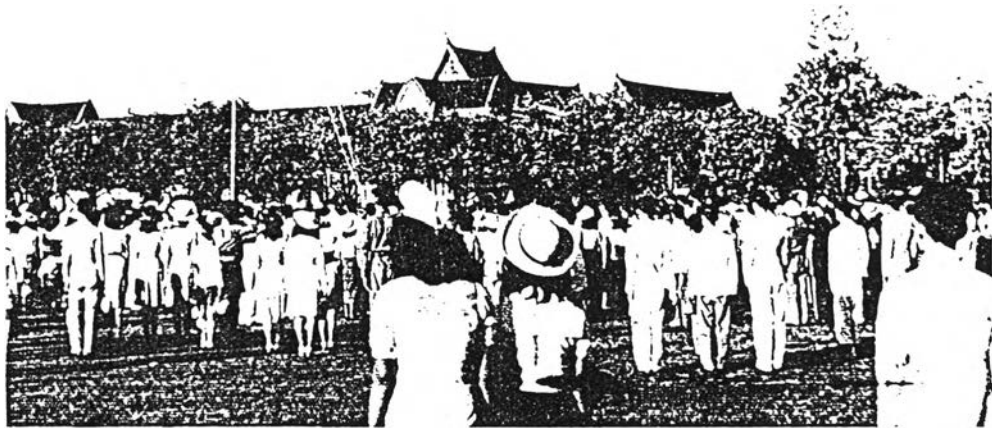
การแต่งกาย : สัญลักษณ์ทางการ เมืองรูปแบบหนึ่ง

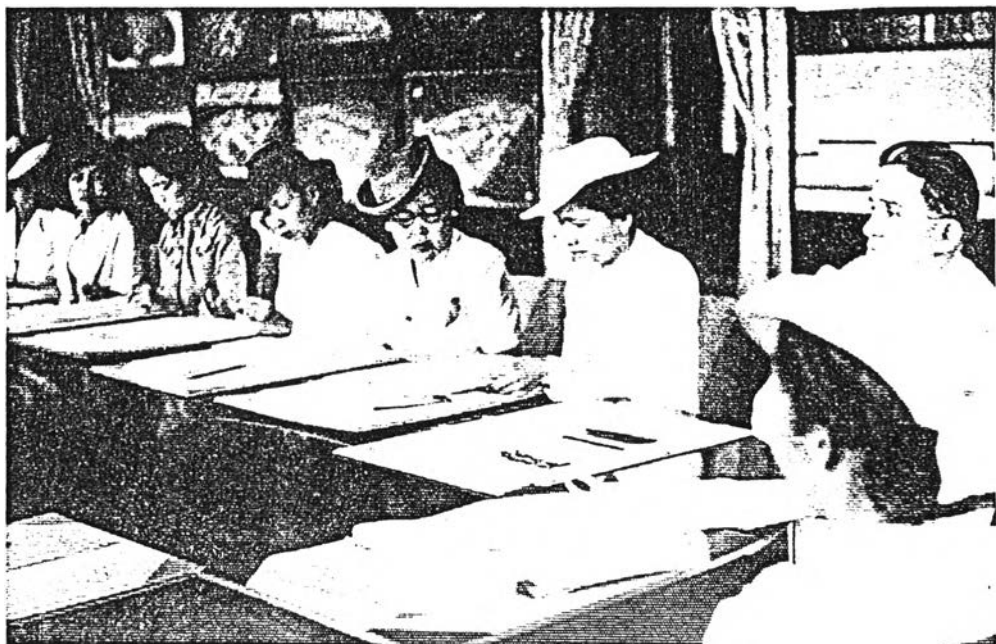
การเผยแพร่วัฒนธรรมใหม่สมัย ๆ หนึ่ง ๆ จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการจัดงานที่บริเวณที่ว่าการ
อำเภอ จัดแสดงนิทรรศการภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยแจกเอกสารของ "หน่วยโศสนาเคลื่อนที่"
แข่งขันกีฬาการละเล่นต่าง ๆ และมีตลาดขายสินค้าราคาถูก รวมทั้งการประกวดการแต่งกาย
ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 115)

สตรีชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แต่งกายถูกต้องตามรัฐนิยม นุ่งผ้าถุง
สวมเสื้อ ใส่หมวก เด็กและผู้ใหญ่ (แต่บางคนก็ยังไม่ได้สวมรองเท้า)
ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 114)

การเคารพธงชาติ เวลา 8.00 นาฬิกา ของประชาชน ในงานฉลองวันปีใหม่ 2486
ณ ท้องสนามหลวง 1 มกราคม 2486

การประชุมคณะกรรมการ สำนักวัฒนธรรมฝ่ายหญิง ณ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
12 กุมภาพันธ์ 2486

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

หมวกประเภทพิเศษกับชุดกลางวันและบ่าย เสื้อกระโปรงแบบตะวันตกยาวแค้เข้า
สวมหมวกและรองเท้าส้นสูง (ในภาพคุณจิราวัสส์ บันยารชุน และคุณประไพ เลขะวานิช)

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร (2525 : 105)

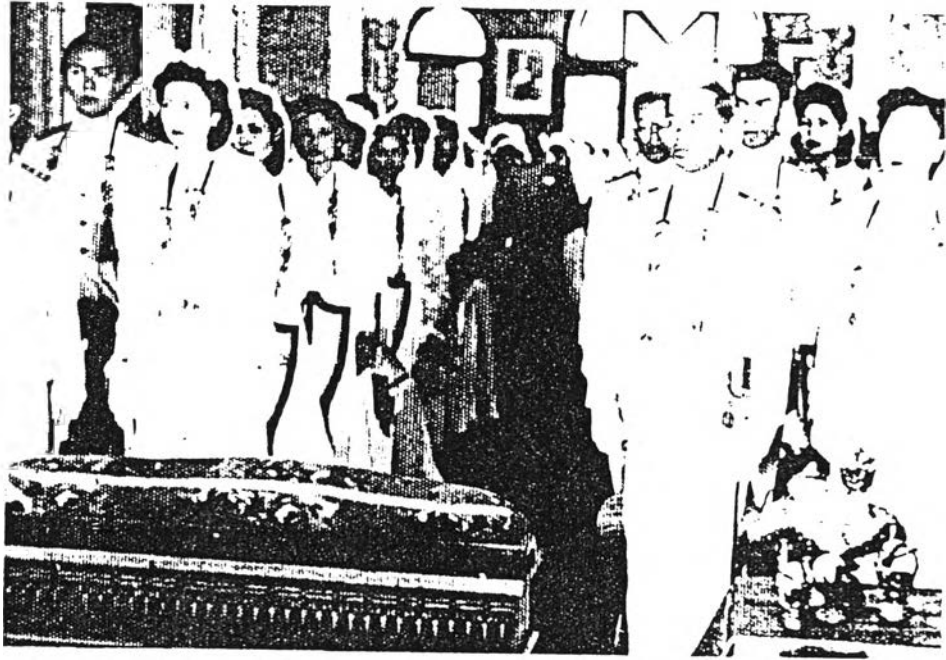
สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่
: การปรับปรุงวัฒนธรรม

362

จอมพล ป. พิบูลสงคราม สนทนา
กับชาวนาที่บริเวณหน้าพระอุโบสถ
วัดพระศรีมหาธาตุ เมื่อ 12 กันยายน
พ.ศ. 2485

การออกร้านในงานวัฒนธรรม พ.ศ. 2486
แสดงถึงการกำหนดวัฒนธรรมอันเป็น
ระเบียบให้กับประชาชน

พิธีสมรสตามแบบอย่างที่กำหนดไว้ เป็นวัฒนธรรม เกี่ยวกับการสมรสของชาติ
ที่หาเนียบสามัคคีชัย 24 มีนาคม 2486

ข้าราชการหญิงในสมัยจอมพล ป. หีบูลสงคราม ได้รับรางวัลแต่งกายงาม
อันเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมแต่งกาย

การส่งเสริมฐานะสตรี (ทหารหญิง) : สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่

พิธีประดับยศ แจกกระบี่และประกาศนียบัตรแก่ทหารหญิงรุ่นแรกที่สามารถการศึกษา
จากโรงเรียนนายร้อยหญิง ณ ท้าเนียบสามัคคีชัย วันที่ 14 มกราคม 2487

ที่มา : กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

การใช้บทเพลงเป็นสื่อ

ของคณะ

นันทนารมณ

เพลง "เกิดวัฒนธรรม"

วัฒนธรรมสำคัญยิ่ง เป็นสิ่ง เชิดชูเกียรติไทยให้ไพศาล
 วัฒนธรรม จะใ้หม่นชาติเกียรติยศของ เกริกไกกร
 ระเบียบวินัย เปรียบเหมือนเป็นเช่นกานเพงกั้นอันธพาล
 พองเผ่าไทย ร่วมบริหาร นาชาติไทยผ่านอารยวัฒนธรรม
 และใ้หม่นดวงใจให้ใสสะอาด สมเปนชาติอารยะชน

หม่นศึกษาหาความรู้สู้ตัว
 สร้างครอบครัว เพื่อไทยทั้งชาติวัฒนาการเลิศล้ำ
 ประพฤติตนมั่นอยู่ในศีลธรรมและกฎหมาย
 ไม่ทลายประเพณี มอบอิศร้างกายให้เปนชาติพลีเมื่อมีพองภัย กายและใจมอบหมายบูชา
วัฒนธรรมสำคัญยิ่ง เป็นสิ่ง เชิดชูเกียรติไทยให้ไพศาล
ชาติไทยคง วัฒนาพุทธศาสนาเรายึดมั่นร่วมกันเทิดทูน
พระมหากษัตริย์ค้รัฐไทยบุลย์
รัฐธรรมนูญ เพิ่มพูนสิทธิเสรี
 ชาติ เกียรติวินัย ไทยของนา
 ฝ้ใจจ้กในศีลธรรมยังยืนคงที่
 ไทยทุกคนเปนพลเมืองดี
 ให้สมไทยมีมา ประชาธิปไตย
 เกิดวัฒนธรรม สิ่งที้นำไทยทั้งชาติรุ่งเรืองวิไล
 วัฒนธรรมจะนาชาติไทยก้าวหน้าไป
 ชาติไทยไม่มีดับสูญ
 แผ่นดินถิ่นไทย ไทยต้องค้คุ้มครอง
 ผืนดินทอง เปนของไทยร่วมใจเทิดทูน
 วัฒนธรรม จะนาชาติไทยบุลย์ช้ทูลบูชา วัฒนธรรม.

บทเพลง : การสื่อสารลักษณะรูปแบบหนึ่งของความเป็นสมัยใหม่

ทำนองเพลง

สวมหมวกไทย

บทประพันธ์

โตบ

โตบ

บุญเจ็ด สีเทาสนาน

คู่กันแล้ว

VERSE

เจ็ญ ชี กะ เจ็ญ : งาม กน สวม หมวก แล่นสะ-ดาก
 ศ-บาย ก่าบ ทั้ง ส่วบ หู ----- ปรง โยบ หน้าให้ จ-งาม งาม แ
 Chorus อัก เจ็ญ ชู จ-นา มัย ในี้ มัย กง
 . สวม คัดดี- สวี มี ส งาม : เป็น งาม-ท - บ :
 แหมก นี้ งาม : งามให้ สวม สวม ประ-สงค- - - - - คี : โย -
 สวม หมวก งาม : งามเสริม แววก งาม งาม ร :
 งาม เลศ วิ ไล งาม ไทโยบ งาม งาม วิ งาม เลบ งาม
 งาม มา งาม กน ส-มา - ห งามที่ ส่าง โยบ ในี้ งามม
 งาม สวม หมวก งาม งาม : ส่า งาม ส่วบ - - โยบ งาม ส-งาม
 งาม งาม งาม งาม งาม- งาม - งาม

แก้หวมเอื้อเฟื่องของกรมโทยชด แหว

ที่มา : สุวิมล พลจันทร์ (2531)

เพลงพวนบ้าน

การสื่อสารสัญลักษณ์ทางการเมือง : สัญลักษณ์เชิงความเป็นสมัยใหม่

เพลงกล่อมเด็กชักชวนให้เลิกกินหมาก

"...ครีون้อง เหนอ	ครีون้องกินหมาก
กินกันเต็มปาก	จนยากไม่ลด
ฉันทขอออกให้	ไม่ช้หยุด
เราจะต้องงด	หมดเปลืองเงินเปลว (เปลว-เปลว)
ทานเอง เชื่อคำ	ผู้เฒ่าของเรา
ชนต่างชาติเขา	ดูหมิ่นนินทา
ผู้ใดกินหมาก	มาจากคนป่า
จง เชื่อ เกิดหนา	เลิกกินหมากพลูเสีย เหนอ"

กลอนเล่าเรื่อง ปลุกผักสวนครัว

"โอยโอยละนอ.....นั้นน้องกะยังได้เว้าเจ้าก็ยังได้ว่า
 ผลาไฟผู้หมั้น.....เออ.....เอ๋ย.....นา
 เอออันนี้ละญาพ่อเอ๋ย รัฐบาลของเขาเห็นส่องเงาเห็นแจ้ง
 ผักกินแลงหายเหม็ดเสียง เหม็ดเมืองไทยได้จ่าจื่อ
 ถือตามหลักนักคั้นคว่ำ ควาพร้อมคู่ชู้แนว
 พี่นมีหลักอยู่แล้วของแซง เมืองอีสาน
 บ้านนอกเขามีหลาย เอาไปขายในเมือง เบ้แคะร้องกินของใช้
 ตกออกไปเป็นผักแป้น ยายลงแทนฮางผักบัว
 ผักอีตุ้ หัวตะโครีให้ เติมไว้ปลุกใส่หนาน
 ลอง เอ็ดเบ็ง ชู้บ้านทุกเขตด่านหลังคาเอือน
 สาวหมอลี่มาเดือนบาดห่ามีเงินใช้
 กสิกรไทยเอยอย่ามัว เจยนิ่งอยู่
 ผูกพ่อลุงแม่ตุ้ยอย่ามัวนั่งดูตาย....."

เพลงร่ำวง

"ท"ตาม หลวงพิบูลสงคราม	ท่านเป็นผู้นำของประเทศไทย
ท่านจัดให้เรานั่ง	ไม่ต้องไปยุ่งกะใคร
สบายทั้งอก ทั้งใจ	ผืนหนึ่งก็ได้สองตัว
ท่านจัดให้ไว้ผมบ่ง	จับหัวไว้ค้ำก้นอ่อนระริ้ว
ละมุนละม้ายยาวนานใจไปเสียทั่ว	แม้ช่างสวยระริ้วไปทั่วร่างกาย"

เพลงร่ำวง

"เจ็ดนาฬิกา ได้เวลาชกธง เราต้องยืนตรง เคารพธงชาติไทย เคารพธงชาติไทย
ต้องสนับสนุน หลวงพิบูลสงคราม เราก็ต้องท"ตาม ตามผู้นำชาติไทย ตามผู้นำชาติไทย"

ข้อสังเกต (โดยผู้วิจัย) ที่ถูกต้องน่าจะเป็นแปดนาฬิกา

ที่มา : เอนก นาวิกมูล (2531 : 917-920)

การเผยแพร่สัญลักษณ์ : การส่งเสริมฐานะสตรี (ความเป็นสมัยใหม่)

เพลงบัวงาม

หญิงไทยเก่งกาจหาญชาญชัย	ชาวไทยก็ยอมอ่อนน้อม
แท้จริงหญิงไทยไซ้เกียรติค่า	กลับซ้ำงามล้ำแต่ก่อนกาล....
ชายเหล็กเพชรยังยอม	มาอ่อนน้อมนารี
ยอมพ่ายแพ้โดยดี	หญิงไทยเรามีฝีมือก็ลือไกล
เกียรติสตรีที่เห็นเด่นและงาม	อย่ามาหยามกันต่อไป
หมิ่นผู้หญิงท่าไม	เกียรติผู้หญิงเกรียงไกร ไซ้จะไร้ซึ่งปัญญา
ยิ่งกว่านั้นความดี ดังที่กล่าวมา	เป็นมิ่งมิตรภรรยา
ทั้งเป็นมารดา เทอดเกียรติ เทอดนา อย่าหมิ่น	

บทประพันธ์ของ

พระท่าน พันโทหญิง ละ เอียด พิบูลสงคราม

ประธานสภาวัฒนธรรมฝ่ายหญิง

ชวน	รักษาไว้ให้หมั่นไม่หวั่นไหว
ยามคับขันสูงสุดทุกข์	เราหญิงไทยใจมั่นเพราะชวนดี
เชื้อหญิงไทยได้ชื่อคือชวนชาติ	ใจจงอาดยามศึกไม่หนี
ยิ่งคับขันเรายังสามัคคี	ร่วมชีวิตกันทำการบ่เลช้า
ชาติ	ไทยรักยิ่งกว่าชีวาตร์มาแต่ไหน
ไทยพลีชีพเลือดเนื้อเพื่อชาติไทย	ไทยเทิดชาติเหนือสิ่งใดแต่ไรมา
ความรักชาติของหญิงไทยได้ปรากฏ	เกียรติยศก้องตระกานานหนักหนา
ยามสงบหญิงเสงี่ยมเจียมกายา	ยามชาติร้อนหญิงท้าวหน้ากล้ารอนราน
ไทย	เอกราชอธิปไตยเด่นไพศาล
ไทยเป็นชาติเอกราชตลอดกาล	นานยิ่งนานเอกราชชาติยิ่งยง
สกลไทยมอบดวงใจในเอกราช	แม้ชีวาตร์แหลกลุ่ยเป็เมฆผง
เพื่อเอกราชชาติไทยได้มั่นคง	ชาวไทยปลงปลัดชีพให้เพื่อไทยเอย

1 กุมภาพันธ์ 2487

ที่มา : เข็มจันทร์ อ่ำแห้ว (2521 : 215)

ภาคผนวก ง.

สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือความซื่อสัตย์สุจริตส่วนบุคคลของผู้นำ

การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม
(2481-2487)

ตึก 24 มิถุนายน สำนักนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม
สัญลักษณ์ส่วนตัว : ทาเนียบสามัคคีชัย

ที่มา : มติชน. ตำนานรัฐบาลไทย. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์พิมพ์เขต.

พูดกันว่าตา : สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือความชอบธรรมส่วนบุคคลของผู้นำ

ผู้มีบุญบารมี : สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือความชอบธรรมส่วนบุคคลของผู้บำ

จอมพล ป.เมื่อถูกนายพุ่ม ทับสายทอง บัง

สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือความชอบธรรมส่วนตัวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม
: สัญลักษณ์ส่วนตัว

ที่มา : หนังสือปัจฉิมกาลอนุสรณ์ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม. พระนคร :
โรงเทียนการพิมพ์, 2508. (ท่านผู้หญิงละ เอียด พิบูลสงคราม พิมพ์เนื่องในวัน
บาเพ็ญกุศล ครบรอบหนึ่งปีแห่งการถึงอสัญกรรม ในวันที่ 11 มิถุนายน 2508)

สัญลักษณ์ส่วนตัวของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

สัญลักษณ์ตราไก่ "ภาพวาดจากความทรงจำ" ของ ประยูร จรรย์ยาวงษ์
ซึ่งถูกล้อเลียนเรียกว่า "สัญลักษณ์ไก่ย่าง" สันนิษฐานว่าเป็นการเลียนแบบ
ตรานกอินทรีของเยอรมันนีสมัยฮิตเลอร์ (ประยูร จรรย์ยาวงษ์, สัมภาษณ์)

สาขาวิชา : สันตลักษณ์เชิงبارมีส่วนตัว

ที่มา : กจช., สบ.9 "เอก วิสกุล"

เชื้อผู้นำ สามัคคี

378

ภาพประกวดประเภทแสดงความรัก
ระหว่างข้าราชการกับประชาชน

รางวัลที่ 2

สมัย

ลัทธิเชื้อผู้นำ : สัญลักษณ์เชิงบารมี หรือความชอบธรรมส่วนบุคคลของผู้นำ

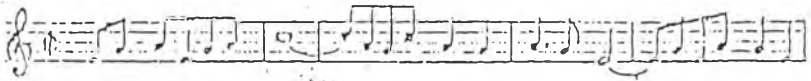
การติดตั้งภาพเขียนประกวด
เกี่ยวกับการทหารให้ประชาชนชม
ณ ที่โรงภาพยนตร์โอเดียน
4 มกราคม 2486

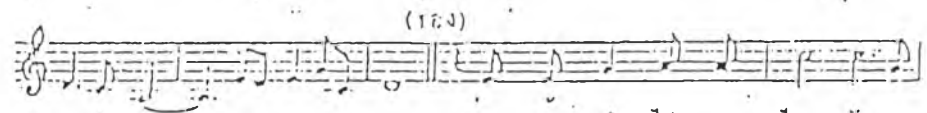

เดินตามผู้นำ

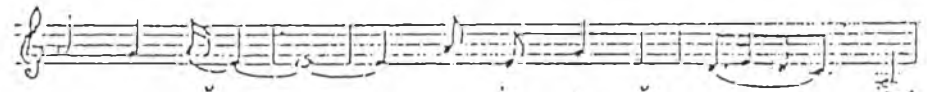
เนื้อร้องและทำนองเพลง ของ พระ ว. วิจิตรวาทการ

วังพระวิมบา

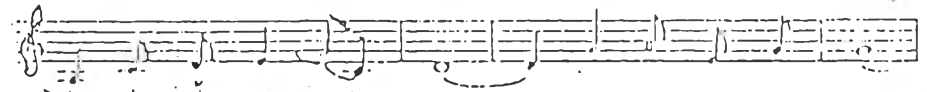
ดนตรีนำ

(ร้อง)

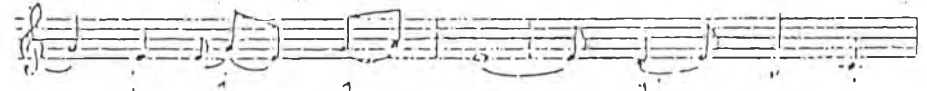
ท่านผู้นำไปทางไหนกันนะ

ตามไปทั่ว ชะวามโหฬาร

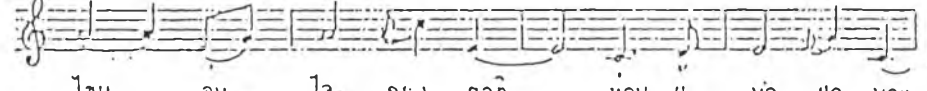
ท่านผู้นำจากไหน

มาตลอดปี

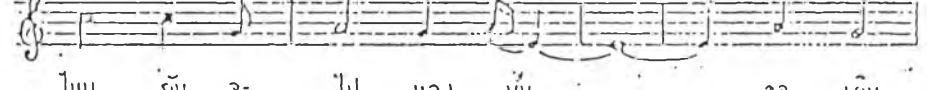
จนแทบไม่เหลือ

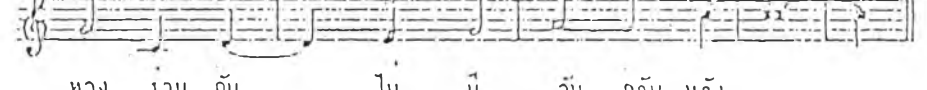
ไรจะจากท่านผู้นำ

ที่ท่าไหนจากมีหวัง

ไหนกันจะไปทางไหน

ขอเชิญทางร่วมกัน

ไม่ว่าวันใดก็ตาม

ที่มา : สุวิมล พลจันทร์ (2531)

บทเพลง : การสื่อสารสัญลักษณ์เชิงบารมีส่วนตัว

เพลงสันทนาการรัฐมนตรี

เดินเกิดเดินตาม
ท่านพิบูลสงคราม
 เราเดินตามด้วยดี
 พวกเราสังกัด
 นายกรัฐมนตรี
 จงรักภักดี
 ท่านผู้นำวีระชน
 ท่านผู้นำนาไท
 ยากลำบากเท่าไร
 เราไปได้ทุกแห่งหน
 จะชนะเขาลงท้าย
 เราเดินด้วยความอดทน
 เราไม่พรั่น
 เราอดทน - มีวินัย
 ท่านผู้นำไปหน้า
 น้าชายน้าชวา
 เรามุ่งหน้าไป
 เราเชื่อเราตาม
 จนถึงความมีชัย
 เพื่อประเทศไทย
 "พิบูลสวัสดิ์"

ที่มา : กจช., (3) สร. 0201.64/6 "เบ็ดเตล็ดเรื่องบทเพลงต่าง ๆ"
 6 พฤษภาคม 2485

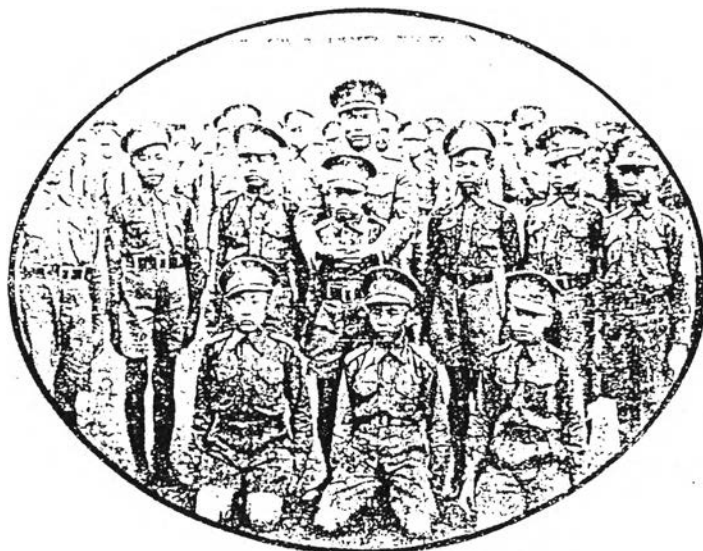
ประเพณีระดับรูปผู้นำ : สัญลักษณ์เชิงความชอบธรรมส่วนตัว

เอารูปนี้ออกเสียที เวลาที่ประเทศเราประดิษฐ์สิ่งของ
เครื่องใช้ไม่ว่าการประดับและตกแต่งบ้านเรือนได้เองแล้ว ผู้ที่
ปรารถนาคงความมีศิลปะไว้แก่ต่างประเทศ ใครหาเงินห้อย
ขอเราเข้าจะได้แต่เอ็งใจให้เกิดความนิยมไทยยิ่งขึ้น โดย
จะเพาะ รูปท่านผู้นำ ถ้าบ้านใครไม่ห้อยละก็ คาร์
ละอายใจไปอย่างยิ่งทีเดียว

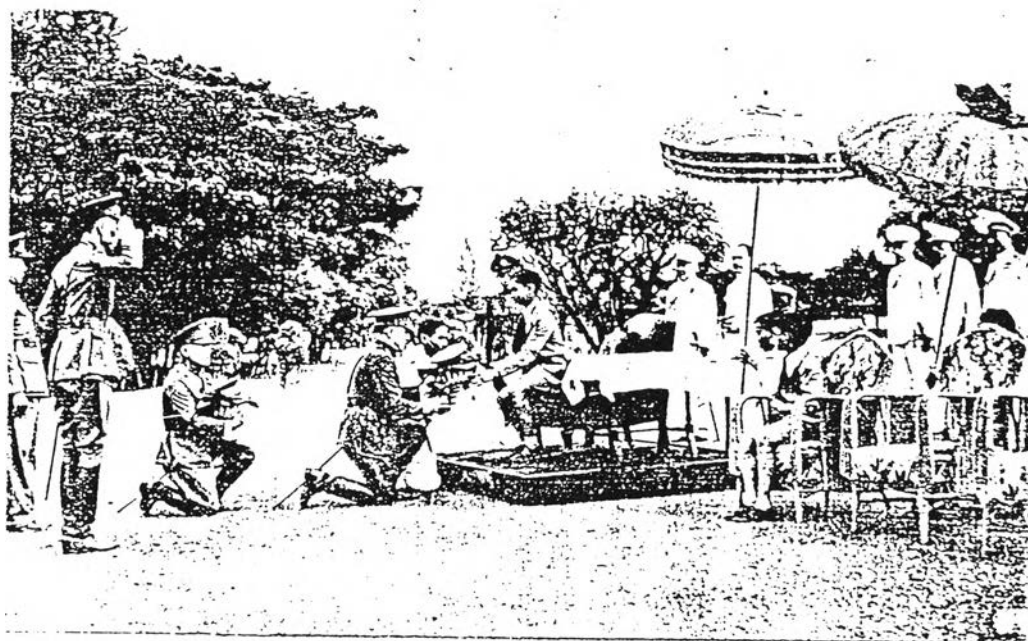

ที่มา : หนังสือพิมพ์สร้างตนเอง ของกรมประชาสัมพันธ์ พ.ศ.2485

สัญลักษณ์แห่งอำนาจ : ลัทธิทหารนิยม(การส่งเสริมกิจกรรมยุวชนทหาร)

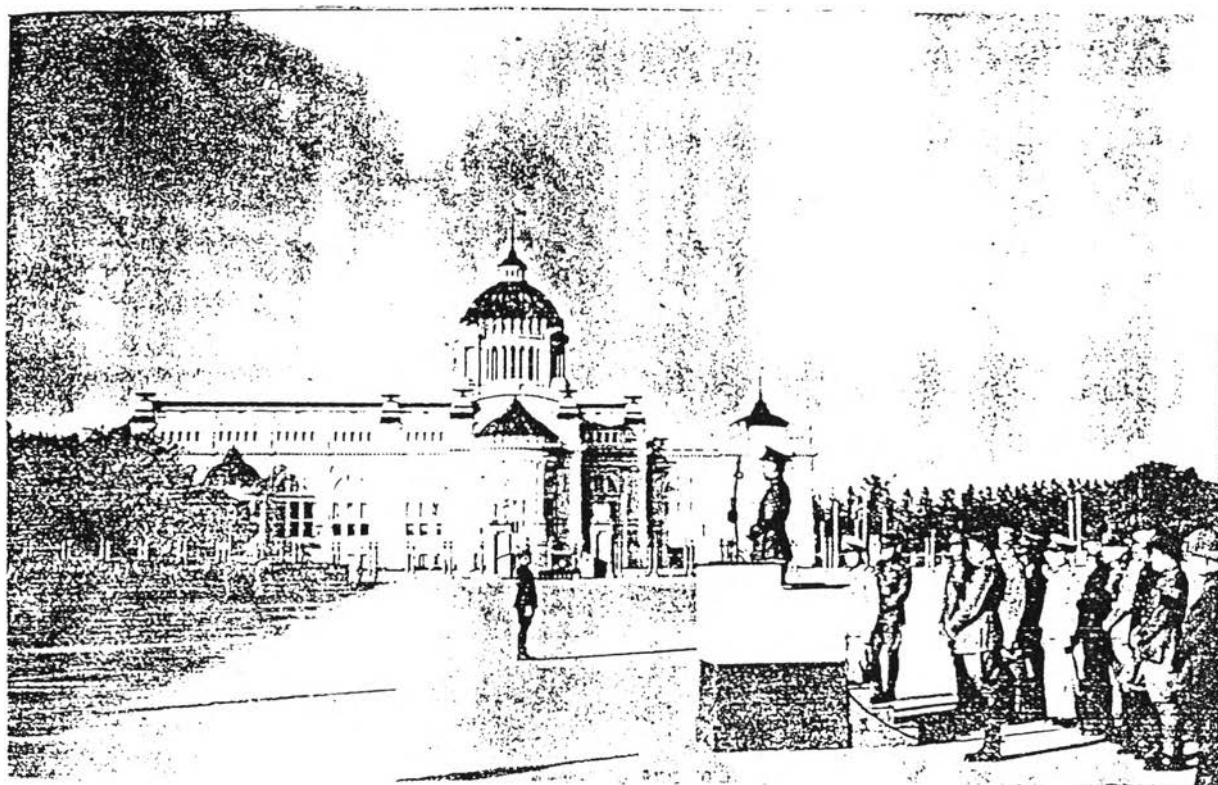

จอมพล ป. พิบูลสงคราม และยุวชนทหาร

พิธีถวายเครื่องแบบยุวชนทหารแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร. 8) และ
สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอฯ (ร. 9)

สัญลักษณ์แห่งอำนาจ : พิธีทางการทหารสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม
(พ.ศ. 2481-2487)

จอมพล ป. พิบูลสงครามให้โอวาทแก่ทหารและยุวชนทหาร ในพิธีสวนสนาม
เนื่องในวันชาติ 24 มิถุนายน

ภาคผนวก จ.

เบ็ดเตล็ด

รัฐนิยม : นโยบายที่นำไปสู่การใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง (บางประการ)

ฉบับที่ 1

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐนิยมมาใช้ชื่อประเทศ, ประชาชน และสัญชาติ

โดยที่ชื่อประเทศนี้ มีเรียกกันเป็นสองอย่าง คือ "ไทย" และ "สยาม" แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า "ไทย" รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยมมาใช้ชื่อประเทศให้ต้องตามชื่อเชื้อชาติและความนิยมของประชาชนชาวไทยดังต่อไปนี้

ก. ในภาษาไทย

ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า "ไทย"

ข. ในภาษาอังกฤษ

1. ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า Thailand
2. ชื่อประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า Thai

แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกรณีที่มีบทกฎหมายบัญญัติคำว่า "สยาม" ไว้ ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2482 เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2
เรื่อง การป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ชาติไทยย่อมเป็นที่ทอดทูนของชาวไทยอย่างสูงสุดเหนือสิ่งใด ๆ การป้องกันรักษาชาติย่อมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ร่วมชาติกัน จึงต้องป้องกันอันตรายหรือความเสื่อมโทรมของชาติที่อาจมีมาด้วยประการต่าง ๆ จึงประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

1. ชนชาติไทยต้องไม่ประกอบกิจการใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของชาติ
2. ชนชาติไทยต้องไม่เปิดเผยสิ่งซึ่งอาจเสียหายให้แก่ชาติให้ชนต่างชาติล่วงรู้เลยเป็นอันขาด การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
3. ชนชาติไทยต้องไม่ทำตนเป็นตัวแทนหรือเป็นปากเสียงของต่างชาติ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติไทย ต้องไม่ออกเสียงหรือแสดงตนเข้าข้างต่างชาติในกรณีที่เป็นปัญหาระหว่างชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
4. ชนชาติไทยต้องไม่แอบอ้างชื่อชายที่ดั้นแทนชนต่างชาติในทางที่เป็นภัยแก่ชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
5. เมื่อปรากฏว่ามีผู้หนึ่งผู้ใดทรยศต่อชาติ เป็นหน้าที่ของชาวไทยต้องเอาใจใส่รับระงับเหตุนั้น

ประกาศมา ณ วันที่ 3 กรกฎาคม พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ 3
เรื่อง การเรียกชื่อชาวไทย

ด้วยรัฐบาลเห็นว่าการเรียกชาวไทยบางส่วน ไม่ต้องตามชื่อเชื้อชาติและความนิยมของผู้ถูกเรียกก็ดี การเรียกชื่อแบ่งแยกคนไทยออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า เช่น ไทยเหนือ ไทยอีสาน ไทยใต้ ไทยอิสลามก็ดี ก็ไม่สมควรแก่สภาพของประเทศไทย ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกมิได้

จึงประกาศเป็นรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้เลิกการเรียกชาวไทยโดยใช้ชื่อที่ไม่ต้องตามชื่อเชื้อชาติ และความนิยมของผู้ถูกเรียก
2. ให้ใช้คำว่าไทยแก่ชาวไทยทั้งหมดโดยไมแบ่งแยก

ประกาศมา ณ วันที่ 2 สิงหาคม พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยระรฐนิยม ละบับที่ 4
เรื่อง การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และ เพลงสรรเสริญพระบารมี

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ธงชาติ เพลงชาติ และ เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็น สิ่งสำคัญประจำชาติ หึ่งได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล จึงประกาศเป็นระรฐนิยมไว้ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อได้เห็นการชักธงชาติขึ้นลงจากเสาธงประจำสถานที่ราชการตามเวลาปกติ หรือได้ยินเสียงแตรเดี่ยวหรือมหาดเป่าคนับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชักธงชาติขึ้นหรือลดธงลง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม
2. เมื่อได้เห็นธงไชยเฉลิมพล ธงเรือรบ ธงประจำกองยุวชนทหาร หรือธงประจำกองลูกเสือ ซึ่งทางราชการเชิญผ่านมาหรืออยู่กับที่ประจำแถวทหาร หรือหน่วยยุวชนหรือหน่วยลูกเสือ ให้แสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม
3. เมื่อได้ยินเพลงชาติซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานพิธีอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในงานนั้นแสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม
4. เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานมหรสพ หรือในงานสมรสใด ๆ ก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในงานหรือในโรงมหรสพนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม
5. เมื่อได้เห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวในข้อ 1-2-3 และ 4 นั้น หึ่งช่วยกันตักเตือนให้เห็นความสำคัญแห่งการเคารพธงชาติ เพลงชาติ และ เพลงสรรเสริญพระบารมี

ประกาศมา ณ วันที่ 8 กันยายน พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 5

เรื่อง ให้ชาวไทยพยายามใช้เครื่องอุปโภคบริโภคที่มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย

เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกอยู่ในสภาพสงคราม ทุกประเทศทั้งที่เป็นคู่สงคราม และเป็นกลาง จำต้องสนับสนุนการเกษตร พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมของชาติเป็นพิเศษ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ถึงเวลาจำเป็นที่จะต้องชักชวนชาวไทยให้กระทำเช่นนั้น จึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ ดังต่อไปนี้

1. ชาวไทยพึงพยายามบริโภคแต่อาหารอันปรุงจากสิ่งซึ่งมีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย
2. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิด หรือทำขึ้นในประเทศไทย
3. ชาวไทยพึงช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพการเกษตร พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และวิชาชีพของชาวไทยด้วยกัน
4. กิจการสาธารณูปโภคอันใด ที่รัฐบาลหรือชาวไทยจัดให้มีขึ้นแล้ว ชาวไทยจึงพยายามใช้และสนับสนุน
5. ชาวไทยผู้ประกอบการเกษตร พาณิชยกรรม งานอาชีพ หรือวิชาชีพอันได้รับการสนับสนุนโดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ต้องพยายามรักษามาตรฐานปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น และดำเนินกิจการนั้น ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 6
เรื่อง ทานองและ เนื้อร้อง เพลงชาติ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ทานองและ เนื้อร้อง เพลงชาติซึ่งได้ประกาศไว้ ณ วันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2477 นั้น ทานอง เพลง เป็นที่นิยมแพร่หลายตามสมควรแล้ว แต่เนื้อร้องจะต้องมีใหม่ เพราะชื่อประเทศได้เรียกว่าประเทศไทยแล้ว จึงได้ประกาศให้ประชาชนเข้าประกวดแต่งมาใหม่ บัดนี้คณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกเนื้อร้องบางบท เสนอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัย คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาพิจารณาแล้วลงมติพร้อมกันตกลงตามแบบเพลงของกองทัพบก โดยได้แก้ไขเล็กน้อย

จึงประกาศเป็นรัฐนิมมาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทานอง เพลงชาติ ให้ใช้ทานองของพระ เจนดุริยางค์ตามแบบที่มีอยู่ ณ กรมศิลปากร
2. เนื้อร้อง เพลงชาติ ให้ใช้บทเพลงของกองทัพบกดังต่อไปนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

ประกาศมา ณ วันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 7
ชักชวนชาวไทยให้ร่วมกันสร้างชาติ

โดยที่รัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติเราจะเจริญก้าวหน้าสมควรปรารถนาอันดีได้ ย่อมอยู่ที่ข้าราชการจะต้องช่วยกันทำงานตามหน้าที่อย่างเข้มแข็ง และเอาใจทุกวิถีทางที่จะช่วย สนับสนุนที่พี่น้องชาวไทยให้มีทางประกอบอาชีพ โดยหวังให้ฐานะของคนทุกคนดีขึ้น เป็นลำดับ

อนึ่ง งานสร้างชาติเป็นงานที่ใหญ่ยิ่ง ต้องช่วยกันอย่างพร้อมเพรียง ถ้าพี่น้องชาวไทยทุกคนพยายามแสวงหาอาชีพอันสุจริตสำหรับตนเองและครอบครัวโดยไม่เลือกงาน ประกอบการงานของตนให้มีรายได้พอที่จะทำนุบำรุงครอบครัวของตนให้รุ่งเรืองยิ่งขึ้น ก็ย่อมจะทำให้ชาติของเราเจริญรวดเร็วโดยมิต้องสงสัย การที่พี่น้องชาวไทยช่วยกันทำงาน เช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่าร่วมกันสร้างชาติ คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐ นิยมไว้ดังต่อไปนี้

"ชาวไทยทุกคนต้องร่วมกันสร้างชาติ โดยทุกคนซึ่งมีกำลังกายดีต้องทำงานประกอบ อาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานนับว่าเป็นผู้ไม่ช่วยชาติ และไม่ควรรได้ รับความนับถือของชาวไทยทั่วไป"

ประกาศมา ณ วันที่ 21 มีนาคม พุทธศักราช 2482

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 8
เรื่อง เพลงสรรเสริญพระบารมี

โดยเหตุที่ได้บัญญัติให้เรียกชื่อประเทศว่าประเทศไทย รัฐบาลจึงเห็นควรแก้ไขบทเพลงสรรเสริญพระบารมี มิให้มีคำว่าสยาม และตัดทอนข้อความและทำนองให้กระชับรัดกุมเหมาะสมยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญแก้ไข บทเพลงสรรเสริญพระบารมีแบบพิศดารให้มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้าวยุทธเจ้า	เอามโนและศิระกราน
แม่พระภูมิบาล	บรมกษัตริย์ไทย
ขอบรรดาล	ธประสงค์ใด
จงสิทธิตั้ง	หวังวรหฤทัย
คจถวายไชย	ชโย

ส่วนทำนองเพลงแบบสังเขปนั้น ให้คงไว้ตามเดิม
ประกาศมา ณ วันที่ 26 เมษายน พุทธศักราช 2483

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 9
เรื่อง ภาษาและหนังสือไทยกับหน้าที่พลเมืองดี

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงภาวะและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องใช้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนชาวไทย จะต้องยกย่อง เคารพและนับถือภาษาไทย และต้องรู้สึกเป็นเกียรติยศในการพูดหรือใช้ภาษาไทย
2. ประชาชนชาวไทยจะต้องถือว่า หน้าที่ของพลเมืองไทยที่ดีประการที่หนึ่งนั้น คือศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของชาติ อย่างน้อยต้องอ่านออกเขียนได้ ประการที่สอง ประชาชนชาวไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนและแนะนำชักจูงให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทยให้ได้รู้ภาษาไทย หรือให้รู้หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้
3. ประชาชนชาวไทยจะต้องไม่ถือเอาสถานที่กำเนิด ภูมิลำเนาที่อยู่ หรือสำเนียงแห่งภาษาพูดที่แปร่งไปตามท้องถิ่น เป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน ทุกคนต้องถือว่า เมื่อเกิดเป็นชนชาติไทย ก็มีเลือดไทยและพูดภาษาไทยอย่างเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการกำเนิดต่างท้องถิ่น หรือพูดภาษาไทยด้วยสำเนียงต่าง ๆ กัน
4. ประชาชนชาวไทยจะต้องเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ ช่วยแนะนำชักชวนกันสั่งสอนผู้ที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติให้ได้ว่า เข้าใจในหน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

ประกาศมา ณ วันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2483

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ 10
เรื่อง การแต่งกายของประชาชนชาวไทย

ด้วยรัฐบาลได้สังเกตเห็นว่า การแต่งกายของประชาชนชาวไทยในสาธารณสถาน หรือที่ชุมนุมชน ยังไม่สุภาพเรียบร้อยสมกับวัฒนธรรมของชาติไทย

คณะรัฐมนตรีจึง ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนไทยไม่พึงปรากฏตัวในที่ชุมนุมชน หรือสาธารณสถานในเขตเทศบาลโดย ไม่แต่งกายให้เรียบร้อย เช่น นุ่งแต่กางเกงขี้นาน หรือ ไม่สวมเสื้อ หรือนุ่งผ้าลอยชาย เป็นต้น
2. การแต่งกายที่ถือว่าเรียบร้อยสำหรับประชาชนชาวไทย มีดังต่อไปนี้
  - ก. แต่งเครื่องแบบตามลัทธิและโอกาสที่จะแต่งได้
  - ข. แต่งตามแบบสากลนิยมในท่านองที่สุภาพ
  - ค. แต่งตามประเพณีนิยมในท่านองที่สุภาพ

ประกาศมา ณ วันที่ 15 มกราคม พุทธศักราช 2484

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ 11 เรื่องกิจประจำวันของคนไทย

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การรู้จักปฏิบัติกิจประจำวันเป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่งซึ่ง
เกี่ยวแก่การผดุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ อันจะเป็นผลให้ประชาชนพลเมืองไทยทั่วไปมีสุขภาพ
แข็งแรงมั่นคง เป็นกำลังของประเทศชาติสืบไป คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศ
รัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

1. คนชาติไทยพึงแบ่งเวลาในวันหนึ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ปฏิบัติงานที่เป็นอาชีพ
ส่วนหนึ่ง ปฏิบัติงานกิจส่วนตัวส่วนหนึ่ง และพักผ่อนหลับนอนส่วนหนึ่ง ให้เป็นระเบียบและมีกำหนด
เวลาอันเหมาะสม จนเกิดเป็นนิสัย

2. คนชาติไทย พึงปฏิบัติกิจประจำวันตามปกติดังต่อไปนี้

ก. บริโภคอาหารให้ตรงตามเวลา ไม่เกิน 4 มื้อ

ข. นอนประมาณระหว่าง 6 ถึง 8 ชั่วโมง

3. คนชาติไทยพึงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ประกอบกิจการงานของตนโดยไม่ทอดทิ้งและหลีกเลี่ยง
กับควรหยุดเพื่อรับประทานอาหารเช้า และพักกลางวันไม่เกิน 1 ชั่วโมง เมื่อกำหนดเวลาทำ
งาน เวลาเย็นคงออกกำลังกายโดยเล่นกีฬากลางแจ้ง วันหนึ่งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง หรือประกอบ
งานอื่น ๆ เช่น ทาสวนครัว เลี้ยงสัตว์ หรือปลูกต้นไม้ เป็นต้น เมื่อชำระล้างร่างกายแล้วรับ
ประทานอาหาร

4. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่าง เวลากลางคืนทำงานอันจำเป็นที่ค้างค้างอยู่ให้เสร็จ
หรือสนทนาปราศรัยกับบุคคลในครอบครัว มิตรสหาย ศึกษาหาความรู้ โดยการฟังข่าวทางวิทยุ
กระจายเสียง อ่านหนังสือ หรือในการชมมหรสพ หรือศิลปกรรมแล้วแต่โอกาส

5. ชนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างในวันหยุด ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ เช่น ประกอบกิจการศาสนา ฟังเทศน์ ทานบุญ ศึกษาหาความรู้ท่องเที่ยวเล่นกีฬาหรือพักผ่อน เป็นต้น

ประกาศมา ณ วันที่ 12 ก.ย. พ.ศ. 2484

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ 12

เรื่อง การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก คนชรา หรือทุพพลภาพ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ในการอยู่ร่วมกันแห่งชุมชนที่มีความมั่นใจเพื่อแม่ช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในเยาว์วัย คนชรา หรือทุพพลภาพ เป็นวัฒนธรรมอันหนึ่งซึ่งบุคคลจะต้องปฏิบัติ

คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศรัฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

1. ในที่สาธารณะ หรือในถนนหลวง ให้บุคคลทำการช่วยเหลือคุ้มครอง โดยลักษณะนี้จะยังความปลอดภัยให้แก่เด็ก คนชรา หรือคนทุพพลภาพ ในการสัญจรไปมาหรือในการหลบหลีกภัยอันตราย
2. ผู้ใดสามารถกระทำการช่วยเหลือคุ้มครองดังกล่าวในข้อ 1 ถือว่าเป็นผู้มีวัฒนธรรมควรได้รับความนับถือของชาวไทย

ประกาศมา ณ วันที่ 28 ม.ค. พ.ศ. 2485

พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

ที่มา : กจช., (2) สร.0201.45/8 "เรื่องงดอ่านรัฐนิยมบางฉบับทางวิทยุกระจายเสียง"
11 ก.ค. 2484 - 29 ธ.ค.2485)

วิธีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง

โดยเผยแพร่ผ่าน

บทความของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วัน เวลา	ข้อความ	ข่าวโฆษณาการ ฉบับที่
ไม่ปรากฏวันที่	ไทยอยู่คู่ฟ้าเพราะอะไร	ปีที่ 5 ฉ.9 ก.ย. 85
ไม่ปรากฏวันที่	มาลามาไทย เบนมหาอำนาจ	ปีที่ 5 ฉ.9 ก.ย. 85
12 ก.ย. 85	ไทยจะร่ำรวยเพราะอะไร	ปีที่ 5 ฉ.9 ก.ย. 85
19 ก.ย. 85	ชาติไทยได้ลวดข้ามเหวได้ดี	ปีที่ 5 ฉ.9 ก.ย. 85
27 ก.ย. 85	ฉันเห็นอุทกภัยสองครั้ง	ปีที่ 5 ฉ.9 ก.ย. 85
29 ก.ย. 85	น้ำท่วมแต่ฉันพบคนดี	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
1 ต.ค. 85	ฉันไม่กลัวอุทกภัยแล้ว	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
4 ต.ค. 85	กรุงเทพฯ เป็นเวนิสแน่	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
8 ต.ค. 85	ได้พระจันทร์ไม่มีของใหม่	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
13 ต.ค. 85	อะไรบ้าง ไม่มีคู่	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
16 ต.ค. 85	เทพเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
18 ต.ค. 85	ข่าวชวนหัวตามน้ำท่วม	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
19 ต.ค. 85	น้ำลดรางแก้วไปลุ่มมหาเสถียรผุด ไม้ใช้ต่อผุด อย่างเดียว	ปีที่ 5 ฉ.10 ต.ค. 85
26 ต.ค. 85	รำพึงถึง เสถียรกิจของเราครั้งที่ 1	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
28 ต.ค. 85	เรื่องประดับใจยามว่าง	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
29 ต.ค. 85	ดอกไม้ของชาติไทย	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
1 พ.ย. 85	ข่าวสามัคคีชัย ประจำวันที่ 1 พ.ย. 85	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
2 พ.ย. 85	ดอกรักดอกโลก	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
4 พ.ย. 85	ข่าวรำพึงของสามัคคีชัย	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
5 พ.ย. 85	เรามาพากันล้างระ เบียบให้แก่ชาติ	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85

วิธีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง
โดยเผยแพร่ผ่าน
บทความของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วัน เวลา	ชื่อบทความ	ข่าวโฆษณาการ ฉบับที่
7 พ.ย. 85	ดอกแก้วลูกแก้วที่รัก	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
8 พ.ย. 85	การใช้แก้วสารพัดนึก	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
9 พ.ย. 85	เราพากันแบ่งงานกันทำ	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
9 พ.ย. 86	โครงการแรกในชีวิตของสามัคคีชัย	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
11 พ.ย. 85	เราตายดีกว่าชาติตาย	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
13 พ.ย. 85	แบ่งกันอย่างไรจึงจะดี	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
14 พ.ย. 85	บทประพันธ์ต่อท้ายของ พณฯ ป. พิบูลสงคราม	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
15 พ.ย. 85	เปลี่ยนอย่างไรจะดี	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
17 พ.ย. 85	เรื่องกินหมูวันละ 1 ตัวเป็นจริงแล้ว	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
18 พ.ย. 85	เรื่อง เขินยุวชนที่รักกับไปท้อต่อไป	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
26 พ.ย. 85	หลักหกประการของสามัคคีชัย เป็นคำร้อยกรอง ของ พ.ท.ล.พิบูลสงคราม พร้อมด้วยคำวิจารณ์ ของสามัคคีชัย	ปีที่ 5 ฉ.11 พ.ย. 85
25 พ.ย. 85	คนนิยมที่หมายเสมอ	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
1 ธ.ค. 85	จงอย่าพูดอย่างไร้ความคิด	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
2 ธ.ค. 85	ตายาวหูยาวเป็นดีแน่	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
4 ธ.ค. 85	คำโคลงสามบทของสามัคคีชัย	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
5 ธ.ค. 85	สกุลไทยมาช่วยกัน	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
6 ธ.ค. 85	หน้าตาของความคับขัน	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
12 ธ.ค. 85	ขอสกุลไทยหยุดฟ้าดินสลาย	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
17 ธ.ค. 85	บาง เบเนี่ยมันยังทำได้	ปีที่ 5 ฉ.12 ธ.ค. 85
31 ธ.ค. 85	แปดสิบห้ากับสิบสาม	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86

วิธีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง
โดยเผยแพร่ผ่าน
บทความของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วัน เวลา	ชื่อบทความ	ข่าวโฆษณาการ ฉบับที่
2 ม.ค. 86	สร้างพระคุณแก่ชาติ	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
3 ม.ค. 86	ทงโตรรงค์มีชีวิตขึ้นได้เพราะรบกินหยู้อ้วน	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
3 ม.ค. 86	โคลงอายุ 3 วัน ของสามัคคีไทย	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
3 ม.ค. 86	ลูกรักขอเลือดให้แม่เกิด	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
4 ม.ค. 86	โคลง 4 วันของสามัคคีชัย เรื่องทงชัย	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
4 ม.ค. 86	รวมกันทานน้อยโหยยีนาน	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
5 ม.ค. 86	เขินดูยากจนกับแม่	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
6 ม.ค. 86	ความจำ ความคิด เป็นของใครกัน	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
7 ม.ค. 86	รักษาดีกับยี่ด้วยดี	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
9 ม.ค. 86	ดูอะไรดูให้มีชีวิต	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
20 ม.ค. 86	สัปดาห์แห่งโชคชัย	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
27 ม.ค. 86	ตลาดสดในครัว	ปีที่ 6 ฉ.1 ม.ค. 86
14 ก.พ. 86	ถิ่นไทยงาม	ปีที่ 6 ฉ.2 ก.พ. 86
14 ก.พ. 86	พาจิตใจของท่านให้เบนสุข	ปีที่ 6 ฉ.2 ก.พ. 86
15 ก.พ. 86	งามของถิ่นไทยงาม (พ.ท.หญิงละ เอียด พิบูลสงคราม	ปีที่ 6 ฉ.2 ก.พ. 86
21 ก.พ. 86	กำลังของคน	ปีที่ 6 ฉ.2 ก.พ. 86
3 มี.ค. 86	แพ้หรือชนะอยู่ที่จิตใจ	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86
5 มี.ค. 86	ชื่นชมการแสดงละครของคณียา	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86
7 มี.ค. 86	สิบสองก้าวของไทย	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86
11 มี.ค. 86	แม่จำแม่	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86
12 มี.ค. 86	กรอบแห่งมันสมอง	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86

วิธีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง
โดยเผยแพร่ผ่าน
บทความของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วัน เวลา	ชื่อบทความ	ข่าวโฆษณาการ ฉบับที่
13 มี.ค. 86	คนเดียวหัวหาย	ปีที่ 6 ฉ.3 มี.ค. 86
18 มี.ค. 86	ล้มหายกลายใจ	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
20 มี.ค. 86	เรามารวมหัวกันสอนและ เรียนเพื่อมหาอำนาจ ของพระพุทธเจ้า	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
21 มี.ค. 86	จงเว้นการทำให้แยกกัน	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
21 มี.ค. 86	โลกเรามีระเบียบแน่นอน	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
22 มี.ค. 86	30 ปีของต้นเกิดชาวไทย	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
28 มี.ค. 86	ข้อบังคับงานวอนธัมวันนี้	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
3 เม.ย.86	ภาษาไทยไพเราะจับใจ	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
14 เม.ย.86	ขอไทยให้เจริญเหมือนฝนตกทั่วฟ้า	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
21 เม.ย.86	ภัยทำให้เกิดสามัคคี	ปีที่ 6 ฉ.4 เม.ย. 86
7 พ.ค. 86	ค่าตัวต่ำกว่าค่าของ เกียรติ	ปีที่ 6 ฉ.5 พ.ค. 86
16 พ.ค. 86	วัธธัมมัวเมีย	ปีที่ 6 ฉ.5 พ.ค. 86
5 มิ.ย. 86	ฉลาดหรือโง่อยู่ที่เรียนหนังสือ	ปีที่ 6 ฉ.7 มิ.ย. 86
17 มิ.ย. 86	ในโลกนี้ไม่มีสิ่งไหนจะงามยิ่งกว่าระเบียบ	ปีที่ 6 ฉ.7 มิ.ย. 86
18 มิ.ย. 86	ใครตื่นหลังตะวันตกจะน่ายกมาสู่ชาติ	ปีที่ 6 ฉ.7 มิ.ย. 86
9 ก.ค. 86	ใครจะชนะสงครามคราวนี้	ปีที่ 6 ฉ.7 มิ.ย. 86
16 ก.ค. 86	วิจารณ์การสงครามวันนี้	ปีที่ 6 ฉ.7 มิ.ย. 86
15 ส.ค. 86	ขวันไทยอยู่ที่หญิงไทย	ปีที่ 6 ฉ.8 ส.ค. 86
6 ก.ย. 86	เพชรบูรณ์ห้องแห่งประเทศไทย	ปีที่ 6 ฉ.9 ก.ย. 86
7 ก.ย. 86	ความรักของสามัคคีไทย	ปีที่ 6 ฉ.9 ก.ย. 86
11 ก.ย. 86	ร่ำพิงถึงอิตาลี	ปีที่ 6 ฉ.9 ก.ย. 86

วิธีการใช้สัญลักษณ์ทางการเมือง
โดยเผยแพร่ผ่าน
บทความของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

วัน เวลา	ชื่อบทความ	ข่าวโฆษณาการ ฉบับที่
26 ก.ย. 86	คำขวัญแห่งการอพยพ	ปีที่ 6 ฉ.9 ก.ย. 86
27 ก.ย. 86	พูดให้เดลิฮี่และ B.B.C. ของอังกฤษ	ปีที่ 6 ฉ.9 ก.ย. 86
1 ต.ค. 86	ขอให้บันทึกทุกสิ่งในบ้านของท่าน	ปีที่ 6 ฉ.10 ต.ค. 86
2 ต.ค. 86	การขึ้นราคาสินค้าแพงมากเป็นการค้าตัวเอง	ปีที่ 6 ฉ.10 ต.ค. 86

ที่มา : สุวิมล พลจันทร์ (2531 : 225-228)

ตารางแสดงข้อเสนอความคิดเห็นของประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญนิยม	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือ ความชอบธรรมส่วนบุคคล ของผู้นำ
นายส'อาจค์ ศรีสวัสดิ์ (พ.ศ. 2482)	สง เสริมระบอบประชา ธิปไตย	ความปลอดภัยแห่งชาติ		
นายบุญช่วย นาคบริชา (พ.ศ. 2482)	ควร เปลี่ยนค'ศยามาน บทเพลงสรร เสริญ พระบารมีเป็น "ไทย"	ควรให้คนไทยทั้งหมดเลิก พูดภาษาพื้นเมืองท้องถิ่นให้ เป็นไปตามรัฐนิยม		
ไม่ปรากฏนาม (พ.ศ. 2482)	เสนอความเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง เนื้อร้อง เพลง สรร เสริญพระบารมี			
ขุนอินทศรี (พ.ศ. 2483)		มีคนไทยเป็นผู้แทนซื้อ ขายที่ดินให้ชนค่างชาติ ในจังหวัดพังงาเป็น การฉ้อครุ์นิยม		
ไม่ปรากฏนาม (พ.ศ. 2484)		เสนอความคิดเห็นเรื่อง การป้องกันชาติ ศาสนา และบ้านเมือง		

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญนิยม	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือ ความชอบธรรมส่วนบุคคล ของผู้เฝ้า
วิชาจ เลี้ยวใจ (พ.ศ. 2485)		ชาติเล็กรัฐนิยม ฉบับที่ 3		
ผู้ซื้อสตัคซ์ผู้หนึ่ง (พ.ศ. 2485)			เสนอเกี่ยวกับเรื่องสตรี ไม่ค่อยสามเหมาย	
ไทยยิสท์ (พ.ศ. 2485)		เราจะทำอะไรกับคน จีนในประ เทศไทย		
เอกชนชาติไทย (พ.ศ. 2485)			เรื่อง เครื่องแต่งกาย	
น.ส.นครสวรรค์ (พ.ศ. 2485)		มาให้เงินเป็นพ่อค้า		
ร.ร. 91 (พ.ศ. 2485)			การปรับปรุงวัฒนธรรม เกี่ยวกับการแต่งกาย	
ร.ร. 91 (พ.ศ. 2485)		การร่วมสงครามกับ ญี่ปุ่น		
นายรัก ภาษาไทย (พ.ศ. 2485)			การเผยแพร่ภาษาไทย	

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญนิยม	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือ ความชอบธรรมส่วนตัว ของผู้เฝ้า
คณะข้าราชการ พลเรือน (พ.ศ. 2485)			เครื่องแต่งกายสตรี	
ไม่ปรากฏนาม (พ.ศ. 2485)	ให้เปลี่ยนธงไตรรงค์ เป็นธงจักรี			
เมตต์ไต้คูปด์ (พ.ศ. 2485)		ข้าราชการคารต่าง เครื่องแบบทหาร		
กิด ผู้รักชาติ (พ.ศ. 2485)			เสนอกันน้ำชื้อหญิง	
นายสายบัว สายสิทธิ์ (พ.ศ. 2485)		ขอแนะนำให้ทำเสาธง ประจำชาติ		
นายอุทัย สัตย์จารีณ (พ.ศ. 2485)		การเคารพธงชาติ เวลา 8.00 น.		
นายอุทิศ แก้วหาญ (พ.ศ. 2485)		ธงชาติของชาติไทย		

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญนิยม	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิงการเมือง ความชอบธรรมที่วิญญูชน ของผู้นำ
นายอาดม สุขะสวางค์ (พ.ศ. 2485)		การเคารพธงชาติ อนุสาวรีย์และวัดที่ สำคัญ		
นายบุญทก นุเมยาโนนต์ (พ.ศ. 2485)	ขอให้มีหนารัฐธรรมนูญ อยู่ตรงกลางธงชาติเพิ่ม ขึ้น			
นายเสรี กัลยานพงษ์ (พ.ศ. 2485)		การบรรเลงเพลงชาติ ทางวิทยุกระจายเสียง		
นายสรลีเลิศ (พ.ศ. 2485)		ให้ใช้เพลงชาติเวลา 8.00 น. ทางวิทยุ กระจายเสียง ส่วนเวลา อื่น ๆ ให้ใช้เพลงมหา ไชย		
ส.ค.ค.สวัสดิ์ สาภัย (พ.ศ. 2485)		วันเพื่อชาติ		
นายสิริ สุรินทร์ ธัมโชติ (พ.ศ. 2485)		สร้างชาติให้สูงเด่นด้วย ธงชาติ		

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์ เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญ	สัญลักษณ์ เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์ เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิง ความชอบธรรมของ ผู้นำ
นายสนั่น ออสมั่น (พ.ศ. 2485)		การชกธงชาติ		
ส.อ. สุวรรณี พรรณโยธิน (พ.ศ. 2485)			การส่งเสริมวัฒนธรรม ทางจิตใจของชาวไทย	
นายโสฬี ทามาเน็ช (พ.ศ. 2485)			การแสดงลิเก	
นายศักดิ์ ดำเน็ลย์ (พ.ศ. 2485)		การเคารพธงชาติ เพลงชาติ		
นายเสาสักดิ์ อมาตยกุล (พ.ศ. 2485)		การเคารพธงชาติ		
ร.ต.อ. ชันยงค์ จุลกะ เจริญ (พ.ศ. 2485)			วัฒนธรรมด้านรัฐกิจของ ชาติไทย	

ผู้เสนอ	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญนิยม	สัญลักษณ์เชิงอุดมการณ์ ชาตินิยม	สัญลักษณ์เชิงความ เป็นสมัยใหม่	สัญลักษณ์เชิงบารมีหรือ ความชอบธรรมส่วนบุคคล ของผู้เฝ้า
นายเพชร ลอยนวล (พ.ศ. 2485)			ส่ง เสริมวัฒนธรรม หนังสือไทยและคดี ภาษาไทย	
สมาคมแพทย์จีน (พ.ศ. 2485)		ขอให้ควบคุมการค้า เครื่องยาจีนของแพทย์จีน		
นายยันต์ ร่องโสภา (พ.ศ. 2485)			การส่งเสริมนโยบาย การสร้างชาติของ รัฐบาล	
นายปลั่ง รัชสาบุญ (พ.ศ. 2485)				เรื่อง "วันเชื้อฮาม ทำเนียบไทย"
นายประจวบ กาญจนลาก (พ.ศ. 2485)		1. ขอให้จัดทำให้ชาวจีน อยู่ส่วนหนึ่งต่างหาก 2. ขอให้ควบคุมการส่ง เงินออกนอกประเทศ		

ที่มา : สรุปและจัดทำตารางจาก กจช., สร. 0201.25 "ร่องเรียนและเสนอความคิดเห็น".

ประวัติผู้เขียน

นายมานิตย์ นวลละอ่อ เกิดเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2499 ณ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2522 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ทางรัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2526 เข้าศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาตรี สาขาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2528 ปัจจุบันทำงานอยู่ บริษัท การบินไทย จำกัด.